

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
«ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ»

Διπλωματική Εργασία
«Το διαχρονικό αθλητικό περιεχόμενο της ΕΡΤ»

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια : ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΧΡΟΝΑΚΗ

Πάτρα, Φεβρουάριος 2019

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

«Το διαχρονικό αθλητικό περιεχόμενο της ΕΡΤ»

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Επιτροπή Επίβλεψης Πτυχιακής / Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΧΡΟΝΑΚΗ

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:

ΝΙΚΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Adjunct Lecturer. Faculty of Communication
and Media Studies, National and Kapodistrian
University of Athens

Επίκουρος Καθηγητής Αριστοτέλειο
Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Πάτρα, «Φεβρουάριος» «2019

«Ευχαριστίες»

Η αθλητική δημοσιογραφία είναι η ζωή μου όλη. Η ΕΡΤ ήταν, είναι και θα είναι το σπίτι μου. Η επιλογή του θέματος σε αυτό το μεταπτυχιακό «μονοπάτι» ήταν, επομένως, μονόδρομος. Σε αυτή τη δύσκολη διαδρομή αρωγοί μου ήταν η γυναίκα μου, Παρασκευή (Πάρη) και η κόρη μου, Άννα-Μαρία, οι οποίες μου στάθηκαν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, για να μπορέσω να ανταπεξέλθω σωστά και αξιοπρεπώς. Τις ευχαριστώ θερμά και ζητώ συγγνώμη για το χρόνο που στέρησα σε αυτές. Ιδιαίτερως, όμως, θέλω να ευχαριστήσω την καθηγήτρια μου, Δέσποινα Χρονάκη, η οποία ήταν πραγματική σύμβουλος και οδηγός σε αυτό που ήθελα να κάνω. Με τις αναλυτικές της διορθώσεις, την αντικειμενικότητά της, αλλά και τις εμπειριστατωμένες τοποθετήσεις της, μου δίδαξε τον ορθό δρόμο για να πραγματοποιήσω αυτό το δύσκολο πόνημα, που είχα στο μυαλό μου.

Περίληψη

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία πραγματεύεται το θέμα της εμβέλειας της αθλητικής EPT, διαχρονικά και επίκαιρα, και σε συνάρτηση με τον τηλεοπτικό ανταγωνισμό που προέκυψε μετά την απορρύθμιση του τηλεοπτικού τοπίου, στο πλαίσιο της διάνοιξης στην ιδιωτική και συνδρομητική τηλεόραση. Κυριότερα θεωρητικά ζητήματα που εθίγησαν ήταν η ιδιότητα του δημόσιου φορέα που φέρει η EPT, το καθεστώς απορρύθμισης, το πολιτικό περίγραμμα όπου λαμβάνει χώρα η λειτουργία της EPT, η δημοσιογραφική δεοντολογία και φαινόμενα παρεκβάσεων που συναντώνται σε τροπές που παίρνει η αθλητική δημοσιογραφία σήμερα. Μεθοδολογικά η έρευνα κινήθηκε στο υπόδειγμα της ποιοτικής προσέγγισης με τα προσιδιάζοντα σε αυτήν εργαλεία, όπως οι ημιδομημένες συνεντεύξεις βάθους, η σκόπιμη επιλογή δείγματος βολικού τύπου που απέδωσε συμμετοχή 10 στελεχών με προϋπηρεσία στο αθλητικό τμήμα της EPT και η ερμηνεία των ευρημάτων με Θεματική Ανάλυση Περιεχομένου. Τα ευρήματα απέδωσαν ποικιλία αντιλήψεων, αλλά και συγκλίσεις στα μείζονα θέματα. Ως μείζονες καταθέσεις γνώμης αναγνωρίστηκαν η διαχρονική υπεροχή ποιότητας αθλητικών παρουσιάσεων της EPT βασιζόμενη στη σχεδόν μονοπώληση των μεγαλύτερων αθλητικών γεγονότων, στην παραδοσιακή της σχέση με το κοινό που διεκδικεί με συνέπεια, στην τείνουσα προς αξιοκρατικές λογικές πρόσληψης νέων στελεχών, στην ανανέωση λόγου που συνεπιφέρουν αυτά, στην αναβάθμιση του φορμάτ της εικόνας και στη μόνιμη μέριμνα ισορροπημένων ισολογισμών υπό την αίσθηση της τήρησης του δημόσιου συμφέροντος. Ως τέτοιο συναρτάται η παροχή δωρεάν αθλητικού προγράμματος υψηλού επιπέδου με καθολίκευση στο κοινό και στα σπορ με τη μέγιστη δυνατή απήχηση και το βέλτιστα λελογισμένο κόστος. Πολιτική, η οποία ωστόσο, οφείλει να στηριχθεί και επικοινωνιακά εφόσον παραμένει ευάλωτη σε κριτικές όπου υπολανθάνει συστηματικά πολιτική υστεροβουλία.

Λέξεις κλειδιά

Αθλητική EPT, τηλεοπτική απορρύθμιση, ανταγωνιστικότητα, απήχηση, Ποιοτική Μεθοδολογία, Θεματική Ανάλυση, υπεροχή απήχησης, επικοινωνιακή υστέρηση

Abstract

The present Dissertation deals with the issue of the impact of the Greek Public Television's sports broadcasting (ERT) within past and current contexts and in respect to the competition with private channels after the broad deregulation that occurred in late 1980's. Major theoretical problems touched upon has been the definition of public broadcasting services, the regime of deregulation, the political background behind the operation of ERT, journalist deontology as well as modern phenomena that disrupt the traditional ethics of journalism. The kind of methodological approach promoted was that of the Qualitative Paradigm with its pertaining tools of semi – structured interviews, the deliberate selection of convenient sample – leading to the participation of 10 past executive members of ERT's Sports Department and the use of Thematic Analysis for the interpretation of findings. The latter delivered a wide variety of considerations with important convergence on motives such as the diachronic superseding of ERT in terms of its quality in the broadcasting of the worldwide greatest athletic events, its consistency in keeping track with the Greek sports attendees, its growing meritocracy in hiring new staff that adds to the expressiveness amelioration of its TV commentators, its upgrading of picture formats and its constant cure for a reasonable gap in the cost – benefit relation in the channel's economics under its premise of being a public service organization. Such is its operation in terms of providing a free all sports and public athletic program with the major possible effect and restrained cost. A policy which, nevertheless, ought to be supported by communicative means for ERT seems to exist within a political context.

Key words

Sports Department of ERT, Deregulation in TV, Competition, Public Impact, Qualitative Methodology, Thematic Analysis, Impact Supersession, Communication Lag

Περιεχόμενα

Περίληψη	4
Abstract	5
Εισαγωγή.....	9
ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ: Βιβλιογραφική Ανασκόπηση – Θεωρητικό Πλαίσιο	11
Κεφάλαιο Πρώτο: Το Αθλητικό Περιεχόμενο στη Δημόσια Τηλεόραση της Ευρώπης	11
1.1 Η δημόσια τηλεόραση στην Ευρώπη ως Μέσο ενημέρωσης, επιμόρφωσης, ψυχαγωγίας	11
1.2 Η έννοια του είδους (genre) στην τηλεόραση και η εξέλιξη των διαφόρων μορφών τηλεοπτικών εκπομπών	14
1.3 Η γέννηση και εξέλιξη του αθλητικού περιεχομένου στη δημόσια τηλεόραση της Ευρώπης	15
1.4 Η απήχηση του αθλητικού περιεχομένου στη δημόσια τηλεόραση της Ευρώπης	19
1.5 Δεοντολογία και τηλεοπτικό αθλητικό περιεχόμενο	22
2 Κεφάλαιο Δεύτερο: Ελληνική Τηλεόραση και Αθλητισμός.....	24
2.1 Ο ρόλος και η αποστολή της ΕΡΤ σε σχέση με το προσφερόμενο τηλεοπτικό περιεχόμενο – Η περίπτωση του αθλητικού περιεχομένου ...	24
2.2 Η άνθιση του αθλητικού περιεχομένου στις συχνότητες της ΕΡΤ πριν την τηλεοπτική απορρύθμιση	28
2.3 Η εξέλιξη του αθλητικού περιεχομένου στις συχνότητες της ΕΡΤ μετά την τηλεοπτική απορρύθμιση.....	30
2.4 Η απήχηση του αθλητικού περιεχομένου της ελληνικής δημόσιας τηλεόρασης.....	32
2.5 Ο ανταγωνισμός δημόσιας και ιδιωτικής τηλεόρασης στο πεδίο των αθλητικών εκπομπών και οι επιδράσεις του	34
2.6 Η σημασία και ο χαρακτήρας εμπορευματοποίησης της τηλεόρασης	35

2.7	Δεοντολογία και τηλεοπτικό αθλητικό περιεχόμενο στην Ελλάδα	37
	Κεφάλαιο Τρίτο: Μεγάλα Αθλητικά Γεγονότα και Τηλεοπτικά Δικαιώματα...	41
3.1	Τα μεγάλα αθλητικά γεγονότα και η κάλυψή τους από την ελληνική δημόσια τηλεόραση.....	41
3.2	Ο ανταγωνισμός δημόσιας και ιδιωτικής / συνδρομητικής τηλεόρασης για την εξασφάλιση των πνευματικών δικαιωμάτων στα μεγάλα αθλητικά γεγονότα	43
3.3	Οι επενδύσεις της ΕΡΤ στα μεγάλα αθλητικά γεγονότα συγκριτικά με άλλους δημόσιους τηλεοπτικούς φορείς της Ευρώπης	45
	Κεφάλαιο Τέταρτο: Νέα Μέσα, Σύγκλιση Μέσων και Αθλητικό Τηλεοπτικό Περιεχόμενο	49
4.1	Ο αντίκτυπος του διαδικτύου και των Μέσων κοινωνικής δικτύωσης στις αθλητικές τηλεοπτικές εκπομπές της ελληνικής δημόσιας τηλεόρασης	49
4.2	Ο ρόλος του τηλεοπτικού αθλητικού ρεπόρτερ και παρουσιαστή της ΕΡΤ στο πλαίσιο της μετάβασης από τα παραδοσιακά στα νέα Μέσα	51
4.3	Η εξέλιξη της διαδραστικότητας με το τηλεοπτικό κοινό στο πλαίσιο των αθλητικών τηλεοπτικών εκπομπών της ελληνικής δημόσιας τηλεόρασης	52
	ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ: Έρευνα για τη διαμόρφωση του αθλητικού περιεχομένου της ΕΡΤ στη διάρκεια των ετών	55
	Κεφάλαιο Πέμπτο: Μεθοδολογία	55
	Κεφάλαιο Έκτο: Αποτελέσματα της Έρευνας	62
	Κεφάλαιο Έβδομο: Συμπεράσματα.....	100
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	110

Εισαγωγή

Η παρούσα έρευνα αποσκοπεί στην καταγραφή και την εξέταση της εξέλιξης της προβολής του αθλητικού περιεχομένου στην ελληνική δημόσια τηλεόραση, όπως αυτό παρουσιάστηκε από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 έως και σήμερα.

Εστιάζει στην κριτική προσέγγιση διαφορετικών τύπων εκπομπών αθλητικού περιεχομένου, που έχουν προβληθεί στη δημόσια τηλεόραση σε βάθος χρόνου τεσσάρων περίπου δεκαετιών, με στόχο να διερευνηθούν ζητήματα, όπως είναι: α) το εάν και με ποιον τρόπο ανταποκρίθηκαν στην αποστολή της ΕΡΤ, β) η θέση και η βαρύτητά τους στην τηλεοπτική εκροή της δημόσιας τηλεόρασης, καθώς και οι τυχόν διαφοροποιήσεις μέσα στα χρόνια, γ) οι επενδύσεις της ΕΡΤ στο αθλητικό περιεχόμενο και η φιλοσοφία της διοίκησης πίσω από τις σχετικές αποφάσεις.

Για τους σκοπούς της διπλωματικής αυτής εργασίας θα αξιοποιηθεί ένας συνδυασμός ποιοτικής και ποσοτικής μεθοδολογίας. Σε πρώτο επίπεδο θα γίνει ανάλυση περιεχομένου (Κόλλιας, 2014) της τηλεοπτικής εκροής της ΕΡΤ και σε δεύτερο επίπεδο θα γίνουν ημιδομημένες συνεντεύξεις (με πρώην και νυν στελέχη (διοικητικά & δημοσιογραφικά) του τμήματος των αθλητικών εκπομπών της ΕΡΤ. Η ανάλυση των δεδομένων θα γίνει μέσω στατιστικής επεξεργασίας με τη χρήση του στατιστικού πακέτου SPSS 23. Αντίστοιχα η ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων θα γίνει με τη χρήση της θεματικής ανάλυσης (thematic analysis) (Miles, Huberman & Saldana, 2014). Στόχος της επιλογής μιας συνδυαστικής μεθοδολογίας είναι να αποτυπωθεί όσο το δυνατόν πληρέστερα, τόσο το περιεχόμενο και η εξέλιξη του αθλητικού είδους (genre) στην ελληνική δημόσια τηλεόραση, όσο και ο τρόπος διαμόρφωσής του σε σχέση με την αποστολή της ΕΡΤ.

Η διπλωματική εργασία αναπτύσσεται σε δυο μέρη: το πρώτο – θεωρητικό – μέρος συζητά τη διαθέσιμη έρευνα και βιβλιογραφία γύρω από το θέμα, ενώ το δεύτερο περιλαμβάνει τα αποτελέσματα της εμπειρικής έρευνας. Στο πρώτο μέρος επισκοπούνται ενότητες κεφαλαίου με τίτλο *Αθλητικό Περιεχόμενο στη Δημόσια Τηλεόραση*, οι οποίες αφορούν την θεσμική κατάσταση της δημόσιας τηλεόρασης στην Ευρώπη με ειδικότερη εστίαση στο αθλητικό περιεχόμενο, την απήχυσή του και τα θέματα δεοντολογίας που το καθορίζουν. Σε επόμενο κεφάλαιο με τίτλο *Ελληνική Τηλεόραση και Αθλητισμός* παρατίθενται τα θέματα ρόλου και αποστολής της αθλητικής ΕΡΤ και οι επιδράσεις της τηλεοπτικής απορρύθμισης στις αθλητικές εκπομπές ως απήχηση στο κοινό που εκφράζεται από τον ανταγωνισμό ιδιωτικής –

δημόσιας τηλεόρασης, κριτική της τηλεοπτικής εμπορευματοποίησης και αθλητική δημοσιογραφική δεοντολογία. Το κεφάλαιο *Μεγάλα Αθλητικά Γεγονότα και Τηλεοπτικά Δικαιώματα* συζητά το θέμα του ανταγωνισμού σε επίπεδο δικαιωμάτων και επενδύσεων της ΕΡΤ, ενώ το κεφάλαιο *Νέα Μέσα, Σύγκλιση Μέσων και Αθλητικό Τηλεοπτικό Περιεχόμενο* εξετάζει τη σχέση των Διαδικτυακών Μέσων με το περιεχόμενο της αθλητικής ΕΡΤ με την εμφάνιση της διαδραστικότητας και την αλλαγή ρόλου του ρεπόρτερ.

Το Δεύτερο Μέρος ξεκινά με το κεφάλαιο της *Μεθοδολογίας* όπου παρατίθενται τα ερευνητικά ερωτήματα και τεκμηριώνονται οι επιλογές εργαλείων συλλογής δεδομένων, δείγματος, ανάλυσής τους και εγκυρότητας της έρευνας. Ακολουθούν τα *Αποτελέσματα Ποσοτικής Έρευνας Αθλητικού Τηλεοπτικού Περιεχομένου της ΕΡΤ* όπου συζητιούνται τα στατιστικά ευρήματα, τα *Αποτελέσματα Ποιοτικής Έρευνας* με την ανάλογη συζήτηση, τα *Συμπεράσματα* επί των επιμέρους ερωτημάτων και συνολικά με προτάσεις για μελλοντική έρευνα, την Ξένη, Ελληνική και Διαδικτυακή *Βιβλιογραφία* και η Διπλωματική ολοκληρώνεται με τα Παραρτήματα των Ερωτήσεων Συνεντεύξεων, των Συνεντεύξεων, της Έγκρισης της Έρευνας και τις Συντομογραφίες.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ: Βιβλιογραφική Ανασκόπηση – Θεωρητικό Πλαίσιο

Κεφάλαιο Πρώτο: Το Αθλητικό Περιεχόμενο στη Δημόσια Τηλεόραση της Ευρώπης

2.2 Η δημόσια τηλεόραση στην Ευρώπη ως Μέσο ενημέρωσης, επιμόρφωσης, ψυχαγωγίας

Η λειτουργία της δημόσιας τηλεόρασης στην μεταπολεμική Ευρώπη αποτέλεσε στοιχείο της πολιτικής *κοινωνικής πρόνοιας*, στους τομείς ψυχαγωγίας και ενημέρωσης, όπου η εκπαιδευτική τηλεόραση διέθετε επίσης μερίδιο, αν και σημαντικά μικρότερο (Michalis, 2010). Με την μορφή του δημόσιου φορέα η τηλεόραση δημιούργησε, σε όλη την μεταπολεμική περίοδο, το μαζικότερο Μέσο διάχυσης πολιτισμικής παραγωγής αναφορικά με όλα τα σχετικά είδη παράλληλα με τον αθλητισμό. Αποτελώντας την αιχμή της λεγόμενης *πολιτιστικής βιομηχανίας* σε οικιακό πλαίσιο, αποτέλεσε μηχανισμό προβολής μηνυμάτων πρωτίστως λαϊκής εμβέλειας και λιγότερο «υψηλής τέχνης», έτσι ώστε, η τεράστια δυναμική που προσέλαβε να της καταλογίζεται κυρίως ως αρνητική ως προς την ποιότητα αυτής της εμβέλειας (Βαρβούνης και συν., επ 2016).

Η ιστορική συγκρότηση της δημόσιας τηλεόρασης στην Ευρώπη αποτελείται από τρία στάδια (Jakubowicz, 2010).:

- Το στάδιο PSB 1.0, το οποίο αφορά την εναρκτήρια περίοδο έως την δεκαετία του 1980 όταν εισέρχεται ο εμπορικός ανταγωνισμός
- Το στάδιο PSB 2.0, το οποίο περιλαμβάνει την μετέπειτα και έως τις αρχές του 21^{ου} αιώνα περίοδο κατά την οποία εμφανίζεται το λεγόμενο *δυαδικό μοντέλο* συνύπαρξης δημόσιων και ιδιωτικών ραδιοτηλεοπτικών φορέων και
- Το στάδιο PSB 3.0, το οποίο εντάσσεται στον 21^ο αιώνα και αναφέρεται στις ριζικές μεταβολές παραγωγής και διαχείρισης του ραδιοτηλεοπτικού σήματος με την ραγδαία ανάπτυξη της ψηφιακής τεχνολογίας που υποβάλλει την χρήση πολυμεσικών (multimedia) εφαρμογών αλλάζοντας θεαματικά το τηλεοπτικό τοπίο.

Το πεδίο στο οποίο διαμορφώνεται, στο τελευταίο αυτό στάδιο, η δημόσια τηλεόραση στην Ευρώπη, χαρακτηρίζεται από ρευστότητα και κινητικότητα, οι οποίες

υπαγορεύονται από την εξελισσόμενη ανάπτυξη της ψηφιακής τεχνολογίας. Το τεχνικό μέρος αυτής της ανάπτυξης ωθεί και στην αναδιαμόρφωση του περιεχομένου των τηλεοπτικών εκπομπών, από πλευράς αφενός της εσωτερικής τους μορφοποίησης αλλά και από πλευράς της ανάδυσης νέων ειδών (genres), τα οποία συνδέονται με την είσοδο σε μια νεότερη εποχή της ψηφιακής τεχνολογίας (Τσενέ, 2012). Η εξελισσόμενη ψηφιακή τεχνολογία αποτελεί τον κινητήριο μοχλό μετάβασης σε μια νέα εποχή για την τηλεόραση στη βάση της δυνατότητάς της να απορροφά την τεχνική καινοτομία ώστε να ανταγωνίζεται επαρκώς και στο πεδίο της διαφημιστικής διανομής (Papadakis, 2015).

Οι συνεχιζόμενες τεχνολογικές καινοτομίες αναδιατάσσουν σε διαρκή συχνότητα τη μορφή και τα περιεχόμενα της τηλεόρασης τροποποιώντας, σε ορισμένο βαθμό και την αποστολή της. Η ίδια η έννοια του δημοσίου συμφέροντος με την οποία εισάγεται ιστορικά η τηλεόραση, εκφράζοντας μια στενή σημασία κυβερνητικού ελέγχου, τρέπεται σταδιακά και μέσω διεργασιών πολιτικής ή/και τεχνολογικής απορρύθμισης σε έννοια διευρυμένης εκπροσώπησης με τη μορφή της διαδραστικής και υβριδικής (Σιαπέρα & Δημητρακοπούλου, 2012). Στο ίδιο περιβάλλον διατυπώνεται σκεπτικισμός αναφορικά με τις ελεγκτικές πτυχές που περικλείει η σύγχρονη αναβαθμισμένη τηλεόραση της διαδραστικής «συμμετοχής» σε θέματα περαιτέρω διασάλευσης της ιδιωτικότητας, εφόσον συμπράττει σε εκδοχές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που συνάπτονται με ασαφείς πρακτικές και όρους χειρισμού (Λιότζης, 2012).

Αναφορικά με συγκεκριμένες προοπτικές που ανοίγονται στην παρούσα συγκυρία για την τηλεόραση, τόσο στο διεθνές όσο και στο εγχώριο τοπίο, ο Έλληνας Γενικός Γραμματέας Ενημέρωσης και Επικοινωνίας Λευτέρης Κρέτσος περιγράφει, σε άρθρο του, τις τάσεις που συντελούνται στον χώρο της κατανάλωσης οπτικοακουστικού περιεχομένου συνάγοντας το συμπέρασμα ότι, επέρχεται μια νέα περίοδος έλξης του μαζικού τηλεοπτικού κοινού – ανταπάντηση στην αναδυθείσα την τελευταία 20ετία δημοφιλία του Διαδικτύου – η οποία θα στηρίζεται σε δεδομένα όπως: η ευρύτατη πλήθυνση των μέσων αναμετάδοσης του τηλεοπτικού σήματος από οθόνες διαφορετικών ηλεκτρονικών συσκευών και του Διαδικτύου, η αποσύνδεση της τηλεοπτικής θέασης από μία και μοναδική συσκευή, η ταύτιση της τηλεόρασης με τη μυθοπλασία λόγω της δυνατότητας μεταφοράς χαρακτήρων στις μεγάλης διάρκειας παραγωγές, από την οποία προκύπτει και το σύγχρονο φαινόμενο να αποτελούν κοινωνικά γεγονότα συμμετοχικής εμπειρίας (Κρέτσος, 2018).

Οι τεχνολογικές καινοτομίες στην (ανα) παραγωγή σήματος και εμβέλειας στη σημερινή ψηφιακή εποχή αναπόφευκτα επηρέασαν και τη δυνατότητα της μαζικής έλξης της δημόσιας τηλεόρασης πανευρωπαϊκά. Η επιρροή αυτή αντανακλάται πρωτίστως σε επίπεδο πολιτικής που επιλέγει η δημόσια τηλεόραση για να ανταποκριθεί στις νέες προκλήσεις και να καλύψει το χαμένο έδαφος από την αρχική ραγδαία είσοδο των ψηφιακών μέσων στα ενδιαφέροντα των χρηστών/(τηλε) θεατών. Οι βασικές προκλήσεις αναδύονται σήμερα, κατά πρώτον από την τεχνολογία PSB 3.0 και το κεντρικό χαρακτηριστικό της διάδρασης που περιέχει. Μέσω αυτής εμφανίζεται η δυνατότητα ανταγωνισμού προς τις τάσεις κατανάλωσης ψηφιακών δεδομένων από πλατφόρμες, όπως οι κονσόλες παιχνιδιών, ο H/Y, η κινητή τηλεφωνία, τα MP3. Κατά δεύτερο λόγο, αυτές οι εναλλακτικές πλατφόρμες, υπογραμμίζουν τη μεγάλη αποσπασματικότητα των προσφερόμενων θεαμάτων, όπου η υποκειμενικότητα επιλογών διευρύνεται θεαματικά με αποτέλεσμα την ανάγκη εκσυγχρονιστικής αναδιάταξης των προγραμμάτων της δημόσιας τηλεόρασης. Αναδιάταξη, η οποία θα κινηθεί στην κατεύθυνση μιας νέας επινόησης του βοηθητικού στην κοινωνική συνοχή ρόλου της δημόσιας τηλεόρασης (Jakobowitz, όπ. αναφ. στο Iosifidis, 2010).

Η θέση αυτή τονίζει τη σημασία της πολιτικής λογικής που θα διαμορφώσει το νέο χαρακτήρα της δημόσιας τηλεόρασης στην Ευρώπη. Η πολιτική αυτή θα πρέπει να ισορροπήσει ανάμεσα στην αξιοποίηση των νέων ψηφιακών μέσων και στην υποκειμενικοποίηση του σημερινού κοινού ώστε να επαναφέρει το πνεύμα του δημόσιου οργανισμού που υποστηρίζει τη γενική κοινωνική αντανάκλαση της δημόσιας σφαίρας. Σε ό,τι αφορά την ψηφιακή αξιοποίηση θα παρακολουθήσει την εξέλιξη της διαδραστικότητας που αποτελεί το μείζον καινούριο των νέων τεχνολογιών και εκφράζεται από την αλλαγή της κάθετης σε οριζόντια σχέση θεατή – Μέσου. Σε ό,τι αφορά την εκ νέου ανακάλυψη του δημόσιου χαρακτήρα σε αυτό το περιβάλλον, η ανταπόκριση σε αυτό το ρόλο θα λάβει υπόψη της δημόσιας τηλεόρασης την ανάγκη προσαρμογής της τοπικότητας στο παγκοσμιοποιημένο τοπίο της θεαματικότητας, ανάλογα με τα επικρατούντα πολιτισμικά και πολιτικά κριτήρια κάθε χώρας (Michalis, όπ. αναφ. στο Iosifidis, 2010).

Οι παραπάνω τοποθετήσεις σκιαγραφούν το ειδικά και γενικά διαμορφούμενο τοπίο της δημόσιας τηλεόρασης στην Ευρώπη στην τρέχουσα συγκυρία. Όσον αφορά το ειδικό, οι παρατηρήσεις του Έλληνα ΓΓΕ και Επικοινωνίας παρέχουν μια αναπτυξιακή προοπτική βασισμένη στην ανάδυση της τάσης τηλεοπτικών σειρών υψηλού επιπέδου, η οποία οφείλεται στην εγγενή δυνατότητα της – δημόσιας εν

προκειμένω – τηλεόρασης για μεγάλες αφηγήσεις, που απαντούν στον κατακερματισμό νοήματος της προηγούμενης εποχής της αποσπασματικότητας και ταυτόχρονα αναδύουν νέες κοινωνικές συλλογικότητες με κέντρο ενδιαφέροντες παραγωγές. Η προσφορά αυτή εκλαμβάνεται ως στοιχείο έκφρασης του γενικού σκέλους που αναφέρεται στην εξισορρόπηση του παγκόσμιου/διαδραστικού με την τοπικότητα/συλλογικότητα που αποτελεί τον μείζονα στόχο επανόδου της δημόσιας τηλεόρασης στο ρόλο διαμόρφωσης και στήριξης της κοινωνικής συνοχής.

Στην ενότητα αυτή αναφέρθηκαν στοιχεία της ενημερωτικής, επιμορφωτικής, ψυχαγωγικής και πολιτικής διάστασης της δημόσιας τηλεόρασης. Η χρονική αναδρομή υπέδειξε το κοινωνιολογικό της στίγμα ως θεσμού ενταγμένου στο μεταπολεμικό κράτος πρόνοιας, ενώ με τη διαδοχή των σταδίων αναδείχθηκε η εξελικτική δυναμική της ψηφιακής – υβριδικής εκδοχής της, η οποία φτάνει ως τις μέρες μας.

2.3 Η έννοια του είδους (genre) στην τηλεόραση και η εξέλιξη των διαφόρων μορφών τηλεοπτικών εκπομπών

Η έννοια του «Είδους» (Genre) αποτελεί *πολιτισμική κατασκευή*, η οποία νοηματοδοτείται φιλοσοφικά, πολιτικά και νομικά για να δηλώσει διαστάσεις της απτής πραγματικότητας. Ως φιλοσοφική νοηματοδότηση εκκινεί ιστορικά από τον ορισμό του Αριστοτέλη, ο οποίος προσδιορίζει την διάκριση ενός Είδους κατά την απομόνωση συγκεκριμένων αισθητικών ιδιοτήτων ενός αντικειμένου ή θέματος, υπό την οποία σχηματίζεται μια δομική συγκρότηση του (Πεχλιβανίδης, 2013). Στον πολιτιστικό τομέα, ο ορισμός του *Είδους* εξειδικεύεται αναφορικά με τη *λειτουργία* με την οποία συνδέεται, καθώς και με τις ερμηνείες και τις αξιολογήσεις που τις αφορούν σε σχέση με το ιστορικό τους πλαίσιο τοποθέτησης. Αυτός ο σύνθετος προσδιορισμός τους καθιστά τα είδη *συμπλέγματα νοημάτων (discursive clusters)* διότι έχουν διαφορετικές νοηματοδοτήσεις σε διαφορετικές χρονικές συγκυρίες και κουλτούρες (Chandler & Munday, 2016).

Όσον αφορά τα MME τα τηλεοπτικά *είδη* υπόκεινται, μεταξύ άλλων, στους περιορισμούς επιλογής χρόνου, κατανομής καναλιού, «σειριοποίησης» (αφηγηματικών επεισοδίων με χρονική σειρά εξέλιξης), παρακολούθησης, μίξη μυθοπλασίας και μη – μυθοπλασίας. Η ποικιλία στοιχείων που εμπεριέχονται στα τηλεοπτικά είδη οδηγεί στην αξιολογική τους ταξινόμηση με κριτήριο εκείνα τα

στοιχεία που ενεργοποιούνται πιο καθοριστικά για να προσδώσουν την τελική τους οροθέτηση (Schatz, 2013).

Μια βασική ταξινόμηση ειδών περιλαμβάνει: τις ταινίες μυθοπλασίας όπου υπερισχύει το κριτήριο αληθοφάνειας, τα ντοκυμαντέρ με κεντρικό κριτήριο τη φανερή σκηνοθεσία χωρίς παρέμβαση της κάμερας στα δρώμενα και με τα πρόσωπα να δηλώνουν την πραγματική τους ιδιότητα. Επίσης, περιλαμβάνει, τις ταινίες animation όπου η εικόνα είναι πλήρως τεχνικά κατασκευασμένη ώστε να προσομοιάζει στην ζωντανή κίνηση και τις πειραματικές ταινίες(αγγλικός όρος;;;), οι οποίες πραγματεύονται πρωτοποριακές ιδέες και εναλλακτικούς τρόπους γραφής διερευνώντας το ίδιο το Μέσο (Σκοπετέας, 2015).

Στην έννοια του είδους εμφίλωρεται και η έννοια της *διακειμενικότητας* (Barthes, 2008), δηλαδή της νοηματικής αλληλοδιείσδυσης σημείων και νοημάτων μεταξύ γραπτών ή εικονοποιητικών κειμένων, τα οποία υποδηλώνουν ρητές ή υπόρρητες συνδέσεις μεταξύ τους. Με την έννοια αυτή, η αθλητικογραφία συνιστά ένα υποείδος της δημοσιογραφίας και υπάρχει σε επίπεδο διακειμενικό μεταξύ έντυπης, τηλεοπτικής ή/και ηλεκτρονικής μορφής.

Οι εννοιολογικές αποσαφηνίσεις των Ειδών, τηλεοπτικών και γενικότερα, περιλαμβάνει την αθλητικογραφία ως τηλεοπτικό υποείδος εξίσου σημαντικό με το όλον «δημοσιογραφία», εφόσον στη μεταξύ τους διακειμενική σύνδεση διατηρούνται τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του είδους «δημοσιογραφία».

2.4 Η γέννηση και εξέλιξη του αθλητικού περιεχομένου στη δημόσια τηλεόραση της Ευρώπης

Η παρακολούθηση και καταγραφή της πρόσληψης του αθλητικού θεάματος από θεωρητικούς και ερευνητές εκκινεί σχετικά όψιμα, από τα μέσα της δεκαετίας του 1960 (Glanville, 1967), λόγω της αρχικής υποβάθμισης της σημασίας του αθλητισμού στην μεταπολεμική κοινωνική πραγματικότητα, στον οποίο (αθλητισμό) αποδιδόταν δευτερεύων ρόλος επισκοπούμενος συνήθως από κοινωνιολογικές ή ψυχολογίζουσες προσεγγίσεις. Η επιστήμη των Σπουδών Μέσων και το ενδιαφέρον της για την θεωρητική και εμπειρική μελέτη των αθλητικών δρωμένων συμπίπτει με τη διεύρυνση της έρευνας για τα ακροατήρια και το περιεχόμενο της τηλεόρασης γενικότερα (McQuail, 2003).

Η ραγδαία άνοδος της σημασίας των ΜΜΕ στους κατεξοχήν παραλήπτες τηλεθεατές και φίλους του αθλητικού περιεχομένου αποτελεί εξέλιξη, η οποία συνέπεσε με την ανάπτυξη των τεχνικών προδιαγραφών παραγωγής και διάδοσης της εικόνας και την εξάπλωση της δημοφιλίας του αθλητικού θεάματος. Ουσιαστικά, η στενή σχέση μεταξύ αθλητισμού και τηλεόρασης σημαίνει ταυτόχρονα και την κοινή ανάπτυξή τους κατά τρόπο μιας έλξης, όπου η τεχνική τηλεοπτική ανάπτυξη συμπαρασύρει άμεσα την ανάπτυξη του αθλητισμού μετατρέποντάς τον από τοπικό σε οικουμενικό φαινόμενο (Παπαθανασόπουλος, όπ, αναφ. στο: Βένερ, επ, 2003).

Η γέννηση του αθλητικού τηλεοπτικού περιεχομένου εντοπίζεται αρχικά στην εφαρμοσμένη πρακτική της *σωματικής αγωγής* και των συναφών επιστημών της άσκησης, όπως η κινησιολογία και η μάθηση κινήσεων. Σε επόμενη φάση συνδέεται με την προοπτική της κοινωνιολογίας του αθλητισμού, από την οποία σχηματίζονται απόψεις για την *κουλτούρα του αθλητισμού* και των αθλητικών δραστηριοτήτων. Η έννοια της «κουλτούρας του αθλητισμού» αποτελεί τον πυρήνα διαφόρων πτυχών του αθλητισμού, όπως η *αθλητική ψυχολογία* ή η *διαχείριση αθλητικών δραστηριοτήτων* και συνιστά την αφετηρία μεγιστοποίησης του ενδιαφέροντος για το μεγάλο κοινό (Αυγερινός, 2007). Δεδομένου ότι, ταυτόχρονα ο όρος «κουλτούρα» μεταπολεμικά ενισχύει την δυναμική του πολύπλευρα, η «αθλητική κουλτούρα» διευρύνει εκτατικά την σημαντικότητά της καθώς συνδέεται εύλογα με την επέκταση της τηλεθέασης (Wenner, όπ. αναφ. στο Βένερ, επ. 2003).

Η ευρεία διάδοση του αθλητικού περιεχομένου από τα ΜΜΕ ξεκίνησε με τη μετάδοση και αναμετάδοση μεγάλων αθλητικών γεγονότων όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες. Οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες που μεταδόθηκαν τηλεοπτικά ήταν το 1936 στο Βερολίνο, που συνέπεσε με την ευρύτερη ανάπτυξης των εθνικών τηλεοπτικών δικτύων στις ΗΠΑ και την Ιαπωνία και σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες μεταξύ των οποίων και η Γερμανία (Αντωνοπούλου, 2008). Η κάλυψη των Αγώνων του Βερολίνου ήταν πειραματική και η προβολή τους περιορίστηκε σε 25 αίθουσες με κλειστό κύκλωμα και υλικό 138 ωρών γυρισμένων από τρεις κάμερες, το οποίο παρακολούθησαν 160.000 θεατές. Η ταινία της Leni Riefenstal “Olympia” με υλικό των Αγώνων αποτέλεσε καταγραφή με ιδιαίτερα αξιομνημόνευτο καλλιτεχνικό αποτέλεσμα (Λεκάκης, 2006).

Στη συνέχεια, οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Λονδίνου το 1948 είναι οι πρώτοι που μεταδόθηκαν σε ευρύ κοινό από το BBC. Αν και μαγνητοσκοπημένοι, τους παρακολούθησαν μόνο στην Βρετανία 800.000 θεατές. Εθνικής εμβέλειας ήταν και τα

ακροατήρια των Αγώνων του Ελσίνκι (1952) και της Μελβούρνης (1956), όπου τα τοπικά δίκτυα απέτυχαν να πουλήσουν τα δικαιώματα μετάδοσης στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ λόγω της θεώρησής τους ακόμη ως ειδησεογραφικού και όχι ψυχαγωγικού γεγονότος. Στην περίπτωση όμως των Ολυμπιακών Αγώνων της Ρώμης (1960) γίνεται μετάδοση σε 18 ευρωπαϊκές χώρες όπως και αυτών του Τόκιο (1964) που χαρακτηρίστηκαν και «Ολυμπιακοί Αγώνες της τηλεόρασης». Στο Μεξικό το 1968 η είσοδος της έγχρωμης εικόνας δεν επηρεάζει ακόμη την πρωτοκαθεδρία των Αγώνων έναντι της τηλεόρασης, σχέση η οποία αλλάζει από τους Ολυμπιακούς της Μόσχας (1980), όπου τα τηλεοπτικά δίκτυα μεγεθύνουν την απήχησή τους ταχύτερα από το καθ' εαυτό γεγονός των Αγώνων. Η τηλεοπτική κάλυψη των Αγώνων της Ατλάντα (1996) γίνεται για 214 χώρες και παρακολουθούνται από 3,2 δις θεατές, ενώ αυτοί του Σίδνεν το 2000 μεταδίδονται σε 220 χώρες και παρακολουθούνται από 3,7 δις θεατές (Payne, 2005).

Το διαφημιστικό/οικονομικό κίνητρο είναι η κυρίαρχη συνθήκη που διέπει τη σχέση τηλεόρασης – αθλητισμού. Στην Ευρώπη η εξέλιξη των τηλεοπτικών δικαιωμάτων των Θερινών Ολυμπιακών Αγώνων στην περίοδο 2000 – 2008 απεικονίζει μια μετάβαση από ένα αρχικό ποσό 350 εκ δολαρίων το 2000 σε ένα τελικό σύνολο 1.187 εκ. και για τους Χειμερινούς μια επίσης προοδευτική αύξηση που απολήγει σε σύνολο 1.442 εκ δολάρια μεταξύ 2000 – 2006 (Παπαθανασόπουλος, όπ, αναφ. στο: Βένερ, επ, 2003). Αυτή η οικονομική μεγέθυνση, ωστόσο, αντικατοπτρίζει και ένα κοινωνικοπολιτικό χάσμα μεταξύ των αναπτυγμένων και μη χωρών εφόσον έχει ιδωθεί πως, η κατανομή των μεταλλίων είναι σχεδόν ανάλογη με την τηλεοπτική προβολή και με δεδομένο την διαφορετική αξιολόγηση των ΟΑ στις δυο αυτές κατηγορίες χωρών (Παπαθανασόπουλος, ό.π., 2003).

Η Ευρώπη φαίνεται να είναι κυρίαρχη και πιο ανταγωνιστική απέναντι στις ΗΠΑ σε σχέση με την τηλεοπτικό αθλητικό περιεχόμενο. Παρότι το πρώτο αθλητικό κανάλι 24ωρης λειτουργίας (ESPN) εμφανίστηκε στις ΗΠΑ, στην Ευρώπη η αγορά αυτή αναπτύχθηκε εντονότερα με χώρες όπως η Γερμανία, η Βρετανία, η Ισπανία, η Ιταλία, η Γαλλία και η Πολωνία να διαθέτουν τις μεγαλύτερες τηλεοπτικές αγορές. Τα κανάλια ολοήμερης λειτουργίας Eurosport, Sky Sports και Deutsches SportFersehen είναι οι κύριοι διεκδικητές αθλητικού προϊόντος με το νεότερο Extreme Sports Channel να εντάσσεται δυναμικά στην ψηφιακή τηλεόραση (Mullin, 2004). Συνολικά στην Ευρώπη λειτουργούν περί τα 20 αθλητικά κανάλια με συνδρομές ή «κάρτα» με ασαφή τον πραγματικό αριθμό εξαιτίας των συνεχών ανακατατάξεων. Μια νεότερη τάση

πραγματοποιείται από τις ποδοσφαιρικές ομάδες που συγκροτούν το δικό τους κανάλι, πιθανόν απότοκο μιας δημιουργίας μονοθεματικών αθλητικών καναλιών, η οποία περιορίστηκε στην αρχική φάση της ψηφιακής τηλεόρασης. (Παπαθανασόπουλος, όπ, αναφ. στο: Βένερ, επ, 2003).

Στη σημερινή συγκυρία της ψηφιακής «νέας τηλεόρασης» τα περιθώρια κέρδους διεθνώς παραμένουν υψηλότερα στην γραμμική και στην δορυφορική τηλεόραση με την πλειοψηφία των ακροατηρίων να μην τις υποκαθιστά, αλλά να τις συμπληρώνει με υπηρεσίες streaming (Κρέτσος, 2018). Πολλές αθλητικές τηλεοπτικές μεταδόσεις συνοδεύονται από τη χρήση εφαρμογών, όπως το Facebook live και το Instagram stories. Η τηλεθέαση μεγάλων αθλητικών γεγονότων παραμένει προνομιακό πεδίο για την ελεύθερη και συνδρομητική τηλεόραση με τις σχετικές μεταδόσεις να διεκδικούνται αποφασιστικά από παρόχους λόγω των μεγάλων διαφημιστικών κερδών που αντλούν από τις εταιρείες (Βρόντου & Σταυρινούδης, 2017).

Ωστόσο, το πλαίσιο αυτό δεν αναιρεί θεσμικούς περιορισμούς που τίθενται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφορικά με την πλήρη απελευθέρωση της αγοράς, όπως τουλάχιστον την υπαινίσσεται η εξαγορά αθλητικών ομάδων από κανάλια διότι θα προκαλούσε σύγχυση τόσο σχετικά με τα δικαιώματα της ώρας διεξαγωγής όσο και του δημοσιογραφικού ρόλου που θα αναγκαζόταν σε αναπόφευκτη μεροληψία (Παπαθανασόπουλος, όπ, αναφ. στο: Βένερ, επ, 2003). Όσον αφορά την Ελλάδα, ακολουθούνται παρόμοιοι περιορισμοί στο θεσμικό πλαίσιο, όπου τίθεται ως πρωταρχική προϋπόθεση η συμφωνία των Ποδοσφαιρικών Ανωνύμων Εταιρειών (Π.Α.Ε.) με οποιοδήποτε τεχνικό μέσο για την μετάδοση αγώνων έναντι αμοιβής. Με εξαίρεση την προβολή τρίλεπτων στιγμιότυπων με σκοπό την ενημέρωση και ψυχαγωγία και τον πλήρη έλεγχο της κυκλοφορίας τους, είτε με μεταβίβαση κυριότητας είτε με εκμίσθωση ή δημόσιο δανεισμό. Ωστόσο, στο υφιστάμενο ελληνικό θεσμικό πλαίσιο, δεν αναφέρονται πρόνοιες για ένα καινούριο φαινόμενο που εκτυλίσσεται διεθνώς: την εξαγορά ομάδας με στόχο την απόκτηση αποκλειστικών δικαιωμάτων. Προφανέστατα λόγω μικρής εμπορικής εμβέλειας του ελληνικού πρωταθλήματος και των μικρών οικονομικών μεγεθών συγκριτικά με το ευρωπαϊκό γίνεσθαι (ΕΠΟ, 2012).

Η ενότητα αυτή πραγματεύθηκε την εξέλιξη του αθλητικού περιεχομένου της δημόσιας τηλεόρασης, μέσα από το πρίσμα της μεγέθυνσης της εμπορικότητας του αθλητικού θεάματος, προς την οποία αυτή η εξέλιξη κινείται παράλληλα και αμοιβαία υποστηρικτικά. Τεχνική εξέλιξη της τηλεόρασης, που καρπώνεται ως ένα χρονικό

σημείο μόνο η δημόσια τηλεόραση, και άνοδος της σημαντικότητας του αθλητικού θεάματος συνεργούν παραγωγικά στην θεαματική μεγέθυνση τηλεοπτικού ενδιαφέροντος και οικονομικών μεγεθών από την μεταπολεμική έως την τρέχουσα περίοδο.

2.5 Η απήχηση του αθλητικού περιεχομένου στη δημόσια τηλεόραση της Ευρώπης

Η σχέση αθλητισμού και τηλεόρασης συζητιέται με διαφορετικούς τρόπους – και συχνά συγκρουσιακά – από τους ερευνητές, άλλοτε ως σχέση αποδοτικότερη συγκριτικά με την κατά μόνας πορεία τους και άλλοτε ως μάλλον προβληματική, με την έννοια ότι το Μέσο παρεμβαίνει εκμεταλλευτικά στην αναπαραγωγή του αθλητικού προϊόντος. Εξίσου αντιθετικές είναι και οι απόψεις αναφορικά με τις κοινωνικές/εθνικές/διεθνικές επιτελέσεις αυτής της σχέσης, καθόσον αυτή δρα ταυτόχρονα ενωτικά και διχαστικά, ενδεχομένως λόγω της ίδιας της ανταγωνιστικής υφής του αθλητισμού (Real, *οπ. αναφ. στο Παπαθανασόπουλος, 2003*).

Οι τρόποι με τους οποίους το μεγάλο κοινό προσλαμβάνει το αθλητικό περιεχόμενο στα διάφορα τηλεοπτικά και άλλα δημοσιογραφικά Μέσα προσεγγίζονται από τα επιστημονικά πεδία της κοινωνιολογίας, της ψυχολογίας και της παιδαγωγικής (Williams, 2013). Ιστορικά, η μαζικότητα των ακροατηρίων στα διάφορα αθλητικά θεάματα επικρίθηκε ως συμπεριφορά με στοιχεία *αλλοτριωτικής ψευδο – συμμετοχής*, με το φόβο ότι μπορεί να κάνει τους θεατές παθητικούς δέκτες του αθλητικού περιεχομένου. Η άποψη αυτή αφορά στο φόβο του κταναλωτισμού ως διαβρωτικού στοιχείου της κοινωνικότητας των ανθρώπων (Debord, 2016). Συντελείται, κατ' αυτό τον τρόπο, μια *θεαματικοποίηση της ζωής*, δηλαδή μια νεοπαγής κοινωνική συνθήκη αντίθετη προς τα ιδεώδη του αθλητισμού (Gantheret και συν, 1994)

Οι ανωτέρω θεωρητικές προσεγγίσεις εντάσσονται στο ευρύτερο πλαίσιο της κοινωνιολογίας των ΜΜΕ με καταγωγή που ανιχνεύεται στις πρώιμες καταγγελίες της *μαζικής κουλτούρας* από την Σχολή της Φρανκφούρτης (Horkheimer κ.α. 2005). Ωστόσο, μια πιο σύγχρονη οπτική της σχέσης θεατή – τηλεοπτικού προϊόντος αναδεικνύει τις διαφορές των ακροατηρίων σε επίπεδο πολιτισμικό και κοινωνικό και αναγνωρίζει τους ενεργητικούς τρόπους με τους οποίους τα ακροατήρια προσλαμβάνουν το περιεχόμενο και διακρίνει εξατομικεύσεις ανάλογα με τις κλίσεις των ακροατηρίων. Κατ' αυτό τον τρόπο αίρεται η έννοια του «παθητικού κοινού», καθώς και αυτή του «μαζικού θεάματος», εφόσον οι διάσπαρτες και μη ενοποιημένες

προτιμήσεις των ακροατηρίων καθώς και η σημασία του γούστου αποδεικνύουν τις προσεγγίσεις αυτές παρωχημένες (Abercrombie & Longhurst, 1998).

Ωστόσο, ο εμπορευματοποιημένος χαρακτήρας της κατανάλωσης του περιεχομένου των ΜΜΕ, διακρίνεται και στη σχέση Αθλητισμού – ΜΜΕ. Η εμπορευματοποίηση του αθλητισμού εντείνεται δραστικά από το δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα με την ανάπτυξη της οργάνωσης των συλλόγων σε πρότυπα μάρκετινγκ και το πέρασμα από το ερασιτεχνικό στο επαγγελματικό πρότυπο της αθλητικής ιδιότητας που έλκουν το ενδιαφέρον της διαφήμισης και οδηγούν στη μεταβολή του τρόπου οργάνωσης και μετάδοσης των αθλητικών γεγονότων από συγκεντρωτικό - στατικό σε ολοένα πιο εστιασμένες και πολύμορφες τάσεις. Σε ιστορικό πλαίσιο, η μεταβολή αυτή ισοδυναμεί με τη μετάβαση από τη *νεωτερικότητα* του βιομηχανικού κόσμου που καλλιεργεί τα ιδεώδη της συλλογικής άμιλλας, της ευρωστίας και του αναγεννησιακού ανθρωπισμού στη *μετανεωτερικότητα*, που ευνοεί και ισχυροποιεί την ατομικότητα, ενισχύει τη σημαντικότητα της ποικιλίας των πολιτισμικών ταυτοτήτων και αναδεικνύει τις επιμέρους διαφορετικότητες. (Real, οπ. αναφ. στο Παπαθανασόπουλος, 2003).

Για κάποιους θεωρητικούς που αντιμετωπίζουν κριτικά το μεταμοντέρνο, στη μοντέρνα περίοδο προάγονταν τα αθλητικά ιδεώδη της ερασιτεχνικής άμιλλας και του υγιούς συναγωνισμού, στην μεταμοντέρνα περίοδο η αντίληψη του επαγγελματικού αθλητισμού με όρους κυρίως οικονομικούς, διαβρώνει τα παραδοσιακά ιδεώδη (Harvey, 2009). Οι επιπτώσεις αυτής της πολιτισμικής αλλαγής πιθανώς απηχούν τους τρόπους που τα ακροατήρια ερμηνεύουν το τηλεοπτικό αθλητικό περιεχόμενο και διαμορφώνουν παράγοντες όπως η κοινωνική τους ταυτότητα, η ηθική τους διάπλαση και η κοινωνική τους συμπεριφορά.

Το φαινόμενο των σπορ, έχοντας προσλάβει μεγάλες διαστάσεις ως λαϊκή άσκηση, αλλά και ως τηλεοπτική αναπαράσταση, προσεγγίστηκε από διάφορες θεωρητικές σχολές, στα τεκμήρια ανάλυσης των οποίων αντικατοπτρίζονται οι ερμηνείες τους σύμφωνα με τις θεωρητικές παραδοχές τους. Η κατανόηση της πρόσληψης του αθλητικού (τηλε) θεάματος απηχεί, θεωρητικά, τις κοινωνιολογικές προκείμενες των διαφόρων σχολών για το είδος των ακροατηρίων που διαμορφώνονται από την έκθεση σε αυτά τα θεάματα. Στην κλασική μαρξιστική αντίληψη, η έννοια *εμπορευματοποίηση* υποδηλώνει την είσοδο σε μια αλλοτριωτική κατάσταση για τον άνθρωπο, η οποία επέρχεται με την συνεχή εντατικοποίηση του απλού ανταγωνισμού καθώς εργαλειοποιείται για την αύξηση της παραγωγικότητας (Καβουλάκος, 2012).

Σε νεομαρξιστικές προσεγγίσεις (Hargreaves & McDonald, 2000), τα τηλεοπτικά ακροατήρια μπορεί να προσεγγίζουν το αθλητικό θέαμα με συναίσθημα που υπερβαίνει και αγνοεί την εμπορευματική/καταναλωτική διάσταση. Σύγχρονες φεμινιστικές προσεγγίσεις (Burstyn, 2000) θεωρούν πως τα γυναικεία ακροατήρια υπόκεινται και εκτίθενται στην *ανδροκεντρική* ιδεολογία των σπορ και μέσω αυτής στην αποδοχή της ανδρικής υπεροχής ως φυσικού γεγονότος που απορρέει από την αθλητική ρώμη. Αυτή η υποβολή υποδείγματος καλλιεργεί την ασυνείδητη υιοθέτηση στάσεων σεξουαλικής υποταγής και συμβάλλει σε μια *βιο – εξουσιαστική* κανονικοποίηση του γυναικείου σώματος. Ποικιλόμορφα ακροατήρια δημιουργούν, κατά τον Bourdieu (2007), οι διάφορες κοινωνικές σημασίες που συνάγονται από τις αθλητικές πρακτικές σε επίπεδο πολιτισμικής και κοινωνικής ταυτότητας ανάλογα με το *habitus* της κοινωνικής τάξης κάθε ομάδας θεατών (διαφορετικότητα κοινού για το ποδόσφαιρο και για το γκολφ).

Ενώ, κατά την θεώρηση της σχολής των Πολιτισμικών Σπουδών, η μελέτη των *υπο – πολιτισμικών μορφωμάτων* (subcultures) ήδη από την δεκαετία του 1970 κατέδειξε σημαντική διασπορά ακροατηρίων των σπορ με κύριους άξονες τις σχέσεις σπορ – εξουσίας, των τρόπων παγίωσης των σπορ στην κοινωνία και του ρόλου τους στον ελεύθερο χρόνο. Μέσα από αυτούς τους άξονες ξεπηδούν οι ανάλογες ερμηνείες για τις προτιμήσεις του κοινού, όπως δημιουργούνται από την κουλτούρα και ιδεολογία που εκπέμπει το κάθε άθλημα κάτω από το πρίσμα είτε της διασκέδασης, είτε του ελέγχου της ατομικής ζωής (Turner, 2002).

Σε αυτή την ενότητα αναπτύχθηκε η προβληματική της απήχησης της δημόσιας τηλεόρασης και της εξέλιξής της, η οποία επέσυρε πολιτική και θεωρητική κριτική αναφορικά με τις νέες πολιτισμικές στάσεις που κομίζει μετά το πρώτο μισό του εικοστού αιώνα. Στάσεις, οι οποίες περνούν από μια αρχική άποψη περί κοινωνικής παθητικοποίησης των τηλεθεατών και τρέπονται σε πιο ενεργητικές εκτιμήσεις στο φως της διαφορετικότητας των ακροατηρίων που σχηματίζει η ποικιλία των προγραμμάτων.

2.6 Δεοντολογία και τηλεοπτικό αθλητικό περιεχόμενο

Η δημοσιογραφική δεοντολογία αποτελεί καταστατική αρχή άσκησης του δημοσιογραφικού λειτουργήματος και θεμέλιο της ειδησεογραφικής πληροφόρησης,

κριτικής και ενημερωτικής διακίνησης (ΕΣΗΕΑ, 2018). Το περιεχόμενό της, σταθερό όσον αφορά τις πάγιες αρχές της έννομης και έλλογης χρήσης της πληροφορίας, λαμβάνει μορφές νεότευκτες στο περιβάλλον που εισάγουν οι νέες τεχνολογικές καινοτομίες (ΕΝΕΔ, 2018). Η έκρηξη των τρόπων διάδοσης εικόνας και λόγου επέφερε αλλαγές στο θεωρούμενο ως «κατάλληλο» ύφος δημοσίευσης, οι οποίες συντονίστηκαν σε μεταμοντέρνα ηθικά συγκείμενα. Ριζικές κοινωνιολογικές διαφοροποιήσεις σε επίπεδο ενός νέου zeitgeist επηρέασαν και την συγκρότηση της σύγχρονης δημοσιογραφικής δεοντολογίας. Η κοινωνική διάχυση ενός ηδονιστικού στυλ ζωής που εκκινεί από τη δεκαετία του 1960 (Lasch, 2002) καθώς συναντήθηκε με την ανωνυμία του διαδικτύου, επαύξησε θεαματικά ατομικές συμπεριφορές μεγάλης επιτρεπτικότητας με αποτέλεσμα να προκύψει ανάγκη μιας πιο επίκαιρης δημοσιογραφικής δεοντολογίας, η οποία θα λάμβανε υπόψη της αυτό το νέο τοπίο δημόσιας επικοινωνίας (Παπαθανασόπουλος & Κομνηνού, 2000).

Στο πλαίσιο αυτό, η σημερινή αθλητική δημοσιογραφική δεοντολογία δομείται με γνώμονα τις παραδοχές που διαμόρφωσαν οι κοινωνικές και πολιτισμικές κατακτήσεις του δυτικού κόσμου. Παραδοχές, όπως η απόκρουση του ρατσισμού, της ομοφοβίας, κάθε υπόνοιας αποκλεισμού με κριτήριο το φύλο ή την αναπηρία, ούτως ώστε αυτή η δεοντολογία να ευαισθητοποιείται στις εκφράσεις της που, είτε λεκτικά είτε υπόρρητα, δεν θα καταστρατηγεί το δικαίωμα όλων στην ισότητα. Δεοντολογία, η οποία θα εκφράζει μια σύγχρονη ηθική κανονικότητα, που θα μεριμνά για την αποφυγή κάθε μορφής συγκαλυμμένου αποκλεισμού και περιθωριοποίησης από εθνοκεντρικά, φυλετικά και έμφυλα κίνητρα (Council of Europe, 2018).

Επίσης, θα όφειλε να συμπεριλαμβάνει διάκριση των ορίων απόστασης του δημοσιογράφου απέναντι σε αξιωματούχους και δημόσια πρόσωπα κύρους, η οποία θα προστάτευε την εγκυρότητα δημοσιεύσεων και εμπιστευτικών πληροφοριών. Διάκριση που διασφαλίζεται με την επίγνωση του πως λειτουργεί η σχέση ιδιωτικού και δημοσίου και κατοχυρώνεται με την καταχώρηση ημερομηνίας και ώρας συνάντησης, καθώς και διατυπωμένο αίτημα άσκησης δημοσιογραφικής λειτουργίας σε ιδιωτικό χώρο (Colodzy, 2015).

Ως προς το ψηφιακό περιβάλλον της αθλητικής δημοσιογραφικής δεοντολογίας τίθενται ζητήματα προστασίας των προσωπικών δεδομένων, φωτογραφικών ή έγγραφων σε ιδιωτικό ή συλλογικό/επαγγελματικό επίπεδο και ζητήματα ιδιαίτερης ευαισθησίας σε θέματα παιδιών – ανηλίκων. Επίσης, αντικείμενα δεοντολογίας αποτελούν η μη διασπορά ψευδών ειδήσεων, η τήρηση των κανόνων εμπιστοσύνης,

αξιοπιστίας και επαλήθευσης της είδησης. Εξίσου επίδικα θεωρούνται η επίγνωση των ορίων ιδιωτικής και δημόσια ανακοινώσιμης πληροφορίας, η απόδοση πνευματικής πατρότητας με απαραίτητη την επικύρωση της πληροφορίας στο διάτρητο από ανέλεγκτες «ειδήσεις» Διαδίκτυο, καθώς και η αποφυγή και καταδίκη λιβέλων διότι εμπεριέχουν δυσφήμιση, κακοβουλία και ενδεχόμενη διαστρέβλωση (Colodzy, 2015).

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η λειτουργία του Twitter ως ενός διαδεδομένου ειδησεογραφικού Μέσου και δημοσιογραφικού εργαλείου που δίνει τη δυνατότητα πολύ επιλεκτικής σταχυολόγησης των δημοσιεύσιμων πληροφοριών. Εμφιλοχωρούν στο ίδιο το Μέσο κίνδυνοι καταστρατήγησης της *διαφάνειας* εξαιτίας της συντετμημένης και δυναμικά ταχείας αναπαραγωγής της είδησης που ευνοεί πρόχειρες εκτιμήσεις και της αμφιβολίας κατά πόσον θεωρείται «είδηση» μια ανάρτηση με «παιγνιώδη» ή/και εριστική πρόθεση. Ενώ η ταχύτητα μετάδοσης και αμεσότητας αποτελούν κάποια από τα εχέγγυα δημοσιογραφικής κάλυψης, στην περίπτωση του Twitter οι κανόνες που τίθενται από αυτό είναι ασαφείς, ρευστοί και υπόκεινται σε έντονη υποκειμενικοποίηση (Sears, 2011).

Η ενότητα αυτή παρουσίασε τη συλλογιστική της ηθικής δημοσιογραφικής δεοντολογίας κάνοντας μια αναφορά και στον τρόπο που ενδεχομένως γίνεται αντιληπτή στο πλαίσιο της ψηφιακής εποχής. Συνολικά, το συγκεκριμένο Κεφάλαιο εστίασε σε εξελικτικά στοιχεία της τηλεόρασης από τεχνική και κοινωνιολογική σημαντικότητα, ώστε να φανεί η μεταξύ τους συνάρτηση και συμπόρευση. Στο επόμενο κεφάλαιο συζητούνται θέματα που εμπίπτουν στην λειτουργία της ΕΡΤ με επίδικο το αθλητικό περιεχόμενο των εκπομπών της.

Κεφάλαιο Δεύτερο: Ελληνική Τηλεόραση και Αθλητισμός

2.1 Ο ρόλος και η αποστολή της ΕΡΤ σε σχέση με το προσφερόμενο τηλεοπτικό περιεχόμενο – Η περίπτωση του αθλητικού περιεχομένου

Η θεσμική καθιέρωση της ΕΡΤ προέκυψε με την ψήφιση διαφόρων νομικών πλαισίων από την έναρξή της το 1968 έως το κλείσιμό της το 2013 και την επανέναρξή

της το 2015. Κυριότερο εξ αυτών ο Ν.1730/87 ο οποίος έθεσε όλα τα τηλεοπτικά κανάλια (ΕΤ1 & ΕΤ2) και τους ραδιοφωνικούς σταθμούς (Ελληνική Ραδιοφωνία, Ε.Ρ.Α.) στον ενιαίο φορέα ΕΡΤ Α.Ε. (ΦΕΚ 145, 1987). Τα κυριότερα σημεία διατύπωσης του ρόλου και της αποστολής του Ιδρύματος αναφέρονται σε:

Υποχρέωση να διαπνέεται η Ενημέρωση, Επιμόρφωση και Ψυχαγωγία του ελληνικού λαού από δημοκρατικό πνεύμα, συνείδηση πολιτιστικής ευθύνης, ανθρωπισμό, αντικειμενικότητα προσαρμοσμένες στην ελληνική πραγματικότητα (Μανθούλης, 1981). Ενδυνάμωση του κοινωνικού διαλόγου και προβολή της συλλογικότητας των Ελλήνων, διασφάλιση της ιστορικής μνήμης και της ελληνικής γλώσσας και καταπολέμηση της ξеноφοβίας και του ρατσισμού. Επίσης σε υιοθέτηση των τεχνολογικών εξελίξεων και προτύπων της σύγχρονης επιχείρησης, αμερόληπτη προβολή των θέσεων όλων των κομμάτων, λειτουργία υπό απόλυτη διαφάνεια, χωρίς εξαιρέσεις και αποκλεισμούς, καθώς και οικονομικό και διοικητικό εξορθολογισμό (ΕΡΤ, 2011).

Δυο είναι τα πρωτεύουσες σημασίας ποιοτικά στοιχεία της θεσμικής συγκρότησης της ΕΡΤ. Το πρώτο είναι η προοδευτική της κατεύθυνση σε πνεύμα δημοκρατικότητας, ανθρωπιστικής πολιτισμικής συνείδησης, τήρησης αντικειμενικότητας και ποιοτικού προσανατολισμού του προγράμματος (Μανθούλης, 1981). Το δεύτερο στοιχείο είναι η υιοθέτηση της έννοιας της *κοινωνικής ευθύνης* με την οποία ωθείτο σε προγραμματισμό επιμόρφωσης, προβολής της πολιτισμικής κληρονομιάς, εγκόλπωσης της διασποράς και ενδιαφέροντος στις μικρές κοινωνικές ομάδες χωρίς επαρκή δημόσια αντιπροσώπευση. Παρά τη διατύπωση αυτών των αντι – ελιτίστικων προγραμματισμών που συνέβαλαν στην ανάδειξη εθνικής ταυτότητας και συνοχής (Τsaliki, 1997), προνοήσεις όπως η προσαρμογή όλου του ανωτέρω αξιακού φορτίου στην «ελληνική πραγματικότητα» ενδεχομένως συνέστησε ερμηνευτική ελευθεριότητα στην υλοποίησή του και υπέσκαψε την προοπτική του (Μανθούλης, 1981).

Όσον αφορά ειδικά την περίπτωση του αθλητικού περιεχομένου, δημιουργήθηκε Διεύθυνση Αθλητικής Ενημέρωσης με έργο που περιλάμβανε δραστηριότητες όπως η εξειδίκευση και η εφαρμογή των βασικών αρχών της συνολικής στρατηγικής της ΕΡΤ – Α.Ε. Σε αυτές περιλαμβάνονταν η υποδοχή, συλλογή, επεξεργασία και τεκμηρίωση των αθλητικών ειδήσεων και γεγονότων και η διάθεσή τους με κάθε μέσο μετάδοσης της ΕΡΤ – Α.Ε.. Επίσης, η οργάνωση και ο συντονισμός αθλητικών δημοσιογράφων και ανταποκριτών εσωτερικού και

εξωτερικού, η κάλυψη αθλητικών διοργανώσεων στο εσωτερικό και το εξωτερικό και η ένταξη στο πρόγραμμα αθλητικών γεγονότων σε συνεργασία με τη Γενική Διεύθυνση Προγράμματος. Τέλος, η κάλυψη της καθημερινής αθλητικής ειδησεογραφίας σύμφωνα με τον προγραμματισμό της Διεύθυνσης News Room, ο εμπλουτισμός των διαδικτυακών τόπων της Εταιρείας με την τρέχουσα αθλητική επικαιρότητα και η εισήγηση για την απόκτηση δικαιωμάτων για αθλητικές διοργανώσεις εσωτερικού και διεθνείς (EPT, 2018).

Η καταστατική δημιουργία ξεχωριστής διεύθυνσης αθλητικού τμήματος εξηγείται από τον αρχικό μονοπωλιακό χαρακτήρα της EPT, χάρη στον οποίο υπήρχε η ευελιξία χειρισμού ενός αναδυόμενου αντικειμένου και ταυτόχρονα εξηγεί και το σημαντικό μερίδιο των αθλητικών εκπομπών στο πρόγραμμα, το οποίο κινήθηκε σε ποσοστά 22,2% έως 30,6% το διάστημα 1972 – 1992 με τα υψηλότερα ποσοστά να εμφανίζονται από το 1982 έως μόλις την έναρξη της ιδιωτικής τηλεόρασης (Τσουρβάκας, 1996). Ανεξάρτητα, ωστόσο, από τις διεθνείς τάσεις ενίσχυσης της αθλητικής τηλεοπτίας, στην Ελλάδα η έμφαση στην αθλητική παραγωγή και προβολή έχει επικριθεί με χροιά πολιτικής υστεροβουλίας από την περίοδο της δικτατορίας όταν το ποδόσφαιρο θεωρήθηκε μέσο αποπροσανατολισμού από τα πολιτικά θέματα της εποχής (Αλεξόπουλος & Κουτρομανίδης, 2004).

Η επαναλειτουργία της EPT το 2015, ιδιαίτερα με την πολιτική σημειολογία που την συνόδευε, αφού η νέα κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ ταύτισε μέρος της εκλογικής της διεκδίκησης με αυτήν, σηματοδότησε νέες προοπτικές προσαρμογής σε πιο επίκαιρες διεθνείς συνθήκες του οπτικοακουστικού τοπίου. Στο πλαίσιο αυτό, η επιλογή ενίσχυσης του αθλητικού περιεχομένου προβλήθηκε ως πολιτική αιχμής εν όψει μιας ολικής προσπάθειας αναβάθμισης της ανταγωνιστικότητας της δημόσιας τηλεόρασης (EPT, 2018B). Σε μια πρώτη φάση αυτής της οργανωτικής ανάταξης η EPT εμφανίζεται να επιτυγχάνει ενίσχυση της απήχησης του αθλητικού περιεχομένου δημιουργώντας το αθλητικό κανάλι ERT Sports, ενώ η συμφωνία με την Super League για τα δικαιώματα μετάδοσης σημαντικού αριθμού αγώνων ποδοσφαίρου εκτιμάται ότι έχει αποβεί επιτυχημένη ως προς την τηλεθέαση, αλλά όχι και ως προς τα έσοδα της εταιρείας. «Σύμφωνα με υπολογισμούς άμεσων και έμμεσων εσόδων που προκύπτουν από την αύξηση του αθλητικού τηλεμερίδιου σε επίπεδο 30%, η νέα EPT έχει εισφέρει στο ΑΕΠ 2,3 δις ευρώ και 500 εκ. στον κρατικό προϋπολογισμό δημιουργώντας 40.000 νέες θέσεις εργασίας» (Κρέτσος, 2018β).

Η ποιότητα του προβαλλόμενου τηλεοπτικού αθλητικού περιεχομένου αποτελεί διαφιλονικούμενο θέμα διεθνώς. Κεντρικά στοιχεία προβληματισμού είναι τα ζητήματα: *αλήθειας*, *δικαιοσύνης* και *υπευθυνότητας*. Αυτά επιμερίζονται ως εξής: στο ζήτημα της *αλήθειας* προβάλλονται οι απαιτήσεις «επιφύλαξης στις φημολογίες», «ισορροπημένης ποιότητας», «αξιόπιστων πηγών», «πληρότητας της πληροφόρησης σε ευρύ πεδίο», «διάκρισης πληροφορίας και άποψης» και «αποφυγή συναισθηματισμού» (Ramon, 2015). Στο ζήτημα της *δικαιοσύνης* επικρατούν οι επιδιώξεις «δέσμευσης στην ισότιμη παρουσίαση των φύλων, της φυλής, της αναπηρίας και της εθνικότητας». Στο ζήτημα της *υπευθυνότητας* κυριαρχούν οι αρχές «σεβασμού της ιδιωτικότητας των αθλητών/ων», η «αποφυγή πολεμικής ρητορείας που οδηγεί σε βία και αντιπαράθεση» και ο «σεβασμός των θρησκευτικών πεποιθήσεων» (Ramon, 2015).

Η συζήτηση, σε διεθνές επίπεδο, αναφορικά με το τηλεοπτικό αθλητικό περιεχόμενο στρέφεται γύρω από τα ανωτέρω ζητήματα με έμφαση στην όξυνση που παρουσιάζουν συγκεκριμένα από αυτά, όπως η *πολεμική γλώσσα*, η *συναισθηματική εκφορά λόγου*, η σύγχυση *πληροφορίας* και *άποψης*, καθώς και η μη ισορροπημένη – αντικειμενική παρουσίαση των γεγονότων (Πανούσης, όπ.αναφ. στο Ρούσης και συν, 2010). Καθώς ο βίαιος και ο συναισθηματικός λόγος κινούνται σε κοντινή τροχιά γίνεται πολλές φορές ασαφές σε ποιον από τους δυο μπορεί να αποδοθεί μομφή για πρόκληση φανατισμού που συνεπιφέρει χουλιγκανισμό. Παρότι δεν έχειδειχθεί ευθεία σχέση τηλεοπτικού αθλητικού λόγου με φαινόμενα οπαδικής βίας, η συγκεκριμένη υπόθεση θεωρείται πιο πιθανή όταν πηγάζει από λόγο περιθωριακών τηλεοπτικών εκπομπών (Πανούσης, ό.π., 2010).

Ως χρονική αφετηρία και πηγή προβληματισμού στο θέμα της οπαδικής διείσδυσης στην αντικειμενικότητα της αθλητικής δημοσιογραφίας στην Ελλάδα εντοπίζεται η πρώιμη περίοδος της ΕΡΤ, όπου στην μετάδοση αγώνων του ελληνικού πρωταθλήματος προσάπτονται μέτρια, μεροληπτική και κακή εκφώνηση με επαναλαμβανόμενα λάθη στις ονομασίες των αθλητών – εξαιρουμένου του Γ. Διακογιάννη – κριτικές περί υποδαύλισης οπαδικών παθών παράλληλα με πιο ουδέτερες επικρίσεις για παραβάσεις κοινής ησυχίας, ή/και άκαιρες μαγνητοσκοπημένες προβολές σε μεταμεσονύκτιες ώρες (Βαλούκος, 2008).

Η μείξη υποκειμενικής άποψης και αντικειμενικής πληροφορίας είναι ευρύτερης εμβέλειας φαινόμενο και απηχεί μια παρενέργεια της αύξησης των διαθέσιμων πληροφοριών. Η έκτασή τους διευκολύνει τη μη επεξεργασία της

πληροφορίας, ή/και την αλληλοδιείσδυση των μεταξύ τους ορίων καθιστώντας ασαφή τα όρια υποκειμενικότητας και αντικειμενικότητας. Η σύγχυση αυτή δηλώνει έκπτωση του κριτικού δημοσιογραφικού λόγου, η οποία ελέγχεται από τις οπαδικές προτιμήσεις των δημοσιογράφων που διεμβολίζουν την επαγγελματική τους υποχρέωση αντικειμενικότητας. Παρότι δεν εμφανίζονται ως άμεσα υπαίτιες πρόκλησης θυμικών αντιδράσεων, εν τούτοις, η συστηματική επανάληψη αυτής της δημοσιογραφικής τακτικής την καθιστά ύποπτη ενοχοποίησης για αυτές (Βασιλόπουλος, 2009).

Κριτική στις εκπαιδευτικές τάσεις της αθλητικής δημοσιογραφίας εκπέμπεται και από μια πιο γενική οπτική εναντίον της κατεύθυνσης που έχει πάρει ο αθλητισμός στις μέρες μας (Νικολαΐδης, Τζέτζης, & Αντωνιάδου, 2002). Συνδέει το φαινόμενο της διάβρωσης της αντικειμενικότητας με την τεράστια διόγκωση της σφαίρας του αθλητισμού στην οποία συνέβαλλαν καινοφανή ήθη, όπως οι αθλητές – σύμβολα διασημότητας, η άκρατη εμπορευματοποίηση, η λατρεία των αθλητών – αστέρων, η χειραγώγηση από τα ΜΜΕ και ο σκανδαλοθηρικός ευτελισμός που διανθίζει την πληροφόρηση για τα σπορ. Η άνοδος αυτών των κοινωνικών στάσεων συνοδεύτηκε από δημοσιογραφικά στυλ που αποδύθηκαν στην αποδοχή τους ελαφρύνοντας το ειδικό βάρος της κοινωνικής σημασίας των σπορ (Νικολαΐδης και συν, ο.π. 2002). Μια δεύτερη πιο σημαντική συνεπαγωγή ήταν η αδιαφορία κριτικής για πτυχές του αθλητισμού που υπερτιμούν ακραία την σωματική ρώμη υποβαθμίζοντας, ταυτόχρονα, την κοινωνική βάση και αποστολή του αθλητισμού. Προάγεται, κατ' αυτό τον τρόπο, μια ιδεολογία βιταλισμού η οποία ιστορικά έχει ενοχοποιηθεί για εγγύτητα με το μεσοπολεμικό πρότυπο της φασιστικής ανδρείας (Morgan, 2010).

Στην ενότητα αυτή παρουσιάστηκαν οι καταστατικές αρχές λειτουργίας της ΕΡΤ ως χαρακτηριζόμενες από προοδευτικό πνεύμα, αλλά και οι αδυναμίες στην υλοποίησή τους κυρίως λόγω πολιτικών παρεμβάσεων που τις ερμηνεύουν κομματικά. Κατά δεύτερο λόγο, συζητήθηκε το θέμα της ποιότητας αθλητικού δημοσιογραφικού περιεχομένου αναδεικνύοντας προβλήματα που επέσυραν οι μεγάλες κοινωνικές μεταβολές των τελευταίων δεκαετιών, όπως η εμπορική μεγέθυνση του προϊόντος «αθλητισμός». Από την οποία ξεκινά αναδιάταξη των κωδίκων αξιολόγησης που ανατιμά την φήμη και διασημότητα και υποβαθμίζει τον κριτικό δημοσιογραφικό λόγο.

2.2 Η άνθιση του αθλητικού περιεχομένου στις συχνότητες της ΕΡΤ πριν την τηλεοπτική απορρόθμιση

Η απορρύθμιση του τηλεοπτικού τοπίου ξεκινάει και στην Ελλάδα με την «απελευθέρωση» των τηλεοπτικών συχνοτήτων στην Ευρώπη κατά τις διατάξεις της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων του 1984 περί «Τηλεόρασης Χωρίς Σύνορα». Ως απορρύθμιση νοείται το άνοιγμα των οπτικοακουστικών υπηρεσιών σε ιδιώτες διακόπτοντας το κρατικό μονοπώλιο στις συχνότητες υποδεικνύοντας μια ριζική αλλαγή στην μορφή ενός αυστηρά ρυθμιζόμενου *ολιγοπωλίου* (Iosifidis, 2007). Άμεση συνέπεια της απορρύθμισης ήταν η αύξηση του ανταγωνισμού με επιπτώσεις στην άντληση ανταποδοτικών τελών και επιδοτήσεων στην δημόσια τηλεόραση, αλλά και σε μεταβολές στην παρεχόμενη ποιότητα στο πνεύμα της εντεινόμενης εμπορευματοποίησης (Παπαθανασόπουλος, 2005).

Το αθλητικό περιεχόμενο των εκπομπών στην ΕΡΤ, το οποίο αφορά την παρούσα εργασία, διαμορφώθηκε από την έναρξή τους, από δυο σημεία: Τις πρώτες αναμεταδόσεις αθλητικών διοργανώσεων και την εμβληματική εκπομπή *Αθλητική Κυριακή*, η έναρξη της οποίας έγινε στις 27 Φεβρουαρίου 1972. Η πρώτη τηλεοπτική μετάδοση αθλητικού γεγονότος από την δημόσια τηλεόραση πραγματοποιήθηκε ως γενική πρόβα των εγκαίνιων της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης στις 5 Σεπτεμβρίου του 1969, στον τρίτο χρόνο λειτουργίας του σταθμού. Επρόκειτο μόνο για το δεύτερο ημίχρονο του τελικού αγώνα μπάσκετ μεταξύ Ελλάδας και Γιουγκοσλαβίας στο πλαίσιο του Βαλκανικού πρωταθλήματος Για το ποδόσφαιρο, η πρώτη απευθείας μετάδοση πραγματοποιήθηκε στις 28 Μαΐου 1969 με τον τελικό του Κυπέλλου Πρωταθλητριών στο «Σαντιάγκο Μπερναμπέου» μεταξύ Μίλαν και Άγιαξ (4-1). Είχαν προηγηθεί σε επίπεδο μαγνητοσκόπησης η μετάδοση του Παγκοσμίου Κυπέλλου της Αγγλίας το 1966 και ένα δεκάλεπτο απόσπασμα του αγώνα Παναθηναϊκού – ΑΕΚ στις 19 Δεκεμβρίου του 1965 (ΕΡΤ, 2018γ).

Η πρώτη επίσημη μετάδοση αγώνα ελληνικού πρωταθλήματος έγινε την πρώτη Ιανουαρίου 1969 με το δεύτερο ημίχρονο Παναθηναϊκού – Εθνικού από το στρατιωτικό κανάλι της YENED. Ως το πλέον εμβληματικό αθλητικό γεγονός για την άνθιση της δημόσιας τηλεόρασης θα πρέπει να εκληφθεί η απευθείας μετάδοση από την YENED του τελικού Κυπέλλου Κυπελλούχων Μπάσκετ μεταξύ της ΑΕΚ και της Σλάβια Πράγας, όπου η θριαμβευτική υποδοχή της κατάκτησής του από την ελληνική ομάδα συνέτεινε στην ριζική μεγέθυνση απήχησης των αθλητικών μεταδόσεων (ΕΡΤ, 2018γ). Σε ό,τι δε αφορά τον παραδοσιακά ανταγωνιστικό στίβο, ως πρώτη μετάδοση υπήρξαν οι αγώνες του Ευρωπαϊκού Πρωταθλήματος Στίβου το 1969 από το Στάδιο Καραϊσκάκη με σημαντική την καινοτομία των τριών συνεργείων εξωτερικών

μεταδόσεων που εισήχθη επ' ευκαιρία του γεγονότος ότι θα μεταδιδόταν παράλληλα και η απευθείας εκκίνηση του Μαραθωνίου (Βαλούκος, 2008).

Η εμβληματική και έκτοτε διαχρονική *Αθλητική Κυριακή* αποτελεί την μακροβιότερη εκπομπή της δημόσιας τηλεόρασης. Διαδέχθηκε την πρώτη ανάλογη εκπομπή *Αθλητικά Νέα* που παρουσίαζε ο εκ των πρωτεργατών της ΕΙΡ Μιχάλης Γιαννακάκος και διήρκεσε μόλις τρεις εβδομάδες και την διάδοχό της *Ματιές στα Σπορ*. Ξεκίνησε στις 27 Φεβρουαρίου του 1972 με πρώτους παρουσιαστές τον Γιάννη Διακογιάννη σε ηγετική θέση και συνεργάτες όπως ο Βαγγέλης Φουντουκίδης, ο Σταύρος Τσώχος και ο Νίκος Κατσαρός. Στην διαχρονική της αναγνωρισιμότητα και δημοφιλία προσάπτεται το χαρακτηριστικό της μουσικό σήμα δημιουργημένο από τον συνθέτη Χρήστο Λεοντή (σημερινό πρόεδρο του Ιδρύματος) (*Αθλητική Κυριακή*, 2018).

Στην αρχική φάση των αθλητικών εκπομπών και άλλες εκπομπές συνέτειναν στην άνθιση δημοφιλίας του αθλητικού προϊόντος, όπως η τρίωρη Σαββατιάτικη «Αθλητικό Απόγευμα» στην ΥΕΝΕΔ (πρώτη εκπομπή 2 Δεκεμβρίου 1972, τελευταία 1983) με επικεφαλής της δημοσιογραφικής ομάδας τον πρώην δημοσιογράφο του BBC Κώστα Σισμάνη, η οποία εκτεινόταν σε σχεδόν όλο το φάσμα των σπορ. Επίσης, σημαντική και καθοριστική ώθηση μεγέθυνσης του αθλητικού προϊόντος παρείχε η δημοφιλής μετάδοση αγώνων του αγγλικού ποδοσφαιρικού πρωταθλήματος από τις αρχές της δεκαετίας του 1970 από το Γιάννη Διακογιάννη, ο οποίος και καθιερώνεται με αυτή την εκπομπή στην πανελλήνια τηλεοπτική συνείδηση ως ο κατεξοχήν ειδήμων της τηλεοπτικής αθλητικής παρουσίας (www.tovivlio.gr).

Αναφορικά με τη δημοσιογραφική επάρκεια των μεταδόσεων, ιδίως από πλευράς αρθρωμένου λόγου, γνώσεων και ρυθμού διαπιστώνεται σημαντικό έλλειμα – με εξαίρεση τον Γ. Διακογιάννη – πρόβλημα το οποίο συνοδεύει επί χρόνια την ποιότητα περιγραφής αγώνων και αρχίζει να μεταβάλλεται θετικότερα από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 με την εμφάνιση νέων σχολιαστών και ακόμα πιο σημαντικά με την έλευση της ιδιωτικής τηλεόρασης που παρέχει βήμα σε μια νεότερη γενιά δημοσιογράφων με κατάρτιση και διεθνείς παραστάσεις. Με αυτές τις προδιαγραφές ικανοποιείται επαρκώς το έλλειμα ποιότητας, το οποίο σε μεγάλο βαθμό οφειλόταν ακριβώς στην απομόνωση της χώρας στην περίοδο της δικτατορίας, αλλά και στην κομματικοποίηση της δημόσιας τηλεόρασης που υποκατέστησε την αξιοκρατία με ιδιοτελείς προσλήψεις (Αυγερινός, 2009).

Η πρόσληψη των πρώτων αθλητικών μεταδόσεων ήταν διττή. Από πλευράς του τηλεοπτικού κοινού υπήρξε εξ αρχής ιδιαίτερα ευπρόσδεκτη η μετάδοση ποδοσφαιρικών αγώνων, όπως υποδεικνύει η ραγδαία άνοδος πωλήσεων τηλεοπτικών συσκευών μεταξύ 1969 - 1971, ενώ από την πλευρά των ομάδων διατυπώθηκαν φόβοι και επιφυλάξεις για πιθανή μείωση προσέλευσης θεατών στα γήπεδα (Αρκουλής, 2009). Ενδεικτική της απήχησης της πρώτης περιόδου τηλεοπτικής μετάδοσης αγώνων ήταν η πρώτη χορηγική συμμετοχή σε τηλεοπτική εκπομπή για το ανδρικό κοινό που κυριαρχούσε σε αυτή την τηλεθέαση (Astor ξυραφάκια) (Αρωνιάδης, 2013).

Η παρούσα ενότητα, αναφερόμενη στην εναρκτήρια φάση της αθλητικής ΕΡΤ, παρακολούθησε τα βήματα χρονικής προόδου της υπογραμμίζοντας ότι, αυτή η πρόοδος δεν συμβαδίζει επαρκώς με ανάλογη ποιοτική παρουσίαση των αθλητικών γεγονότων. Η ανισότητα αυτή εξηγείται πιθανότατα με την αρχική απειρία των δημοσιογράφων για την τηλεόραση και την τότε έλλειψη παραστάσεων από το διεθνές γίνεσθαι της τηλεοπτικής αθλητικογραφίας.

2.3 Η εξέλιξη του αθλητικού περιεχομένου στις συχνότητες της ΕΡΤ μετά την τηλεοπτική απορρύθμιση

Η απορρύθμιση του τηλεοπτικού τοπίου στην Ελλάδα, μετά το 1989, ξεκίνησε με τη λειτουργία ιδιωτικών καναλιών χωρίς νόμιμη άδεια, γεγονός το οποίο αντικατοπτρίστηκε, ως ένα βαθμό, και στο περιεχόμενο των εκπομπών περιλαμβανομένων και των αθλητικών, όπου η ταχύρρυθμη συγκρότηση των αθλητικών τμημάτων δεν επέτρεπε σημαντικές μεταδόσεις στην αρχική περίοδο. Η εναρκτήρια αυτή θεσμική αυθαιρεσία θα μπορούσε να συσχετιστεί συνειρμικά με την παραδοσιακή εξάρτηση του κρατικού τηλεοπτικού φορέα από το εκάστοτε κυβερνών κόμμα, η οποία πάντως στην περίπτωση των ιδιωτικών καναλιών προσέλαβε την μορφή εξάρτησης από οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα. Άμεση συνέπεια της απορρύθμισης για τη δημόσια τηλεόραση ήταν η μεγάλη πτώση της θεαματικότητας και των διαφημιστικών της εσόδων, στα οποία συνηγορούν κυρίως δυο λόγοι: ο βραχυπρόθεσμος σχεδιασμός του προγράμματος εξαιτίας της ετήσιας θητείας των διοικήσεών της και η ανάδυση του παγκόσμιου φαινομένου της «ενημερω – διασκέδασης» (infotainment). Ελλείψει ανάλογου καταστατικού προσανατολισμού του δημόσιου φορέα που είχε ως κεντρικό διακύβευμα έναν πιο διαπαιδαγωγικό

χαρακτήρα, η αδυναμία παρακολούθησης αυτών των τάσεων των ιδιωτικών καναλιών εξηγεί την υποσκέλιση του από αυτά (Παπαθανασόπουλος, 2005).

Η άμεσα επιτυχημένη είσοδος των ιδιωτικών/εμπορικών ραδιοτηλεοπτικών φορέων στο τηλεοπτικό τοπίο στην Ελλάδα εξηγείται αφενός από την ωριμότητα των συνθηκών, παρά την αδιαφάνεια της θεσμικής νομιμοποίησής τους και αφετέρου από την προβληματική εικόνα που είχε σχηματιστεί διαχρονικά στην κοινή γνώμη από τα δείγματα κομματικής εκμετάλλευσης του δημόσιου φορέα και προκαλούσε ήδη δυσθυμία στο κοινό. Πιο συγκεκριμένα για το αθλητικό περιεχόμενο, η απορρύθμιση στην Ελλάδα υπέσκαψε θεαματικά τη δημοφιλία της EPT για δυο βασικούς λόγους. Πρώτον, διότι αυτή η αρχική φάση συμπίπτει με την πανευρωπαϊκή τάση μεγάλης ανατίμησης των εκπομπών αθλητικού περιεχομένου, οι οποίες εντάσσονται σε ένα γενικό κλίμα υποκατάστασης «έγκριτων» και «σοβαρών» εκπομπών λόγου από ψυχαγωγικά shows. Μεγάλο μερίδιο των οποίων καταλαμβάνει ο αθλητισμός. Και δεύτερον, διότι σε ορισμένο βαθμό στη μετάδοση εγχώριων αθλητικών γεγονότων – και ειδικότερα του ποδοσφαίρου – είχαν παρατηρηθεί διαχρονικά φαινόμενα μεροληψίας και προκατάληψης στις κρίσεις των δημοσιογράφων (Κυπριανός & Χουμεριανός, 2009).

Μια βαθύτερη συνέπεια της εμφάνισης της ιδιωτικής τηλεόρασης στην θεαματικότητα της EPT υπήρξε ο σταδιακά αυξανόμενος χρόνος τηλεθέασης που σηματοδότησε η αύξηση του αριθμού των καναλιών. Επήλθε σημαντική μείωση του γενικού χρόνου παρακολούθησης τηλεοπτικών εκπομπών (από 42 λεπτά το 1989 σε 24 το 2005), η οποία μείωση υποδείκνυε πως άλλαζε, μεταξύ άλλων, και η αντίληψη του κόσμου για τη διαχείριση του τηλεοπτικού του χρόνου. Ευνοούνταν δηλαδή πιο γρήγορες εναλλαγές, εκφραστική συντομία και λιγότερη ανάλυση, φαινόμενα στα οποία η κρατική τηλεόραση δεν προσαρμόστηκε και πάλι εξαιτίας του καταστατικού της προσανατολισμού σε διαπαιδαγωγικό ρόλο που απαιτούσε μεγαλύτερες αφηγηματικές ενότητες εκπομπών. Και κατά δεύτερο λόγο, η θεαματικότητα της δημόσιας τηλεόρασης επηρεάστηκε αρνητικά και από την αύξηση των επιλογών που δημιούργησε η ευκολία κίνησης του τηλεθεατή στο νέο τηλεοπτικό τοπίο με τα πολλά κανάλια και την χρήση του τηλεκοντρόλ. Ως προς τις αθλητικές εκπομπές, η μείωση της ανταγωνιστικότητας της EPT, εκτιμάται ότι προέκυψε αφενός από τη δυναμική είσοδο των ιδιωτικών καναλιών στις διεθνείς αθλητικές αναμεταδόσεις (κυρίως των ελληνικών ποδοσφαιρικών ομάδων) και αφετέρου από την ανάπτυξη εγχώριων αθλητικών ειδησεογραφικών εκπομπών στα ιδιωτικά κανάλια. Η προτίμηση προς τις

οποίες βασιζόταν στην ελπίδα αντικειμενικότερης απόδοσης της αθλητικής δραστηριότητας συγκριτικά με το παρελθόν της EPT που βαρυνόταν με κατηγορίες μεροληψίας (Μπασαντής & Ζαχαρόπουλος, 2008).

Στην ενότητα αυτή παρατηρήθηκε η επίπτωση της τηλεοπτικής απορρόθμισης στο αθλητικό περιεχόμενο της EPT, η οποία κρίθηκε ως γενικά αρνητική λόγω τόσο της μη ευνοϊκής συγκυρίας, όσο και των αβλεψιών του κοντινού παρελθόντος της.

2.4 Η απήχηση του αθλητικού περιεχομένου της ελληνικής δημόσιας τηλεόρασης

Η απήχηση του αθλητικού περιεχομένου της ελληνικής δημόσιας τηλεόρασης εξελίσσεται, σε γενικές γραμμές, σε τρία στάδια. Το πρώτο λαμβάνει χώρα κατά την περίοδο 1966 – 1989, το δεύτερο την περίοδο 1989 – 2015 και το τρίτο την περίοδο από το 2015 έως την τρέχουσα. Ο λόγος που γίνεται ο χρονικός αυτός διαχωρισμός σχετίζεται με τους τρόπους που εκφράστηκε ο ανταγωνισμός μέσα στο ευρύτερο ραδιοτηλεοπτικό πεδίο.

Στην πρώτη περίοδο (1966 – 1989) η μονοπώληση του αθλητικού περιεχομένου από τη δημόσια τηλεόραση (EIPT, YENED, EIP, EPT) χαρακτηρίστηκε εσωτερικά από δικές της φάσεις ανάπτυξης, οι οποίες αντικατόπτριζαν το γεγονός ότι ήταν ο μοναδικός πάροχος περιεχομένου. Στην πρώιμη φάση της 1966 – 1974 και ειδικότερα μεταξύ 1966 – 1971 τα ερασιτεχνικά Μέσα μετάδοσης συναντούν μεν το πρώτο μαζικό κοινό, αλλά σε βάση πολύ σχετικής αντιπροσωπευτικότητας. Οι προσδοκίες του κοινού περιορίζονται ουσιαστικά εξαιτίας της έλλειψης διεθνών αλλά και εγχώριων αθλητικών γεγονότων, ενώ σημαντικό ρόλο παίζει και ο φτωχός λόγος των σχολιαστών, η μέτρια και ασυντόνιστη χρήση του Μέσου, διότι απαιτείται τηλεοπτική προσαρμογή της άρθρωσης στην περιγραφή αγώνων, καθώς και η μεροληπτική προσέγγιση συνήθως υπέρ των προβεβλημένων συλλόγων (Βαλούκος, 2008).

Η δεύτερη περίοδος, που ξεκινά το 1989 παρουσιάζει αντιθέσεις αναφορικά με την ακροαματικότητα. Ενώ στις άλλες πτυχές του τηλεοπτικού προγράμματος (ειδησεογραφικά δελτία, ψυχαγωγία) η απήχηση της δημόσιας τηλεόρασης υποχωρεί σημαντικά, σε ό,τι αφορά το αθλητικό πρόγραμμα αυτή ενισχύεται εξαιτίας κυρίως της ανάληψης μεγάλων αθλητικών γεγονότων (Ολυμπιακοί Αγώνες, Παγκόσμιο Ποδοσφαιρικό Κύπελλο, κάλυψη εγχώριων αγώνων μπάσκετ και ποδοσφαίρου). Ενώ ο μέσος όρος αθλητικής τηλεθέασης στα ιδιωτικά κανάλια είναι περίπου 2,5%, το

ποσοστό αυτό στην δημόσια τηλεόραση ανέρχεται στο 10% σταθερά (Πασχαλίδης, όπ. αναφ. στο Βερνίκος και συν, επ. 2005).

Ωστόσο, την ίδια περίοδο εμφανίζονται και άλλες ποιοτικές διαφοροποιήσεις, οι οποίες χωρίς να έχουν προσμετρηθεί ουσιαστικά, καταχωρούνται στις καινοτομίες που θα παίξουν ρόλο στην απήχηση σε περισσότερους τηλεθεατές, όπως υποδεικνύει η μεγάλη άνοδος ενδιαφέροντος του κοινού για συγκεκριμένα σπορ που εισάγονται με αυτές τις αλλαγές. Με μικρή εξαίρεση την *Αθλητική Κυριακή* το διαρκές κύρος της οποίας, ιδιαίτερα έως την αποχώρηση του εμβληματικού παρουσιαστή της Γιάννη Διακογιάννη, εκφράζεται από το ότι αποτελεί την πιο μακρόβια εκπομπή της ελληνικής τηλεόρασης, αυτή η διεύρυνση απήχησης συντελείται με μια ποσοτική και μια ποιοτική έννοια. Με την ποσοτική έννοια η απήχηση ενισχύεται με την είσοδο νέων αθλητικών θεματικών (όπως η Φόρμουλα 1, οι Αγώνες Στίβου Diamond League, το Τένις υψηλού επιπέδου, ή/και η Ορειβασία, τα λεγόμενα extreme sports, ακόμη και «παρα – αθλημάτων» όπως η αμερικανική πάλη). Με την ποιοτική έννοια η απήχηση εκφράζεται σε σχέση με τον εκφερόμενο λόγο στις περιγραφές αγώνων. Αυτός διανθίζεται ολοένα και περισσότερο με στοιχεία της νέας δημοσιογραφίας, υπό την έννοια ενός πιο γλαφυρού λόγου κοντύτερα στο μεταμοντέρνο ύφος της εποχής. Οι αλλαγές αυτές συντέλεσαν στη βελτίωση της συντηρητικής έως τότε φήμης της δημόσιας τηλεόρασης, καθώς είχε υποσκελιστεί από την πιο σύγχρονη και πιο ευέλικτη εικόνα των δημοσιογράφων της ιδιωτικής τηλεόρασης (Αντύπας, 2002).

Η τρίτη περίοδος (2015 -) εκκινεί με την επαναλειτουργία της EPT από τον Ιούνιο του 2015 και στο αθλητικό πεδίο πραγματοποιεί δυναμικό ξεκίνημα μέσω του εκσυγχρονισμού του υλικοτεχνικού εξοπλισμού, της ενίσχυσης των αθλητικών μεταδόσεων στην EPT2 και EPT3 και της δημιουργίας του καινούριου διαδικτυακού καναλιού EPTPLAY και του ERTSPORTS που εκπέμπει κυρίως αθλητικό πρόγραμμα. Το ενδιαφέρον αυτής της περιόδου συνίσταται στην πολιτική της διοίκησης να προβεί σε αγορά των τηλεοπτικών δικαιωμάτων των αγώνων των δυο βασικών κατηγοριών των ποδοσφαιρικών πρωταθλημάτων (Super League και Football League) γεγονός που, εκτόξευσε τη θεαματικότητα των κρατικών καναλιών στις συγκεκριμένες μεταδόσεις αναβαθμίζοντας και γενικότερα τα ποσοστά τηλεθέασης του υπόλοιπου προγράμματος (EPT, 2018β).

Η ενότητα αυτή παρακολούθησε την εξέλιξη του περιεχομένου των αθλητικών εκπομπών της EPT επισημαίνοντας το στοιχείο της ανθεκτικότητας στον ανταγωνισμό

των ιδιωτικών καναλιών λόγω της εμπειρίας και παράδοσης που διέγραψε στην πορεία της.

2.5 Ο ανταγωνισμός δημόσιας και ιδιωτικής τηλεόρασης στο πεδίο των αθλητικών εκπομπών και οι επιδράσεις του

Με όρους ανταγωνισμού η δημόσια με την ιδιωτική τηλεόραση εμπλέκονται σε εντονότερη συνθήκη αυτής της σχέσης κάτω από τις επιταγές της διεθνούς απορρύθμισης, η οποία μεταλλάσσει το τηλεοπτικό περιεχόμενο προς ισχυρότερα εμπορευματοποιημένες τάσεις. Κεντρικό παράδειγμα αυτής της ενίσχυσης του ανταγωνισμού είναι ο προνομιακός τρόπος παραγωγής και διανομής του τηλεοπτικού προϊόντος από τον ιδιωτικό τομέα. Μέσω συνεχών συγχωνεύσεων οι εταιρείες παραγωγής αύξησαν θεαματικά την κεφαλαιακή τους ισχύ και τη δυνατότητα διαμόρφωσης τηλεοπτικού προγράμματος μέσα από τον έλεγχο της διανομής. Ωστόσο, παρά την αύξηση του αριθμού των τηλεοπτικών παραγωγών εμφανίζεται μια ομογενοποίηση στη συνολική ποιότητα των προγραμμάτων, καθώς τα διέπει παρόμοια αισθητική και κριτήρια διαμόρφωσης. Αυτό είναι το γενικό πλαίσιο ανταγωνισμού στο οποίο εμπίπτει και η ελληνική περίπτωση ιδιωτικής – δημόσιας τηλεόρασης (Tomlinson, 1991).

Ως υπόβαθρο του ανταγωνισμού, πέρα από το φαινόμενο της *ομογενοποίησης των προγραμμάτων*, λαμβάνεται υπόψη η ιδιαίτερη μορφή που αποκτά αυτή και αφορά τον σχηματισμό διαφόρων υποκουλτούρων, οι οποίες παρότι δρουν διαφοροποιημένα, εν τούτοις, σε τελικό αποτέλεσμα επιβεβαιώνουν τον κανόνα του ομογενοποιημένου προγράμματος (Achbar, 2005). Με την υπάρχουσα ψηφιακή δυνατότητα να αναπαράγει εύκολα και να αξιοποιεί τη «διαφορετικότητα» των προγραμμάτων, εν τούτοις, η σύγκλιση που δημιουργείται στην ομογενοποίηση της ποιότητας συμβαίνει, παρόλα αυτά, με όρους ανταγωνισμού. Ανταγωνισμού όμως με κοινό κέντρο την ιδεολογία που δεσπόζει σε αυτόν τον φαινομενικό ανταγωνισμό, δηλαδή την *απελευθέρωση* που ευαγγελίζονται κατά κόρον τα τηλεοπτικά προγράμματα. Η απόληξη αυτής της πρακτικής είναι η έννοια του ανταγωνισμού να είναι ουσιαστικά επιδερμική αναφορικά με το παρεχόμενο προϊόν αν και πραγματική στην οικονομική διάσταση της σύγκρουσης των ιδιωτικών τηλεοπτικών οργανισμών (Boniface, 2008).

Στην τηλεοπτική πραγματικότητα, ο ανταγωνισμός δημόσιας και ιδιωτικής τηλεόρασης πραγματοποιείται διεθνώς ως ανταγωνισμός διαφοροποίησης στην

παρουσίαση ενός περιεχομένου, με την οποία επιδιώκεται ο στόχος αυτόνομης εικόνας και διακριτής παρουσίας (Fiske, 2011). Στα αθλητικά θέματα της ελληνικής δημόσιας και ιδιωτικής τηλεόρασης ο ανταγωνισμός διαφοροποίησης διαπιστώνεται στις αλλαγές παρουσίας των αθλητικών εκπομπών πάνω σε τρία κυρίως αντικείμενα: στη μείωση των τυποποιημένων εκφράσεων κατά τις περιγραφές των αθλητικών γεγονότων, στην αυξανόμενη διεθνή πληροφόρηση γύρω από όλα τα σπορ και στην ποσοτική έκρηξη πληροφοριών για την ιδιωτική ζωή και τα ατομικά και συλλογικά στοιχεία αθλητών και ομάδων. Στις κύριες αυτές εκδοχές παρουσίας των αθλητικών θεαμάτων, ο ανταγωνισμός δημόσιας και ιδιωτικής τηλεόρασης γνωρίζει περισσότερες συγκλίσεις παρά αποκλίσεις, καθώς αναπτύσσονται σε κοινά προσιτό διεθνές περιβάλλον, με αποτέλεσμα ο ανταγωνισμός τους να εκφράζεται ως επί το πλείστον με ποσοτικούς όρους (Κεντρωτής, 2007). Εκφράζεται επίσης και με την ανανέωση προσώπων στις σχετικές εκπομπές, τα οποία παίζουν ρόλο στην προσπάθεια των καναλιών να έλξουν αθλητικό κοινό ανάλογα πάντα με τα γνωστικά και τηλεοπτικά τους προσόντα (Μπασαντής & Ζαχαρόπουλος, 2008).

2.6 Η σημασία και ο χαρακτήρας εμπορευματοποίησης της τηλεόρασης

Η εμπορικότητα της τηλεόρασης ως διαφημιστικού ή/και ψυχαγωγικού Μέσου είναι ενδογενές χαρακτηριστικό της ήδη από την αφετηρία της. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1960, όταν αυξάνεται ραγδαία η δημοφιλία της, εκλαμβάνεται από την κριτική θεωρία της εποχής ότι αντικαθιστά τον κινηματογράφο ως πεδίο της λεγόμενης *πολιτιστικής βιομηχανίας* με όλες τις συμπαρομαρτούσες καταγγελίες των αποτελεσμάτων που παρήγαγε ως εκτροφείο πολιτών μαζικής *ημιμόρφωσης* (Adorno, 1990).

Από τη δεκαετία του 1980 και μετέπειτα η *εμπορευματοποίηση* της τηλεόρασης προσλαμβάνει νέα και πιο έντονα χαρακτηριστικά, καθώς μεγιστοποιείται η εμβέλεια της για λόγους είτε τεχνικούς, είτε – κυρίως – πολιτικούς/ιδεολογικούς. Το τεχνικό μέρος προσαρμόζεται στις μεταβολές που φέρνει η ψηφιακή τεχνολογία με την οποία αυξάνονται οι δυνατότητες παροχής σήματος και συχνότητων (Papadakis, 2015). Στο πολιτικό – ιδεολογικό σκέλος, ωστόσο, είναι που λαμβάνουν χώρα ριζικές μεταβολές στο πλαίσιο της κοινωνικοπολιτικής διαχείρισης υπό το δόγμα του *νεοφιλελευθερισμού*, υπεύθυνου εξάλλου, για την απορρύθμιση του τηλεοπτικού τοπίου. Κεντρικός παράγοντας αυτής της νέας διαχείρισης είναι η επιτάχυνση της διαδικασίας

εμπορευματοποίησης στο πλαίσιο μεγάλης αναβάθμισης των παραγωγικών δυνατοτήτων που εκδηλώνονταν στο φως του μετα – φορντικού τρόπου παραγωγής. Σύμφωνα με τον οποίο η – απαραίτητη στην κρίση υπερσυσσώρευσης του 1970 – ενίσχυση της κερδοφορίας των επιχειρήσεων έπρεπε να στηριχτεί στη μείωση του χρόνου κύκλου των προϊόντων, η οποία ευνόητα επιφέρει άμεσα την συνεχή εντατική ροή του εμπορευματικού κύκλου (Bonefeld & Holloway, επ, 1994).

Στην έναρξη αυτής της οικονομικής περιόδου συντελείται η ευτυχής σύμπτωση της ανόδου της ψηφιακής τεχνολογίας, ευτυχής για τα οικονομικά αποτελέσματα που παρήγαγε, καθώς πραγματοποιήθηκε στο έδαφος μιας συνολικής οικονομικής και πολιτισμικής αναδιάρθρωσης του καπιταλισμού. Η σύζευξη ψηφιακής τεχνολογίας/πληροφορικής έκρηξης και μεταφορντικού τρόπου παραγωγής αποτέλεσε μια κρίσιμη στιγμή μετάβασης σε νέο κοινωνικοπολιτικό και πολιτισμικό μοντέλο, το οποίο φέρει την αμφιλεγόμενη ονομασία «μεταμοντερνισμός», θεμελιακό στοιχείο του οποίου ήταν η απελευθέρωση των αγορών, της κίνησης των κεφαλαίων και της όλης εμπορικής ανταλλαγής (Harvey, 2009). Η εμπορευματοποίηση που προκύπτει καλύπτει όλο το φάσμα των οικονομικών δραστηριοτήτων συνεπικουρούμενη και από την μονοπώληση του κόσμου από την καπιταλιστική οικονομία μετά την πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού (Bourdieu, 1998).

Είναι σε αυτό το παγκόσμιο πλαίσιο γενίκευσης των διεργασιών που η εμπορευματοποίηση της τηλεόρασης αποκτά τις νέες της ιδιομορφίες. Αυτές συνίστανται:

- 1) Στην αύξηση του ανταγωνισμού προς προσπορισμό μεγαλύτερου διαφημιστικού μεριδίου
- 2) Στην υποκατάσταση της επιρροής της δημόσιας από την ιδιωτική τηλεόραση σε επικοινωνιακό, πολιτικό και πολιτισμικό επίπεδο (Shanahan & Morgan, 2006).
- 3) Στην αύξηση των τάσεων συγχώνευσης και ιδιοκτησιακής συγκέντρωσης των επικοινωνιακών οργανισμών
- 4) Στην επιδίωξη αποκλειστικότητας της ποιότητας από την δημόσια τηλεόραση
- 5) Στην απαξίωση του δημόσιου τομέα γενικά υπό το πρίσμα της επίδρασης του νεοφιλελεύθερου μοντέλου που διακίνησε η ιδιωτική τηλεόραση (Fiske & Hartley, 2010).
- 6) Στον πολλαπλασιασμό των ατομικών επιλογών υπό μορφή στυλ ζωής που υπέβαλλαν τα νέα αξιακά πρότυπα της εμπορικής τηλεόρασης και

7) Στην αγοραιοποίηση της δημόσιας σφαίρας εξαιτίας του άκρατου ανταγωνισμού που, αποσκοπώντας στον αθέμιτο ερεθισμό του κοινού, υπέσκαψε κοινωνικές παραδόσεις και αξίες στο όνομα της θεαματικότητας (Luhman, 2003).

Σε αυτή την ενότητα επιχειρήθηκε ναδειχθεί το γενικό συστημικό υπόβαθρο – που περιλαμβάνει τις θεμελιακές αλλαγές στον τρόπο παραγωγής του σύγχρονου καπιταλισμού – στο οποίο εντάσσονται και οι συζητούμενες μεταβολές στον χαρακτήρα της σημερινής τηλεόρασης. Το σημαίνουν της ενότητας είναι να υποδειχθεί η οικονομική και πολιτική αλλαγή που πραγματοποιήθηκε από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 και επηρέασε τις μετέπειτα πολιτιστικές μορφές, στις οποίες η τηλεόραση κατέχει κυρίαρχη θέση.

2.7 Δεοντολογία και τηλεοπτικό αθλητικό περιεχόμενο στην Ελλάδα

Το ζήτημα της δημοσιογραφικής δεοντολογίας αποτελεί ιδιαίτερα ευαίσθητο σημείο στην άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος. Στην παραδοσιακή της μορφή περιστρέφεται γύρω από μια κεντρική λογική: της διάκρισης ιδιωτικού και δημόσιου περιεχομένου με αντικείμενο το σεβασμό των μεταξύ τους ορίων. Στην εποχή της νεωτερικότητας που αναδύεται ήδη από τον 16^ο αιώνα η εμφάνιση αυτής της διάκρισης δημιουργεί καίριους προβληματισμούς στο πεδίο ηθικής κατανόησης της σχέσης ιδιωτικού – δημόσιου. Στην πορεία της εξέλιξης της νεωτερικότητας, από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, αναπτύσσεται θεαματικά το φαινόμενο της *κοινωνίας της αυτο-αποκάλυψης*, κατά την οποία η μαζικοποίηση των ΜΜΕ διαμεσολαβεί αποφασιστικά την τοποθέτηση του ιδιωτικού στον δημόσιο χώρο. Η ουσιώδης μετάβαση που παρατηρείται ορίζεται ως αλλαγή από το πρότυπο κοινωνικότητας σε πρότυπο «ορατότητας» στην παραπάνω σχέση, υπό την οποία διαταράσσονται κρίσιμα οι ιστορικές της ισορροπίες. Η υπερίσχυση της «ορατότητας» απέναντι στην «κοινωνικότητα» αλλάζει την έννοια της κοινωνικοποίησης από το επίπεδο βιωματικού συγχρωτισμού που χαρακτήριζε τις κοινωνικές σχέσεις στην νεωτερική κατάσταση σε αυτή ενός μετανεωτερικού «φαίνεσθαι» που αδυνατίζει τους σχεσιακούς δεσμούς (Δεμερτζής, 2002).

Ορισμένα από τα συχνότερα φαινόμενα αυτής της ώσμωσης ιδιωτικού – δημοσίου στην ανοικτή κοινωνική σφαίρα ήταν η συστηματικοποίηση της *σκανδαλοθηρίας*, στην οποία ανήκουν στάσεις όπως η ανενδοίαστη διείσδυση στην

προσωπική ζωή, η οποία σταδιακά προσλαμβάνει μορφές υψηλής τεχνολογικής παρακολούθησης. Η σκανδαλοθηρία διαπερνά συστηματικά τη δημόσια σφαίρα μέσω της άνθισης μιας δημοσιογραφίας με αντικείμενο την εμπορευματοποίηση του ιδιωτικού που εκμεταλλεύεται με ψυχοδραματικούς τόνους εκτροπές ή υποψίες εκτροπών θεσμικών και πολιτισμικών παραγόντων (Thompson, 2004). Είναι σε αυτή τη ριζική επέκταση επιρροής των ΜΜΕ, όπου το δημόσιο παρεισφρεί στο ιδιωτικό ολοένα με λιγότερο έλεγχο από το ιδιωτικό. Η κοινωνική συνθήκη που ευνοεί αυτή την ανεξέλεγκτη παρείσφρηση είναι η κατίσχυση της εικόνας έναντι του πραγματικού, η οποία ορίζει τη λεγόμενη *κοινωνία του θεάματος* και έχει ως κεντρικό της μοτίβο την υποκατάσταση του «αληθινού» από το «εικονικό». Στη βάση αυτής της αλλοίωσης είναι που αίρεται η προστασία της ιδιωτικής σφαίρας από τη δημόσια, έχοντας σχεδόν συγχωνευτεί μαζί της, και δημιουργούνται οι προϋποθέσεις διαφορετικής αντίληψης για την έννοια του δεοντολογικά ηθικού (Debord, 2016).

Προκύπτει επομένως, στην λειτουργία του δημοσιογραφικού ρόλου εντονότερα η ανάγκη επικαιροποίησης της ηθικής δεοντολογίας εξαιτίας των θεμελιωδών αλλαγών που συνέβησαν στην σχέση δημόσιου – ιδιωτικού, όπου η δημοσιογραφία επιτελεί προνομιακή παρέμβαση. Η εμφάνιση και αύξουσα δραστικότητα της ψηφιακής δημοσιογραφίας επιτείνει την ανάγκη διευθέτησης του τοπίου, καθώς η ορμητική είσοδός της στον χώρο όπου δέσποζε η παραδοσιακή έντυπη δημοσιογραφία δημιούργησε νέες και ιδιαίτερα καινοφανείς προκλήσεις. Χαρακτηριστικό των προβλημάτων που εμφανίστηκαν από την άμβλυνση των ορίων ιδιωτικού – δημόσιου είναι η υποκειμενικοποίηση του λόγου γιατί δεν διακρίνεται η αντικειμενική διάσταση και η πλήθυνση των ασήμαντων πληροφοριών που άνοιξαν το δρόμο για μείωση του κριτικού λόγου (αντικαθίσταται από επικριτικούς λιβέλους) (Χαραλάμπης, 2007) και σε ακραία έκφανση της υποκειμενικοποίησης στο σημερινό φαινόμενο των fake news (Albright, 2017). Κέντρο αυτών των προκλήσεων είναι η εκρηκτική αύξηση του ανταγωνισμού, η μείωση των διαφημιστικών μεριδίων, η διάχυση της δημοσιοποίησης και κριτικής των πληροφοριών από μη επαγγελματίες δημοσιογράφους (blogs) και η εν γένει απαξίωση του τύπου εξαιτίας τόσο της οικονομικής κρίσης, όσο και του διάχυτου κυνισμού που επέσυρε στη δημόσια σφαίρα η κρίση της πολιτικής αντιπροσώπευσης (Mouffe, 2004).

Σε αυτό το κοινωνιολογικό περίγραμμα τυποποιούνται θεσμικά οι κανόνες ηθικής δεοντολογίας του δημοσιογραφικού λειτουργήματος σε δέκα άρθρα με αναπτύξεις των διαφορετικών πτυχών της έννοιας *σεβασμός της ελευθερίας έκφρασης*

και με προβλέψεις περί διαφάνειας, προστασίας της ατομικότητας, αξιοπιστίας και ελέγχου της πληροφορίας, ανεξαρτησίας από ιδιωτικά συμφέροντα, εμπιστευτικότητας της πληροφορίας, αποφυγή της στρέβλωσης και κοινωνικό, πολιτικό, θρησκευτικό, φυλετικό και πολιτισμικό εξισωτισμό (ΕΣΗΕΑ, 2018).

Οι δεοντολογικοί κανόνες συμπληρώνονται στο πεδίο της ψηφιακής δημοσιογραφίας υπό τις επιταγές της διαφορετικότητας των ηλεκτρονικών σελίδων, η οποία δημιουργεί σημαντικά νέα φαινόμενα, όπως τα Fake News. Στην Ελλάδα η κανονικοποίηση αυτή συνιστά πρόσφατο εγχείρημα με επίκληση την *αυτορρύθμιση* των ψηφιακών μέσων κινείται δε στη βάση πέντε αρχών: 1. Ακρίβειας, 2. Ανεξαρτησίας, 3. Αμεροληψίας, 4. Ανθρωπισμού και 5. Λογοδοσίας. Οι αρχές αυτές στηρίζονται στην αυτοδέσμευση των δημοσιογράφων προς το Κοινό κατά την οποία προαλείφονται ενέργειες όπως: α) ο έλεγχος και περιορισμός των μη επαληθευμένων πληροφοριών, β) η εξάλειψη ξενοφοβικών, ομοφοβικών και ρητορικών μίσους και βίας, γ) η διαφύλαξη του κύρους του Τύπου και της ελευθερίας έκφρασής του (ΕΝΕΔ, 2018).

Η συγκρότηση και τήρηση των αρχών αυτών ενέχει τη δυσκολία που υπαινίσσεται το αχανές του Διαδικτύου και η έλλειψη σχετικής εμπειρίας. Τα γενικά προβλήματα που διέπουν τον υπόλοιπο δημοσιογραφικό κλάδο αντικατοπτρίζονται και στην αθλητική πληροφόρηση, ωστόσο με αυξημένη ένταση λόγω της ιδιομορφίας πρόσληψης του αθλητισμού στην Ελλάδα, την οποία χαρακτηρίζουν η οπαδοποίηση και η μονομέρεια στην παρουσίαση των αθλημάτων. Όσον αφορά την οπαδοποίηση η καταστρατήγηση των κανόνων δεοντολογίας υποστηρίζεται τόσο από την πίεση που ασκείται στους δημοσιογράφους, όσο και από την σχετική υποτίμηση των αθλητικών θεμάτων συγκριτικά με τα πολιτικά. Ενδεικτικές αυτών των στάσεων είναι η επιλεκτική μονομέρεια παρουσίας ποδοσφαιρικών και δευτερευόντως μπάσκετικών θεμάτων σε βάρος της ποικιλίας των υπόλοιπων αθλημάτων (Αρκουλή, 2009).

Στους αναγνώστες των ελληνικών αθλητικών εντύπων γίνεται ευδιάκριτη μια καταστρατήγηση δεοντολογίας, η εξήγηση της οποίας μπορεί να υποτεθεί στην υποβάθμιση του επαγγελματικού ρόλου των αθλητικογράφων – ειδικότερα των νέων – στους οποίους έχει λάβει μαζικό χαρακτήρα το φαινόμενο των απλήρωτων εργατοωρών και γενικότερα της ελαστικοποίησης των εργασιακών σχέσεων τους στο χώρο, γεγονός που επηρεάζει την ευθυκρισία τους διότι αυξάνει την εξάρτησή τους από την εργοδοσία, η οποία με τη σειρά της λογοδοτεί σε οπαδικές πιέσεις.

Καταστρατήγηση δεοντολογίας πραγματοποιείται επίσης από την υπαγωγή των δημοσιογράφων σε ρόλους δημόσιων σχέσεων και σε καταστατική στον αθλητικό χώρο εντυπωσιοθηρία, η οποία στο ψηφιακό περιβάλλον εντείνεται ως φαινόμενο των clickbaits. Ωστόσο, παρά αυτές τις αιτίες εργαλειοποίησης της αθλητικής δημοσιογραφίας, ο υποβιβασμός της οποίας δηλώνεται και γλωσσικά από τη χρήση του όρου «ανεβάζει είδηση» αντί του «εργαζόμενος στον Τύπο», η συγκρότηση και θέσπιση κανόνων δεοντολογίας στο ψηφιακό περιβάλλον αποτελεί βαθμίδα ανάταξης της ιδιότητας του αθλητικογράφου και πρώτο βήμα για τον θετικότερο επαναπροσδιορισμό του (Πελεβάνη, 2017).

Στην ενότητα αυτή παρουσιάστηκε αρχικά το κοινωνιολογικό περίγραμμα των τελευταίων δυο δεκαετιών, το οποίο χαρακτηρίζεται από σημαντική αλλαγή της σχέσης ιδιωτικής – δημόσιας σφαίρας. Η διείσδυση της εικόνας στη διαχείριση των κοινωνικών σχέσεων, ειδικότερα στην ψηφιακή ανάπτυξη, άμβλυσε τα όρια ιδιωτικού – δημόσιου και εξέθεσε το ιδιωτικό στη δημόσια σφαίρα με πρωτόγνωρη διαφάνεια δημιουργώντας νέο τοπίο στην προστασία του ιδιωτικού. Η γενικότερη αυτή κίνηση αντικατοπτρίζεται στην αθλητική δημοσιογραφία πιο έντονα εξαιτίας της υποτίμησής της συγκριτικά με την πολιτική αντίστοιχη και την οικονομική κρίση που υποβάθμισε την κατάσταση των επαγγελματιών. Σε αυτές τις συνθήκες δημιουργείται η ανάγκη επαναδιατύπωσης των κανόνων δημοσιογραφικής αθλητικής δεοντολογίας με σημαντικότερα την ισχυροποίηση των κλασικών κανόνων σεβασμού της ελευθερίας έκφρασης με έννοιες πολιτικής ορθότητας και ελέγχου της εγκυρότητας των πληροφοριών.

Κεφάλαιο Τρίτο: Μεγάλα Αθλητικά Γεγονότα και Τηλεοπτικά Δικαιώματα

3.1 Τα μεγάλα αθλητικά γεγονότα και η κάλυψή τους από την ελληνική δημόσια τηλεόραση

Η τηλεοπτική κάλυψη μεγάλων ή/και παγκόσμιων αθλητικών γεγονότων υπάγεται στην πολιτική οικονομικού ανταγωνισμού και χρηματοδότησης των καναλιών. Ο οικονομικός ανταγωνισμός ως διεθνές φαινόμενο περιέχεται στην διαμάχη ελεύθερης οικονομίας – ολιγοπωλίων που εκφράζεται με ισορροπίες

ποσοστώσεων, αλλά και πολιτιστικού περιεχομένου στο πλαίσιο *τοπικότητας – παγκοσμιότητας* (Αυδίκος, 2014). Και τα δυο σκέλη αντικατοπτρίζουν την εμπορική κατάσταση στη ζήτηση τηλεοπτικών προγραμμάτων στο καθεστώς που δημιουργήθηκε ως αποτέλεσμα της τηλεοπτικής απορρύθμισης και του ανοίγματος των αγορών. Στη δημόσια σφαίρα οι αναμεταδόσεις των μεγάλων αθλητικών γεγονότων κατέχουν περίοπτη θέση (Λεάνδρος, 2000).

Σε ό,τι αφορά το σκέλος της κρατικής χρηματοδότησης της δημόσιας τηλεόρασης, αυτή παραμένει διαχρονικά σε καθεστώς διαμφισβήτησης από τους φίλους της οικονομίας της αγοράς, οι οποίοι επιχειρηματολογούν κατά του ενιαίου τέλους ως μη προοδευτικής φορολόγησης, της στρέβλωσης του ανταγωνισμού που συνεπάγεται και της ανισομερούς κατανομής του κόστους της δημόσιας τηλεόρασης (Iosifidis, 2007). Επιχειρήματα, τα οποία τονίζονται στη συνθήκη της ψηφιακής τεχνολογίας με την επίκληση ότι, σε αυτή μειώνεται η προστιθέμενη αξία της δημόσιας τηλεόρασης λόγω της αύξησης του ανταγωνισμού και της μείωσης του γενικού κόστους παραγωγής. Μείωση, η οποία αυξάνει το χάσμα ανταποδοτικότητας συγκριτικά με την ιδιωτική (Ευσταθόπουλος & Σμυρναίος, 2018).

Σε αυτές τις παραμέτρους οικονομικού ανταγωνισμού διεξήχθη τις τελευταίες τρεις δεκαετίες η διαπάλη τηλεοπτικών μεταδόσεων μεγάλων αθλητικών γεγονότων, στην οποία η δημόσια τηλεόραση απέκτησε προνομιακό μερίδιο. Στάση, η οποία υπηρετήθηκε από τη λογική *αντιστάθμισης* απέναντι στην κυριαρχία των ιδιωτικών καναλιών στον ευρύτερο τομέα της ψυχαγωγίας (Hulten & Brants, 1992) και υλοποιήθηκε από την δυνατότητα οικονομικής ανταπόκρισης της δημόσιας τηλεόρασης στα αυξημένα κόστη αγοράς τηλεοπτικών δικαιωμάτων των μεγάλων αθλητικών γεγονότων (Papathanasopoulos, 2002). Στην Ελλάδα η συγκεκριμένη πολιτική εκφράστηκε με την υιοθέτηση από την ΕΡΤ επενδυτικής διακινδύνευσης για τα γεγονότα αυτά με οικονομικές υπερβάσεις στην εξαγορά των δικαιωμάτων (Iosifidis, 2007).

Η κυριαρχία της δημόσιας τηλεόρασης στον τομέα αυτό γνώριζε την κορύφωσή της κατά τους θερινούς μήνες, όταν λάμβαναν χώρα οι Ολυμπιακοί Αγώνες, το Ευρωπαϊκό ή Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Ποδοσφαίρου, Ευρωμπάσκετ – Μουντομπάσκετ, Αγώνες Στίβου ή Κολύμβησης. Σημαντική ώθηση στις μεταδόσεις αυτές από την ΕΡΤ παρείχαν και οι κατά καιρούς αναβαθμίσεις της αθλητικής πολιτικής που εκφράζονταν είτε με νέες αθλητικές εγκαταστάσεις, όπως η κατασκευή του ΟΑΚΑ που συνδέθηκε με τον τελικό του τότε Κυπέλου Πρωταθλητριών

(Αμβούργο – Γιουβέντους, 1983) και τους Πανευρωπαϊκούς Αγώνες Στίβου (1982), γεγονότα που παρακολούθηθηκαν από 1,5 δις τηλεθεατών προσδίδοντας παγκόσμια απήχηση και πολύτιμη εμπειρία στην ελληνική δημόσια τηλεόραση. Ενώ ακόμη δυναμικότερη ήταν η διεθνής παρουσία της EPT κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, με την κάλυψη των οποίων της πιστώθηκε υψηλή αξιοπιστία τεχνογνωσίας με οικουμενική εμβέλεια (Δοδόπουλος & Ντινιακός, 2004).

Ειδικότερα στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας η τηλεοπτική κάλυψη απογείωσε τα ποσοστά παραγωγής ωριαίου τηλεοπτικού θεάματος αγγίζοντας το 100% διαθεσιμότητας στα κυκλώματα μεταφοράς εικόνας από όλους τους χώρους διεξαγωγής προς το Διεθνές Τηλεοπτικό Κέντρο (IBC) με αδιάλειπτη λειτουργία. Παράλληλα παρήχθησαν 3.700 ώρες ζωντανού τηλεοπτικού προγράμματος συμβατικής και υψηλής ευκρίνειας από την Αθηναϊκή Ολυμπιακή Ραδιοτηλεοπτική (AOB) μέσω του δικτύου του ΟΤΕ και 10.000 ωρών παγκοσμίως μέσω του ελληνικού δορυφόρου Hellas – Sat 2 (Πασακυριάκος, 2004).

Στην ενότητα αυτή εξηγήθηκε η υπερίσχυση της δημόσιας τηλεόρασης στη μετάδοση μεγάλων αθλητικών γεγονότων παρά την επίκριση των θιασωτών της ελεύθερης αγοράς ότι η οικονομική της ανταποδοτικότητα είναι μειωμένη έναντι της ιδιωτικής. Υπερίσχυση, η οποία προέκυψε τόσο από τη βελτίωση των αθλητικών υποδομών που προσκάλεσαν αγώνες στην Ελλάδα, όσο και από την πολιτική κρατικών επενδύσεων στην δημόσια τηλεόραση, έστω υπέρμετρα κοστολογημένων.

3.2 Ο ανταγωνισμός δημόσιας και ιδιωτικής / συνδρομητικής τηλεόρασης για την εξασφάλιση των πνευματικών δικαιωμάτων στα μεγάλα αθλητικά γεγονότα

Ο τερματισμός του μονοπωλίου της δημόσιας τηλεόρασης (EPT) το 1989 οδηγεί σε ανταγωνισμό με τα πρωτοεμφανιζόμενα ιδιωτικά κανάλια στην κάλυψη των αθλητικών γεγονότων, η δημοτικότητα των οποίων υπερβαίνει κάθε άλλο τηλεοπτικό πρόγραμμα περιλαμβανομένων και των δελτίων ειδήσεων. Σε μια περίοδο ικανής εγκαθίδρυσης της ιδιωτικής τηλεόρασης, στο τέλος του 1995, οι θεαματικότητες μετρήθηκαν ως εξής: ANT1 26%, ποσοστό ενδεικτικό μιας μακράς πρωτοκαθεδρίας έως τότε, MEGA 24%, STAR 16%, ο τότε ΣΚΑΪ (της σημερινής συχνότητας που

κατέχει ο Alpha) 12% και τα τρία δημόσια κανάλια στο σύνολό τους περίπου 10% (Βαλούκος 2008).

Η εξασφάλιση των τηλεοπτικών δικαιωμάτων μετάδοσης των αθλητικών γεγονότων βρίσκεται στην αιχμή του ανταγωνισμού ιδίως επί των μεγάλων πρωταθλημάτων και διοργανώσεων. Στην δεκαετία 1990 – 2000 ο ανταγωνισμός αυτός επιφέρει ευρεία εξάπλωση των αθλητικών μεταδόσεων με απευθείας καλύψεις αγώνων σχεδόν όλων των αθλημάτων (Παπαθανασόπουλος, 2000).

Ο ανταγωνισμός επιτείνεται από τον Οκτώβριο του 1994 με την είσοδο του συνδρομητικού καναλιού Filmnet, το οποίο εξασφαλίζει σταδιακά τα δικαιώματα μετάδοσης του ποδοσφαιρικού πρωταθλήματος Α΄ Εθνικής Κατηγορίας και της Α1 Μπάσκετ. Στην εξέλιξη ανάπτυξης της συνδρομητικής τηλεόρασης η NOVA σχημάτισε 7 αθλητικά κανάλια με εξασφάλιση δικαιωμάτων έως το 2019 αγώνων της Super League, της Euroleague και των περισσότερων ομάδων της Α1 Μπάσκετ. Ο ισχυρός ανταγωνιστής της CONN – X – TV (OTE, 2008), που μετονομάστηκε σε OTE TV, ήδη έως το 2016 είχε κερδίσει τα πρωτεία με εννέα αθλητικά κανάλια έχοντας προβεί σε αγορά των δικαιωμάτων του Champions League και UEFA Europa League από την UEFA για την τριετία 2015 – 2018. Ο OTE TV αγοράζει επίσης την ίδια περίοδο τα δικαιώματα των μεγαλύτερων εθνικών πρωταθλημάτων ποδοσφαίρου (Αγγλίας, Γερμανίας, Ισπανίας και Ιταλίας), του NBA και της Formula 1. Οι ισορροπίες EPT και ιδιωτικών/συνδρομητικών καναλιών ανατράπηκαν πλήρως υπέρ των δεύτερων κατά το αιφνίδιο κλείσιμο της EPT στις 11 Ιουνίου του 2013 από την κυβέρνηση Σαμαρά, το οποίο συρρίκνωσε δραματικά την αθλητική ενημέρωση από τους δημόσιους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς (Βελονάκη, 2016).

Το κεντρικό στοιχείο που ανέδειξε ο ανταγωνισμός μεταξύ δημόσιας και ιδιωτικής τηλεόρασης για τα δικαιώματα αγώνων τις δυο τελευταίες δεκαετίες ήταν ο υπερπολλαπλασιασμός του οικονομικού τους τιμήματος. Στην πρώτη φάση εισόδου της ιδιωτικής και της συνδρομητικής τηλεόρασης, υπό την ιδιοκτησία ισχυρών οικονομικών παραγόντων ή συνασπισμούς επιχειρήσεων, επικράτησαν στον ανταγωνισμό στο μέτρο που συνδύαζαν τις προτάσεις τους με τα δικαιώματα των ομάδων που αντιπροσώπευαν (Μπασαντής & Ζαχαρόπουλος, 2008). Το γεγονός αυτό, στην Ελλάδα, ευνοήθηκε από τη νομοθεσία υποστήριξης των Ποδοσφαιρικών Ανωνύμων Εταιρειών, οι οποίες δύνανται να υπάγονται δια νόμου σε καθεστώς ειδικής εκκαθάρισης για απαλλαγή από υπέρογκα χρέη τους αξιοποιώντας και το ενδεχόμενο

να προσφεύγουν κατά του Δημοσίου στην περίπτωση που δεν ικανοποιηθούν επ' αυτού. Κατ' αυτό τον τρόπο η διεκδίκηση τηλεοπτικών δικαιωμάτων από τη δημόσια τηλεόραση αποδυναμώθηκε συγκριτικά με την ιδιωτική τηλεόραση (Νικολαΐδης και συν, όπ. αναφ. στο Γαργαλιάνος και συν, 2002).

Ωστόσο, σε βάθος χρόνου η υπερπληθώρα προσφοράς αθλητικού θεάματος – κυρίως ποδοσφαίρου και μπάσκετ ως πιο εμπορικών – δημιούργησε κορεσμό ζήτησης με συνέπεια την οικονομική στενότητα των ιδιωτικών επενδύσεων, δεδομένου ότι τα κέρδη από τα τέλη αδειοδότησης (Licence Fees), δηλαδή οι ανταποδόσεις από τους τηλεθεατές, δεν επαρκούσαν για την απρόσκοπτη συνέχιση αυτής της προσφοράς. Προσωρινή λύση στο πρόβλημα αυτό υπήρξε η σύνδεση των δικαιωμάτων με τις εμπορικές διαφημίσεις μέσω του Digital Virtual Publicity (DVP), δηλαδή της εικονικής διαφήμισης υπό την αιγίδα της FIFA και των αναγνωρισμένων από αυτήν ομοσπονδιών που συγκατατίθενται στον κάτοχο των τηλεοπτικών δικαιωμάτων για χρήση καθορισμένων χώρων του γηπέδου ή των συμβεβλημένων αθλητών (Γαργαλιάνος, όπ. αναφ. στο Γαργαλιάνος και συν, 2002).

Παρόλα αυτά, τα τέλη αδειοδότησης (Licence Fees) αποδείχθηκαν ισχνά εν όψει μιας καθοδικής κερδοφορίας που προκλήθηκε εξ αιτίας της οικονομικής κρίσης και του τηλεοπτικού αθλητικού κορεσμού με συνέπεια τις πτωχεύσεις κάποιων καναλιών, αλλά και συμβεβλημένων μαζί τους ομάδων, οι οποίες κατευθύνθηκαν σε αυτονόμηση από τις επίσημες ενώσεις τους προς όφελος μιας δικής τους πολιτικής για τα δικαιώματα. Μια επιλεκτική για τον τηλεθεατή δυνατότητα και μερική απάντηση εκ μέρους των ιδιωτικών/συνδρομητικών καναλιών είναι το σύστημα Pay Per View, δηλαδή η ατομική επιλογή αγώνα ή στιγμιότυπων αγώνων επί πληρωμή μέσα από μεγάλη προσφερόμενη ποικιλία (Γαργαλιάνος, ό. π., 2002)

Παρότι στην συγκεκριμένη περίοδο η EPT υστερεί έναντι των ιδιωτικών/συνδρομητικών καναλιών κάποιες αποφάσεις από την διοίκησή της, όπως η έναρξη της Ψηφιακής EPT – πρώτης μεταξύ όλων των καναλιών – της προσδίδει συγκριτικό πλεονέκτημα, που εκφράζεται μάλιστα και με 3% άνοδο της τηλεθέασής της μεταξύ 2000 – 2010 (Χαιρετάκης, 2014), ιδίως όμως σε σχέση με προβάδισμα που αποκτά στην λήψη τηλεοπτικών δικαιωμάτων. Με τη χρήση εικόνας υψηλής ευκρίνειας (Digital ERT) προκαλεί αντιδράσεις των ανταγωνιστικών ιδιωτικών, τα οποία επικαλούνται μεροληψία στην περίπτωση της μετάδοσης του αγώνα Ρεάλ – Μπαρτσελόνα στον ημιτελικό του 2011. Η πρωτοκαθεδρία της EPT στην ψηφιακή πολιτική τονίζεται μετά την επαναλειτουργία της στις 11 Μαΐου 2015 από την

κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ, με πρωτοβουλίες καθολικής κάλυψης ψηφιακού σήματος σε όλη την επικράτεια (σε περιοχές με έλλειμα όπως η Ήπειρος και νησιά), αλλά και με πολιτικές οικονομικής ενίσχυσης με άμεση χρηματοδότηση από ανταποδοτικό τέλος και έμφασης στην ποιότητα αντί των υψηλών τηλεθεάσεων ως πολιτικής ανταγωνισμού (Παπαδόπουλος, 2018).

Η σημερινή εξέλιξη του ανταγωνισμού φαίνεται να δικαιώνει την πολιτική της δημόσιας τηλεόρασης ως προς την πρόσβασή της στα δικαιώματα μετάδοσης, όπως αυτή εκφράζεται από τη δυναμική του προγραμματισμού νέου αθλητικού καναλιού ERT Sports, την πρωτιά της στην μετάδοση ποικίλων μεγάλων αθλητικών γεγονότων, και τη ριζοσπαστική επιλογή ανάληψης μεταδόσεων αγώνων της Super League ποδοσφαίρου, η οποία της εισφέρει κοινό έως και 30% στις νεανικές ηλικίες και στους άνδρες. Πολιτική δικαίωσης, όπως αντικατοπτρίζεται στην αύξηση της τηλεθέασης, όχι όμως και των εσόδων της εταιρείας, παρά την κατά 30% μείωση του ανταποδοτικού τέλους. Στην επιτυχία αυτής της πολιτικής αξιοποιήθηκε ο οικονομικός κύκλος του ποδοσφαίρου, διότι οι συγκεκριμένες επιλογές καθοδηγήθηκαν από τη συμβολή του ποδοσφαίρου στην ελληνική οικονομία, όπου η εισφορά των ΠΑΕ στο ΑΕΠ της χώρας άμεσα ή έμμεσα με 2,3 δις ευρώ, η 550 εκ. εισροή στον κρατικό προϋπολογισμό και η δημιουργία 40.000 θέσεων εργασίας εκλήφθηκε ως σήμα περαιτέρω μεγέθυνσης αυτών των οικονομικών δεδομένων με τη δημόσια τηλεοπτική κάλυψη των αγώνων (Euro2day, 2018).

Στην ενότητα αυτή παρουσιάστηκε η διακύμανση πρωτοκαθεδρίας της ιδιωτικής και της δημόσιας τηλεόρασης στη λήψη των δικαιωμάτων μετάδοσης. Ενώ στην πρώτη φάση τους τα ιδιωτικά κανάλια κινούνται δυναμικότερα, ο κορεσμός από την υπερπροσφορά και η κρατική χρηματοδότηση της δημόσιας τηλεόρασης δίνουν στη δεύτερη τα πρωτεία σε αυτό τον ανταγωνισμό, τα οποία εκφράζονται και από την τεχνολογική ενίσχυσή της μετά την επαναλειτουργία της.

3.3 Οι επενδύσεις της ΕΡΤ στα μεγάλα αθλητικά γεγονότα συγκριτικά με άλλους δημόσιους τηλεοπτικούς φορείς της Ευρώπης

Το θέμα των επενδύσεων της δημόσιας τηλεόρασης για μεταδόσεις μεγάλων (και λιγότερο μεγάλων) αθλητικών γεγονότων εμπλέκεται συχνά σε ιδεολογική διαμάχη, όπου από νεοφιλελεύθερη οπτική της προσάπτεται σπατάλη των χρημάτων

των φορολογουμένων. Αυτή η νεοφιλελεύθερη κριτική δρα στην πολιτική σφαίρα άλλοτε πολύ αποδοκιμαστικά για τη δημόσια τηλεόραση και άλλοτε ως έλλογος έλεγχος ανάλογα με την εκάστοτε περίπτωση και στο μέτρο που δεν εκφέρονται με εμφανώς λαϊκίστικη πρόθεση (Authier, 2002). Ενδεικτικές αυτών των αιτιάσεων είναι καταγγελίες της συμφωνίας της EPT το 2012 με το Τσάμπιονς Λιγκ (και τη συμμετοχή των ομάδων ποδοσφαίρου του Παναθηναϊκού και του Ολυμπιακού κ.α.) , με συνολικό τίμημα 32,4εκ Ευρώ για τρία χρόνια.

Στη συζήτηση αυτή παρεμβάλλονται συγκεκριμένες ανησυχίες που ξεπερνούν την απλή καταγγελία των δημόσιων τηλεοπτικών φορέων. Απηχούν συμπτώματα μιας παγκόσμιας κρίσης στην τηλεοπτική ζήτηση των αθλητικών γεγονότων, εν όψει ενός ανερχόμενου κορεσμού του κοινού, ο οποίος σε συνάρτηση με την οικονομική κρίση φαίνεται να προκαλεί ύφεση στον ανοδικό ανταγωνισμό για τα δικαιώματα μετάδοσης. Τα σημαντικότερα σημάδια αυτής της ύφεσης αντανακλώνται, για την Ευρώπη, στις δυσκολίες του Γερμανικού Ομίλου Κίρχ να εισπράξει τα προσδοκώμενα έσοδα από το Παγκόσμιο Κύπελλο και την Formula 1, την αναγνωρισμένη υπερτίμηση της Premier League στην Αγγλία, όπου η ψηφιακή ITV Digital ζήτησε μείωση ή ακύρωση του κόστους 1,3 δις λιρών για έως το 2004, την αναδιαπραγμάτευση της Ισπανικής Via Digital των 335εκ δολαρίων κόστους της La Liga και τις ζημίες δυο Ιταλικών ψηφιακών καναλιών ύψους 275 εκ λιρών το 2001 (Παπαθανασόπουλος, 2002).

Στη σημερινή συγκυρία στην Ελλάδα, η EPT προβαίνοντας σε ριζική απόπειρα επαναξίωσης της θεαματικότητάς της, ανατιμά το αθλητικό περιεχόμενο εισερχόμενη δυναμικά στον ανταγωνισμό για τις αθλητικές μεταδόσεις. Η EPT αγόρασε τα δικαιώματα για 11 από τις 14 ομάδες για όλους τους αγώνες Πρωταθλήματος της Α1 Μπάσκετ για τις περιόδους 2018 – 2020 έναντι 2,2 (συν ΦΠΑ) για κάθε σεζόν (ΒΗΜΑ 2017). Τα δικαιώματα του πρωταθλήματος Βόλει, του League Cup 2018 – 2019 έναντι 500.000, τα δικαιώματα της ποδοσφαιρικής Football League 2018 – 2020 έναντι 1.800.000Ε (συν ΦΠΑ), τα δικαιώματα πρωταθλήματος χειροσφαίρισης 2018 – 2019 έναντι 75.000Ε (συν ΦΠΑ) και του πρωταθλήματος Πόλ 2018 – 2019 έναντι επίσης 75.000 (συ ΦΠΑ). Επίσης, η συμφωνία με επτά ΠΑΕ για την μετάδοση 105 αγώνων της Super League έναντι συνολικού τιμήματος 18,3εκ Ευρώ ανά έτος ,αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες επενδύσεις. Επισημαίνεται ότι, για κάθε συμφωνία υπολογίζεται κόστος καθαρής χρηματικής εισροής και κόστος σε διαφημιζόμενο χρόνο (www.gazzetta.gr).

Η ΕΡΤ υποστηρίζει την πολιτική σύναψης αυτών των συμφωνιών στη βάση μιας γενικότερης προσπάθειας ανάταξης της τηλεθέας της, αλλά και με επίκληση λόγων δημοσίου/εθνικού συμφέροντος, οι οποίοι άπτονται της καθολικής πρόσβασης ανά την επικράτεια, σε συνδυασμό με προηγούμενους αποκλεισμούς σήματος που καθιστούσαν ευάλωτες ακριτικές περιοχές σε ξένες τηλεοράσεις. Στο δε οικονομικό προκείμενο (για παράδειγμα στην απόκτηση των δικαιωμάτων της Football League) παραθέτει συγκριτικά μεγέθη αντιτίμων με ιδιωτικό κανάλι και με παρελθούσες χρήσεις των ετών 2014 – 2016. Καταλογίζει αυξημένη, σε σύγκριση με την ΕΡΤ, καταβολή με αριθμούς όπως:

- ΕΡΤ: 700.000 ετησίως μετρητά και 730.000 σε διαφημιστικό χρόνο για 60 αγώνες την πρώτη χρονιά και 68 τη δεύτερη, με το κόστος παραγωγής να βαρύνει την δικαιούχο των δικαιωμάτων, δηλαδή προσφέρει μόνο δικό της σκηνοθέτη και δημοσιογράφο που δεν επιβαρύνουν τον προϋπολογισμό ως υπάλληλοι της εταιρείας, και
- Ιδιωτική τηλεόραση: 2.600.000 μετρητά και με προσμέτρηση του κόστους παραγωγής αγώνα κατά 5.000 σε τελικό ποσό 3.000.000 ετησίως για 64 αγώνες. (ΕΡΤ, 2018).

Η δημόσια τηλεόραση στο σημερινό ψηφιακό τοπίο αντιπαρατίθεται με την ιδιωτική στο καθεστώς της αγοράς με κύριο άξονα την ποικιλομορφία του προγράμματος, η οποία εκτιμάται ότι αντιπροσωπεύεται καλύτερα όταν το όλο τηλεοπτικό περιβάλλον διέπεται από ιδιοκτησιακή διασπορά. Η συγκέντρωση καναλιών σε λιγότερους ιδιοκτήτες υπαινίσσεται κινδύνους στην πολυμορφία περιεχομένου και στο πλαίσιο αυτό η δημόσια τηλεόραση εκφράζει, παρά τον κρατικό της χαρακτήρα, τη δυνατότητα διαφύλαξης αυτής της πολυμορφίας στο μέτρο που η συγκεντροποίηση στην ιδιωτική τείνει σε ενιαιοποίηση των περιεχομένων (Iosifidis, 2007).

Στη βάση των ανωτέρω εκλογικεύεται θετικά η παράθεση στοιχείων σε αυτή την ενότητα που καταδεικνύει την προσπάθεια της δημόσιας τηλεόρασης να διατηρήσει προβάδισμα στην ποικιλία αθλητικού προγράμματος της ΕΡΤ με τις κρατικές επενδύσεις που αναλαμβάνονται στην αύξηση αθλητικών μεταδόσεων στα δίκτυά της.

Κεφάλαιο Τέταρτο: Νέα Μέσα, Σύγκλιση Μέσων και Αθλητικό Τηλεοπτικό Περιεχόμενο

4.1 Ο αντίκτυπος του διαδικτύου και των Μέσων κοινωνικής δικτύωσης στις αθλητικές τηλεοπτικές εκπομπές της ελληνικής δημόσιας τηλεόρασης

Η θεαματική διάδοση των Μέσων κοινωνικής δικτύωσης σε παγκόσμια κλίμακα έχει σηματοδοτήσει θεμελιώδεις αλλαγές στον τρόπο πρόσληψης, κατανόησης και αναπαραγωγής της πληροφορίας και της είδησης. Ουσιαστικά, σημαίνει την έναρξη ενός νέου κοινωνικού υποδείγματος επικοινωνίας, η οποία έχει ήδη επιφέρει σημαντικές ιστορικές διαφοροποιήσεις με την προοπτική πολύ περισσότερων σύμφωνα με την ραγδαία εξελισσόμενη ψηφιακή τεχνολογία. Ορισμένες

από τις κυριότερες διαφοροποιήσεις στην επικοινωνία και στην δημοσιογραφία είναι η ριζική μείωση του χρόνου διάχυσης της πληροφορίας, η αυξανόμενη ένταση ροής της και η άνοδος της *διάδρασης* των συμμετεχόντων/ουσών στα δίκτυα με τρόπους που μεταλλάσσουν αποφασιστικά τους παραδοσιακούς ρόλους πομπού – δέκτη. Κάτω από την ετικέτα *Δημοσιογραφία της Σύγκλισης* (Kolodzy, 2015) συγκεντρώνονται όλες οι νεωτερικές καινοτομίες που εισάγει η ψηφιακή επικοινωνία και δημοσιογραφία και εκφράζονται στην αλληλεπίδραση Μέσων και κοινού. Αλληλεπίδραση με διαμεσικούς (intermedia) και πολυμεσικούς (multimedia) τρόπους που προσαρμόζουν τις νέες τεχνικές στην δημοσιογραφική παραγωγή εισφέροντας στην διάκριση των ακροατηρίων, σε ευέλικτους τρόπους ανάγνωσης και οπτικοποίησης και διάχυσης της πληροφορίας σε διάφορες συσκευές.

Σε αυτό το περιβάλλον ασκούνται πρακτικές στην αθλητικογραφία, ορισμένες από τις οποίες επαναθέτουν παραδοσιακούς προβληματισμούς περί εγκυρότητας σε δυσκολότερα ελέγξιμο περιβάλλον, όπως υποδεικνύει το φαινόμενο των fake news ή/και η εξάρτηση από την εργοδοσία που υποβάλλει δημοσιογραφική μεροληψία. Η επιτάχυνση διάχυσης της είδησης μπορεί να ωθεί είτε σε πρόχειρες συμβολές εν όψει δημοσιοποίησης σε πολλές πλατφόρμες ταυτόχρονα ή/και υφαρπαγή της είδησης από ιστοσελίδες χωρίς αναφορά της αρχικής. Κατά τον τρόπο αυτό πραγματοποιείται ή/και διευκολύνεται να δράσει μια τάση *αποδιαμεσολάβησης* του δημοσιογράφου με την έννοια ότι, η συμβολή του στην αποτύπωση μιας κατάστασης υποκαθίσταται εύκολα πλέον με μια απλή πρόσβαση σε εικόνες, ο ρόλος των οποίων μεγιστοποιήθηκε άκρατα. Από την άλλη πλευρά, αυτή η *αποδιαμεσολάβηση* ενισχύει το αίτημα για κριτική τοποθέτηση πέρα από την απλή δημοσίευση της είδησης (Βελονάκη, 2016).

Η παρεμβατικότητα των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης (ΜΚΔ) εκφράζεται και σε οικονομικό επίπεδο για τον παραδοσιακό Τύπο, τον οποίο αποδυναμώνει χάρη στην ευελιξία της ψηφιακής είδησης μειώνοντας τα έσοδά του. Τίθεται επίσης η διερώτηση από θεωρητικούς (Cambell, 2012) εάν οι ταυτόχρονη έκθεση σε πολλαπλές πηγές ενημέρωσης (ιστοσελίδες) ενδέχεται να επηρεάζει αρνητικά την αποτύπωση και αξιολόγηση της είδησης κατά μια έννοια ακραίας θεαματικοποίησης της επαφής με την ενημέρωση. Από την άλλη πλευρά, τα ΜΚΔ δρουν και διαμεσολαβητικά στο αθλητικό περιεχόμενο των τηλεοπτικών εκπομπών, καθώς αρκετές εκπομπές της δημόσιας τηλεόρασης φιλοξενούν βίντεο θεατών για την μετάδοση στιγμιότυπων που δεν συνέλαβαν οι κάμερές τους, «διαβάζουν» την παγκόσμια αθλητική κίνηση μέσω

ατομικών τηλεφωνικών απεικονίσεων ή/και σχολιασμών από το Twitter ως ένδειξη της μαζικής αποδοχής ενός γεγονότος (EPT, 2018β).

4.2 Ο ρόλος του τηλεοπτικού αθλητικού ρεπόρτερ και παρουσιαστή της EPT στο πλαίσιο της μετάβασης από τα παραδοσιακά στα νέα Μέσα

Μια σημαντική συνεπαγωγή της ψηφιακής δημοσιογραφίας αφορά και τον τρόπο με τον οποίο ο οργανώνεται πλέον η υποδοχή και παρουσίαση της είδησης και στα τηλεοπτικά Μέσα. Με δεδομένο την ευρεία και ταχεία αναμετάδοση της εικόνας από πολλαπλές πηγές, η πρόσβαση στο περιεχόμενό της είναι κοινή σε κάθε κάτοχο τηλεφωνικής ή άλλης συσκευής, έτσι ώστε ο ρόλος του τηλεοπτικού ρεπόρτερ να αποκτά πιο απαιτητικές ιδιότητες που σχετίζονται και με την μορφοποίηση της είδησης/εικόνας, αλλά και ακόμα κυριότερα με το σχολιασμό της. Μορφοποίηση, η οποία διέρχεται από στάδια σύνδεσης, σύνθεσης και κατανοητικής ανάλυσης και σχολιασμού που θα τονίσουν τον διακριτό ρόλο του τηλεοπτικού δημοσιογράφου στο πλαίσιο μιας αχανούς πληροφοριακής ροής (Αντωνοπούλου, 2008).

Στην συνθήκη αυτή αναδεικνύονται νέες ή/και η εμβάθυνση σε παραδοσιακές δεξιότητες, όπως η παρατηρητικότητα, η περιγραφικότητα, ο σχολιασμός και η εκλεπτυσμένη ανάλυση. Οι δεξιότητες αυτές για τον σημερινό αθλητικογράφο απαιτούνται ενδεχομένως περισσότερο στη λογική των ψηφιακών Μέσων λόγω της γρηγορότερης εναλλαγής πληροφοριών, αλλά και στην παραδοσιακή τηλεόραση, εφόσον η τελευταία αλληλεπιδρά με αυτά και εξακολουθεί να αποτελεί τον βασικό παίκτη της εικονικής παρουσίασης. Και στις δυο περιπτώσεις, διαδίκτυο και τηλεόραση, η επαγγελματική και γνωστική συγκυρία για τους αθλητικογράφους επιβάλλει δεξιότητες διαχείρισης που θα συνδυάζουν: α) την ταχύτητα (ανα)μετάδοσης των εικόνων/γεγονότων, β) την κοινότητα χρήσης από το κοινό και σε προηγούμενο χρόνο από την τηλεόραση, γ) την πληθώρα εικόνων και στιγμιότυπων που εναλλάσσονται άμεσα (Kolodzy, 2015), δ) την αδιάπτωτη διατήρηση ενδιαφέροντος του κοινού ως σχολιαστικής ικανότητας του αθλητικογράφου στον εντεινόμενο επαγγελματικό συναγωνισμό και την πληθώρα πηγών και ε) την ικανότητα κριτικής διείσδυσης του στις αποχρώσεις των ειδήσεων που ανέδειξε η μεγάλη διείσδυση της κάμερας στην καθημερινότητα διανοίγοντας την ιδιωτική ματιά στη δημόσια σφαίρα με καινοφανείς τρόπους (Σκοπετέας, 2017).

Στην τηλεόραση ειδικότερα, στη σύγχρονη διαμόρφωσή της, αυξάνεται η απαίτηση προς τον ρεπόρτερ – παρουσιαστή να εκθέσει τα ειδησεογραφικά δεδομένα με στοχαστική ματιά διαβλέποντας, για λογαριασμό του κοινού, τα σημεία εκείνα για τα οποία εκείνο δεν διαθέτει εξειδίκευση ώστε να εμβαθύνει στην εικόνα που παρατηρεί. Πιο παραστατικά, η απαίτηση αυτή εκφράζεται στις περιγραφές αγώνων ποδοσφαίρου, μπάσκετ, στίβου, αλλά και του συνόλου των αθλημάτων στα οποία έχει επεκταθεί η τηλεοπτική δημοσιότητα, εξαιτίας της ανάπτυξης του αθλητικού προϊόντος. Στη βαθύτερη και πιο περιγραφική, αλλά και σε ορισμένες περιπτώσεις πιο *καλλιτεχνική*, απόδοση της εικόνας έχει συμβάλλει και η μέγιστη διεθνοποίηση του προϊόντος, με την οποία δημιουργούνται συγκρίσεις, διευκολύνεται η διεύρυνση της οπτικής από τοπική σε οικουμενική και παράγονται νέες ιδέες και πρότυπα στους τρόπους έκθεσης του αθλητικού περιεχομένου (Delaney & Madigan, 2015).

Στην ενότητα αυτή αναφέρθηκαν οι κεντρικές δεξιότητες του διαδικτυακού και τηλεοπτικού αθλητικογράφου θεωρούμενες ότι προσδιορίζονται σημαντικά αφενός από την ιδιομορφία κάθε Μέσου και αφετέρου από τις απαιτήσεις που δημιουργεί η τεράστια διακλάδωση και δικτύωση των πληροφοριακών κόμβων. Στο πλαίσιο αυτών κυριαρχούν οι ανάγκες κριτικού αναστοχασμού στους σχολιασμούς, περιγραφικής ευελιξίας και πρωτοτυπίας, τεχνικών ικανοτήτων ψηφιακού χειρισμού και ταχύτητας προσαρμογής στις ανανεωνόμενες επαγγελματικές τάσεις.

4.3 Η εξέλιξη της διαδραστικότητας με το τηλεοπτικό κοινό στο πλαίσιο των αθλητικών τηλεοπτικών εκπομπών της ελληνικής δημόσιας τηλεόρασης

Η διαδραστικότητα της EPT με το τηλεοπτικό κοινό χρονολογείται από τη νεότερη φάση λειτουργίας της όταν εισέρχεται πρώτη στην Ελλάδα στην ψηφιακή εποχή την περίοδο απόκτησης ψηφιακού τεχνικού εξοπλισμού (1993 – 1994), δημιουργεί το 2006 πλατφόρμα επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης με τρία κανάλια (Σινέ+, Πρίσμα και Σπορ), επεκτείνεται σε όλη τη χώρα το 2010 και αναπτύσσει τεχνολογία High Definition (HD) το 2011 επ' ευκαιρία του ημιτελικού Champions League μεταξύ Real – Barcelona. Η διαμόρφωση του προγράμματος των συγκεκριμένων καναλιών με περιεχόμενα όπως οι ειδικές υπηρεσίες πρόσβασης για ΑμεΑ (Πρίσμα), αλλά και η ειδική ζώνη της EPT1 (19.00 – 22.00) από τον Μάρτιο του 2012 προβολής προγραμμάτων κατάλληλων για άτομα με προβλήματα ακοής και όρασης αποτελούν

τα πρώτα εγχειρήματα διάδρασης με το τηλεοπτικό κοινό. Ωστόσο, την ίδια περίοδο η ενσωμάτωση της διαδικτυακής εκδοχής της δεν ήταν κατάλληλα οργανωμένη με συνέπεια να μην εκμεταλλευτεί τις διαδραστικές δυνατότητές της αναπαράγοντας απλώς εκεί το πρόγραμμά της (EPT, 2018).

Η έννοια της «διάδρασης» στην ψηφιακή εποχή απεμπλέκει τον δέκτη από την οθόνη ως μη ταυτιζόμενα αντικείμενα. Ενώ η οθόνη διατηρείται σταθερή, ο δέκτης – τηλεόραση υπόκειται στις επιλεκτικές χρήσεις του τηλεθεατή ανάλογα με τις επιθυμίες πρόσβασης σε web TV, Internet Protocol TV, βίντεο κατά παραγγελία ή/και διαδικτυακές υπηρεσίες (Hay & Couldry, 2011). Με αυτή την έννοια, η διαδραστικότητα αποτελεί εγγενές στοιχείο της ψηφιακής τηλεόρασης καθότι σε αυτήν καταργείται η παραδοσιακή μορφή της ως κέντρο παραγωγής και μετάδοσης προγραμμάτων προς ένα μαζικό κοινό. Λειτουργεί ως πολυμεσική τεχνολογία επικοινωνιακών υπηρεσιών δημόσιας χρήσης αναδιαμορφώνοντας την κουλτούρα χρήσης των Μέσων (Πελαγίδης, 2008).

Στο πλαίσιο αυτό η διαδραστικότητα της EPT, ως διαμεσολαβητή της δημόσιας επικοινωνίας, προάγεται με την ενίσχυση της συμμετοχικότητας των χρηστών που προαλείφει η διάδοση της διαδικτυακής της πλατφόρμας. Συμμετοχικότητα, η οποία νοείται ως χρήση του αρχειακού υλικού της EPT, αύξηση των forα ανταλλαγής απόψεων για την προσέλκυση νεότερης ηλικίας τηλεθεατών και διεύρυνση ιδεών προγράμματος σύμφωνα με τρέχουσες εμπειρίες ανάλογων ευρωπαϊκών τηλεοράσεων (Γερωνυμάκη & Νάνου, 2014).

Ενώ στην πιο εξελιγμένη μορφή της υβριδικής EPT η αμεσότητα της διάδρασης ενισχύεται από υπηρεσίες όπως τα:

1. Catch – up Videos που περιέχουν σχεδόν το σύνολο του τηλεοπτικού προγράμματος της EPT όπως μεταδόθηκε τις τελευταίες οκτώ ημέρες
2. Αποκλειστικές μεταδόσεις αθλητικών γεγονότων στο διαδικτυακό κανάλι ERTPlay και στο ελεύθερο αναλογικό ERTSPORTS
3. Πρόσβαση στην υπηρεσία Video on Demand, όπου ο χρήστης μπορεί να απολαύσει το τηλεοπτικό υλικό της EPT επιλέγοντας μέσα από θεματικές κατηγορίες αθλητικών γεγονότων (www.hybrid.ert.gr)

Από την άποψη του καθ' εαυτού περιεχομένου της διάδρασης αθλητικής EPT – τηλεοπτικού κοινού, η εξέλιξή του ακολούθησε τις τάσεις που σχηματίζονταν από τις διεθνείς επιρροές αναφορικά με τις διεργασίες αυτοδέσμευσης των δημοσιογράφων δημόσιας τηλεόρασης. Στο προκείμενο της αθλητικογραφίας αυτές συνίσταντο σε

πέντε τρόπους: α) με την προσπάθεια συντονισμού των αθλητικών τμημάτων με τις καινούριες πολιτισμικές στάσεις πιο εκλεπτυσμένων περιγραφών και σχολιασμών, β) με την υιοθέτηση ενός σύγχρονου επικοινωνιακού ήθους με προσεκτικότερες *πολιτικά ορθές* διατυπώσεις στο τρέχον διαπολιτισμικό αθλητικό περιβάλλον, γ) με το σεβασμό της πνευματικής ιδιοκτησίας διαδικτυακών ειδήσεων με αναφορά στην πηγή, δ) τη συμμετοχή σε fora συζήτησης με τηλεθεατές και ε) την αντιμετώπιση των φαινομένων Fake News και Clickbait (Βασιλόπουλος, 2018).

Στη διαδικασία συγκρότησης, υιοθέτησης και εφαρμογής αυτών των ορθολογικών τρόπων διαχείρισης του αθλητικού ειδησεογραφικού περιεχομένου παρουσιάζονται νεότευκτα φαινόμενα, τα οποία υπονομεύουν με καινοφανείς τρόπους την παραδοσιακή δημοσιογραφική δεοντολογία. Κυριότερο από αυτά είναι το τρέχον φαινόμενο της λεγόμενης *μετα – αλήθειας* (post – truth). Στην κριτική που του προσάπτεται αναφέρεται ως δεσπόζον διαβρωτικό ήθος στο μέτρο που, τείνει να διαρρηγνύει το νοηματικό περιεχόμενο των προτάσεων με τα γεγονότα στα οποία αυτές επιδιώκουν να αναφέρονται. Η «μετα – αλήθεια» ανασκευάζει ολικά το πνεύμα μιας πληροφορίας σύμφωνα με την προσωπική στόχευση του δημοσιογράφου ασκώντας ενσυνείδητη παρερμηνεία (McIntyre, 2018).

Η πρακτική αυτή θεωρείται ότι έχει την αρχή της στην εκθετική αύξηση των διακινούμενων πληροφοριών που συνεπάγεται ένταση της δυσκολίας ελέγχου της αλήθειας της ειδήσης. Οι επινοητές του όρου «μετα – αλήθεια» εκτιμούν ότι, το συγκεκριμένο υπόδειγμα «επικοινωνίας» αναδύθηκε με καταστρατήγηση των στοιχειωδών έλλογων αποδείξεων του εκφερόμενου λόγου. Από αυτή τη νεοφανή λειτουργία παραγωγής «ειδήσεων» προέρχεται και το ειδικότερο φαινόμενο των λεγόμενων *ψευδών ειδήσεων* (fake news), οι οποίες διακρίνονται κατά το ότι, δεν ανασκευάζουν το νόημα μιας πληροφορίας, αλλά την επινοούν ολοκληρωτικά εξ αρχής (Tandoc et al, 2018).

Στην ενότητα αυτή παρουσιάστηκε η σημερινή κατάσταση της υβριδικής – διαδραστικής καινοτομίας που εισήγαγε η ΕΡΤ και ορισμένες παρεπόμενες παρενέργειες στο τοπίο της διαδραστικότητας που συναντώνται στην ανάπτυξη της διαδικτυακής επικοινωνίας και συνδέονται με την παραμόρφωση του νοήματος ή/και την πρόθεση εξάλειψής του μέσα από τα φαινόμενα της μετα – αλήθειας και των ψευδών ειδήσεων. Η εμφάνιση των οποίων επαναθέτει από νέα οπτική την αναγκαιότητα αναγνώμισης του πνεύματος και του περιεχομένου της δημοσιογραφίας γενικότερα.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ: Έρευνα για τη διαμόρφωση του αθλητικού περιεχομένου της ΕΡΤ στη διάρκεια των ετών

Κεφάλαιο Πέμπτο: Μεθοδολογία

5.1 Στόχος έρευνας – Ερευνητικά Ερωτήματα

Ο γενικός στόχος της Διπλωματικής Εργασίας είναι η διερεύνηση της εξέλιξης του αθλητικού περιεχομένου της ΕΡΤ καθώς και η κριτική προσέγγιση των πολιτικών που έχουν υιοθετηθεί στο δημόσιο ραδιοτηλεοπτικό φορέα της Ελλάδας αναφορικά με την ανάπτυξη της αθλητικής τηλεοπτικής εκροής.

Στον ανωτέρω ερευνητικό στόχο προσδιορίζεται το κύριο ερευνητικό ερώτημα που διατυπώνεται ως: «Ποιες πολιτικές δημόσιας τηλεόρασης εκφράζονται στην παροχή αθλητικού περιεχομένου σε επίπεδο αποτελεσματικότητας και μελλοντικής

προοπτικής; Ως επιμέρους ερευνητικά υποερωτήματα τα οποία εξειδικεύουν το γενικό ερώτημα διατυπώνονται τα ακόλουθα:

1. Ποιες είναι οι στρατηγικές ένταξης των αθλητικών προγραμμάτων στην τηλεοπτική εκροή της ελληνικής δημόσιας τηλεόρασης.
2. Ποιες είναι οι τεχνικές και επικοινωνιακές διαφοροποιήσεις των φορμάτ αθλητικών εκπομπών της EPT
3. Ποιος είναι ο ρόλος των μεγάλων αθλητικών γεγονότων που πρόβαλλε η EPT στην προσέλκυση του τηλεοπτικού κοινού και οι σημερινές προοπτικές
4. Ποια είναι η αποτελεσματικότητα των πολιτικών της διοίκησης της EPT στο αθλητικό περιεχόμενο και οι επιδράσεις τους στο διαχρονικό πρόβλημα αποδοχής της δημόσιας τηλεόρασης από μέρους του κοινού.
5. Ποιες είναι οι μελλοντικές προοπτικές σχετικά με το αθλητικό περιεχόμενο στο δημόσιο ραδιοτηλεοπτικό φορέα της Ελλάδας και ποιες προτάσεις διατυπώνονται για την περαιτέρω πορεία του.

Στο σύνολό τους τα υποερωτήματα αυτά αποτελούν πτυχές του κύριου ερευνητικού ερωτήματος που έχει ως άξονα τη διερεύνηση του είδους της πολιτικής που επιλέγει η δημόσια τηλεόραση αναφορικά με το αθλητικό της πρόγραμμα και εκφράζεται συνοπτικά ως «αποτελεσματικότητα» και «προοπτική». Αποτελεσματικότητα και προοπτική όπως εμπεριέχονται στις λειτουργίες του «ρόλου», της «στρατηγικής ένταξης» του αθλητικού προγράμματος, της «διαφοροποίησής» του από την ιδιωτική και του μελλοντικού ανοίγματος που θα όφειλαν να περιλαμβάνουν. Συνοψίζουν δε τον στόχο της όλης διερεύνησης που άπτεται της *πολιτικής της EPT* αναφορικά με τους τρόπους προετοιμασίας και παροχής του αθλητικού της προγράμματος ώστε να ανταποκρίνεται στην αποστολή της και στην ανταγωνιστικότητά της στο τηλεοπτικό τοπίο.

5.2 Τεκμηρίωση επιλογής της ποιοτικής μεθοδολογίας

Η διερεύνηση του γενικού στόχου της έρευνας και των επιμέρους ερωτημάτων πραγματοποιήθηκε με τη χρήση ποιοτικής μεθοδολογίας. Το σκεπτικό που οδήγησε σε αυτή την επιλογή εδράζεται στις προθέσεις του ερευνητή και στα εργαλεία που τις υπηρετούν και περικλείονται στις αρχές της ποιοτικής ερευνητικής προσέγγισης. Οι ερευνητικές μας προθέσεις, οι οποίες ταυτίζονται με τις αρχές της ποιοτικής

μεθοδολογίας, αφορούσαν την *ενδεδειγμένη καταγραφή* των συνθηκών λειτουργίας της δημόσιας τηλεόρασης με αφετηρία την τρέχουσα συγκυρία, αλλά με αναφορές στην παρελθούσα εμπειρία και στις μελλοντικές προοπτικές. Με την έννοια ενδεδειγμένης αναφερόμαστε στην *σε βάθος* και – κατά το δυνατόν – *λεπτομερή* καταγραφή των *μη άμεσα ορατών* λειτουργιών του οργανισμού ΕΡΤ με την υπόθεση ότι: στο μέγεθος και την κοινωνική σημασία της θα εντοπίζονταν ευρήματα, στα οποία η ερευνητική εντύπωση θα μπορούσε να αποκαλύψει σημαντικά και επιδραστικά στοιχεία για την κοινωνική αποστολή της. Στοιχεία, άλλα εκ των οποίων πιθανώς θα θεωρούνταν αυτονόητα και αναμενόμενα για την ΕΡΤ και άλλα ενδεχομένως μη διακριτά στην εμπειρία του κοινού. Η διεισδυτική και σε βάθος προσέγγιση στα όποια υπό αποκάλυψη στοιχεία αποτελεί καθ' εαυτό αντικείμενο της ποιοτικής έρευνας διότι κινείται με γνώμονα την ανάγνωση εσωτερικών συσχετίσεων και δυναμικών που διαμορφώνουν το μελετώμενο φαινόμενο (Mason, 2009).

Κατά συνέπεια, η ευχέρεια που παρέχει η ποιοτική μεθοδολογία στην απόσπαση μιας οσοδήποτε σφαιρικής όψης του μελετώμενου φαινομένου αποτελούμενης τόσο από τα εξωτερικά όσο – κυρίως – από τα ενδότερα στοιχεία που το συνθέτουν αποτέλεσε το κριτήριο επιλογής της. Καθώς επίσης και η δυνατότητα μιας ερμηνευτικής κατανόησής τους που θα συνδύαζε αυτές τις δυο πτυχές με βάση αναλυτικά εργαλεία που ανήκουν στο συγκεκριμένο μεθοδολογικό υπόδειγμα (Creswell, 2011).

Ακολουθώντας την ίδια συλλογιστική περί διεισδυτικής απεικόνισης του θέματος προσανατολιστήκαμε στο κατ' εξοχήν εργαλείο της ποιοτικής μεθοδολογίας, την *ημιδομημένη συνέντευξη βάθους*. Πλεονέκτημα αυτού του εργαλείου είναι ότι, αντιπροσωπεύει τις δυνατότητες της ποιοτικής μεθόδου να εισδύει στα λανθάνοντα στοιχεία των απόψεων των ερωτώμενων λόγω των προδιαγραφών που την χαρακτηρίζουν. Τέτοιες προδιαγραφές αποτελούν το *ημιδομημένο* των συνεντεύξεων, δηλαδή τη διατύπωση των ερωτήσεων με ανοικτό τρόπο, η οποία προάγει την εκφραστική ελευθερία του/της ερωτώμενου/ης δημιουργώντας προϋποθέσεις ροής λόγου υπέρ της αυθόρμητης κατάθεσης γνώμης (Flick, 2017).

Παρατίθεται, επίσης, σχολιασμός πινάκων τηλεθέασης και κόστους δικαιωμάτων για ελληνικά και διεθνή πρωταθλήματα ποδοσφαίρου και μπάσκει σε έκταση 20ετίας για συσχέτιση με τα αποτελέσματα και ενίσχυση των σχετικών θεωρητικών αναφορών του Πρώτου Μέρους.

5.3 Τεκμηρίωση της διαδικασίας επιλογής δείγματος για την έρευνα και διαδικασία υλοποίησης της

Βάσει της αντίληψης ότι, τα ευρήματα της έρευνας θα έπρεπε να είναι εμπεριστατωμένα από την άποψη της άμεσης επίγνωσης των θεμάτων που πραγματεύεται, κινήθηκε το σκεπτικό για την επιλογή του δείγματος. Δεδομένου ότι, η καλύτερη απεικόνιση του εσωτερικού περιβάλλοντος της EPT δεν θα ήταν αρκετά ρεαλιστική παρά με τη συμμετοχή ατόμων που βίωσαν αυτό το περιβάλλον από εργασιακές θέσεις, η διαδικασία επιλογής στράφηκε στην μέθοδο της *σκοπίμης δειγματοληψίας* με την επισύναψη του *βολικού τύπου*. Η έννοια της σκοπιμότητας αναλογεί στην ερευνητική πρόθεση να είναι οι συμμετέχοντες/ουσες ενημερωμένοι/ες στα θέματα που πραγματεύεται η έρευνα, ούτως ώστε οι απόψεις τους να θεωρούνται κατά βάση εμπεριστατωμένες. Στο βαθμό που, αυτοί που διαθέτουν τη συγκεκριμένη επίγνωση είναι όσοι συμμετείχαν από κάποιες θέσεις στις λειτουργίες του οργανισμού με ορισμένη εμπειρία, η «βολικότητα» της επιλογής αναμενόμενα συγκεκριμενοποιήθηκε σε μέλη του οργανισμού, τα οποία πληρούσαν αυτή τη βασική προϋπόθεση, ήταν διαθέσιμα και πρόθυμα να συμμετάσχουν και διέθεταν ικανή εμπειρία (Mason, 2011).

Με αυτό το σκεπτικό προσεγγίστηκαν στελέχη της EPT – αθλητικογράφοι και διοικητικοί – με τρέχουσα και παλαιότερη εμπειρία και τους προτάθηκε συμμετοχή στην έρευνα γνωστοποιώντας τους το σκοπό και το περιεχόμενο. Στην πρόσκληση ανταποκρίθηκαν θετικά 10 από τον αρχικό αριθμό 16 προσεγγισθέντων, στους οποίους παραδόθηκε το ερωτηματολόγιο που παρατίθεται στο Παράρτημα. Στη διαδικασία προσέγγισης και συμφωνίας δόθηκαν διαβεβαιώσεις για το απόρρητο των ονομάτων τους και κατανόησης στην περίπτωση υποχώρησης από την αρχική συγκατάθεση.

5.4 Εργαλείο ανάλυσης δεδομένων

Για την αξιολόγηση των δεδομένων επιλέχθηκε η μέθοδος της Θεματικής Ανάλυσης (Ισαρη & Πουρκός, 2015). Σκοπός της συγκεκριμένης επιλογής ήταν η παράθεση με οργανωμένο, ευκρινή και ταξινομητικά διακριτό τρόπο των νοηματικών δεδομένων που θα εμφανίζονταν από την ανάγνωσή τους. Λαμβάνοντας υπόψη το κατεξοχήν χαρακτηριστικό της ποιοτικής μεθόδου, την ερμηνευτική δυναμική της, θέσαμε ως προτεραιότητα την εξαρχής κατάστρωση των δεδομένων με βάση τα

νοηματικά τους στοιχεία. Προέκυψε μια *πρώτη κωδικοποίηση* (στάδιο 1 της Θεματικής Ανάλυσης), από την οποία παρήχθη μια νέα ταξινόμηση με βάση τις *θεματικές ενότητες* που υποσημειώνουν οι κώδικες (στάδιο 2) και νοούνται ως συμπυκνώσεις ενιαίων νοηματικών στοιχείων που διακρίνονται με σαφήνεια μεταξύ τους. Σε επακόλουθο στάδιο (3^ο) επανεξετάστηκαν οι διαμορφωμένες θεματικές ενότητες για επιβεβαίωση ή αλλαγές που θα παρατηρούνταν ότι χρειάζονται. Στην πράξη δεν παρατηρήθηκε αλλαγή, αλλά κατά κάποιο τρόπο προσομοίωση των θεματικών ενότητων με τα ερευνητικά ερωτήματα.

Ακολούθησε η ονομασία των θεματικών ενότητων (4^ο στάδιο) συνοδευόμενη από επεξηγήσεις της επιλογής με την οποία οργανώθηκαν σύμφωνα με τη λογική που διακρίναμε στα συγκεκριμένα δεδομένα. Στο τελευταίο στάδιο (5^ο) προέκυψε η έκθεση και συγγραφή των ευρημάτων σύμφωνα με τις αρχές της Θεματικής Ανάλυσης. Ακριβέστερα, με τη βιωματική και κριτική κατανόηση του ερευνητή που αναδημιουργεί το περιεχόμενο μέσα από συνειδητή εμπλοκή μαζί του. Αυτή η ενεργή στάση είναι που προϋποθέτει τη ενδεδειγμένη ενασχόληση του ερευνητή στο υλικό του, ώστε μαζί με τις βιωματικές εμπειρίες σε επίπεδο επαγγελματικό να του δώσουν πρόσβαση στα λανθάνοντα σημεία των περιγραφών που αναλύει.

5.5 Αξιοπιστία και εγκυρότητα της έρευνας

Η θεωρητική συζήτηση για την αξιοπιστία και εγκυρότητα της ποιοτικής έρευνας θέτει την τελευταία σε αντιπαράθεση με την ποσοτική αναφορικά με την αποδείξιμη δυνατότητα της ποσοτικής να κυρώνει τα αποτελέσματά της μέσω στατιστικών υπολογισμών. Σε αντίθεση με την ποιοτική, η οποία εμφανίζεται να υπολείπεται σε αυτού του είδους την πραγματολογική απόδειξη (Creswell, 2011). Ωστόσο, τα επιχειρήματα που υποστηρίζουν ανάλογη εγκυρότητα για την ποιοτική έρευνα ανατιμούν τη συγκεκριμένη κατεύθυνση επικαλούμενα την εγγενή τάση της να εκφράζει πολύπλοκες καταστάσεις και να συνθέτει μη γραμμικές αφηγήσεις. Πρακτικές τις οποίες εμπνέεται από το αντι – θετικιστικό πνεύμα που διέπει την οπτική της, ώστε με βάση αυτό να εντοπίζει κρυμμένες αντιφάσεις, να τις αναγνωρίζει ως ισότιμες και βαρύνουσες στο ερευνητικό πεδίο αποδίδοντάς τους τη σημαντικότητα που κατέχουν (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις γενικές προδιαγραφές που ισχύουν για την εγκυρότητα της ποιοτικής έρευνας, στην παρούσα έρευνα ελήφθησαν πιο συγκεκριμένες μέριμνες για την διασφάλισή τους, όπως:

1. Η προσωπική παρατεταμένη ενασχόληση στη θεωρητική προετοιμασία και το σχεδιασμό των μεθοδολογικών διαδικασιών (Χασσάνδρα & Γούδας, 2003). Και στα δυο μέρη τηρήθηκε η, κατά το δυνατόν, προσπάθεια μη επηρεασμού από τις προσωπικές θεωρητικές και εμπειρικές φορτίσεις που εισχωρούν αντικειμενικά στην κρίση των ερευνητών δημιουργώντας υπόνοιες προκατάληψης (Bogen, 2014).
2. Η επιλογή κατάλληλων εργαλείων της έρευνας με κριτήριο τη συμβατότητα και ισορροπία συνέργειας μεταξύ τους.
3. Η προσωπική προσπάθεια ικανοποιητικής διαχείρισης των θεωρητικών προδιαγραφών του ερμηνευτικού εργαλείου με ατομική τριβή στον απαιτούμενο αναστοχασμό, ώστε να αποδοθεί η *πυκνή περιγραφή* που θέτει ως κριτήριο η εγκυρότητα της ποιοτικής έρευνας ακόμα και για τις αρνητικές εκδοχές των ευρημάτων (Χασσάνδρα & Γούδας, 2003).

Ως προς την αξιοπιστία, τα ισχύοντα για αυτήν είναι:

1. Η *γενικευσιμότητα*, δηλαδή η συνάρτηση των αποτελεσμάτων της με συναφείς έρευνες. Κατά την συζήτηση των ευρημάτων και την εξαγωγή συμπερασμάτων θεωρούμε πως τηρήθηκαν τα κριτήρια ικανοποιητικής συσχέτισης της σχετικής επιστημονικής θεωρίας με τις ερευνητικές μεθοδεύσεις και τα ερμηνευτικά εργαλεία.
2. Η *εφαρμοστικότητα των αποτελεσμάτων*, (*transferability*) δηλαδή η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων σε επόμενες συναφείς διερευνήσεις. Θεωρούμε πως ικανοποιήθηκε μέσω της δόκιμης δειγματοληπτικής διαδικασίας, δηλαδή με τον έλεγχο της ιδιότητας και της συνάφειας των συμμετεχόντων/ουσών με τα θέματα της έρευνας, ο οποίος τεκμηρίωσε επαρκώς την αξιοπιστία του δείγματος και κατ' επέκταση των δεδομένων που παρείχαν (Mason, 2011).

5.6 Περιορισμοί της έρευνας και προτάσεις μελλοντικών διερευνήσεων

Δυσκολίες στη φάση των συνεντεύξεων προέκυψαν σε περιπτώσεις όπου απαιτήθηκαν επαναληπτικές συναντήσεις για λόγους στενότητας ωραρίου των συμμετεχόντων και σε διαφορετικά σημεία της πόλης. Εμφανίστηκαν αναστολές και επιφυλάξεις στην παροχή στατιστικών στοιχείων για ζητήματα θεαματικότητας, κόστους συμβολαίων και ισολογισμών, οι οποίες αιτιολογήθηκαν με επίκληση σεβασμού της υπηρεσίας τους στην ΕΡΤ και ενδεχόμενης βλάβης. Ωστόσο, οι απόψεις που παρατέθηκαν, αν και πιθανώς μη ολοκληρωμένες, υπήρξαν ειλικρινείς και αυθόρμητες χωρίς δόλο επίκρισης, ή άκριτης υπεράσπισης. Κινήθηκαν σε πλαίσιο μετριοπαθούς και αποστασιοποιημένης κριτικής.

Μια μελλοντική πραγμάτευση του ίδιου, ή συναφούς θέματος εκτιμούμε πως θα συνεισέφερε βιβλιογραφικά εφόσον υποστηριζόταν από στατιστικά στοιχεία, τα οποία θα συνέκριναν τις επιδόσεις της ΕΡΤ με το δικό της παρελθόν και με τα υπόλοιπα κανάλια ιδιωτικά, ή συνδρομητικά. Ειδικότερα, στην τρέχουσα φάση όπου αναπτύσσεται νέος κύκλος ανταγωνιστικότητας με κέντρο τη θεαματική αναβάθμιση της αθλητικής ΕΡΤ με το ειδικό κανάλι αθλητικού προγράμματος, ενδιαφέρον θα κόμιζε η έρευνα του κατά πόσο ανταποκρίνεται το κοινό σε αυτή την πρωτοβουλία σε σχέση με τα συνδρομητικά κανάλια. Επίσης, σε ποιο βαθμό το συγκεκριμένο άνοιγμα εντάσσεται στα λελογισμένα όρια κόστους – οφέλους που έχει πιστωθεί στο παρελθόν η ΕΡΤ σε συνάρτηση με τη διακυβευμένη θέση της ως οιονεί στοχευμένη στο θέμα της οικονομικής της διαχείρισης.

Κεφάλαιο Έκτο: Αποτελέσματα της Έρευνας

6.1. ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΙΔΕΩΝ

Κατά την ανάγνωση των συνεντεύξεων εντοπίστηκαν οκτώ σημεία που εκφράζουν κεντρικές ιδέες σχετικά με τα ζητούμενα της έρευνας. Η κωδικοποίηση, δηλαδή η πρώτη ευδιάκριτη επισήμανση νοήματος ονομάζει τα σημεία/ιδέες αυτά/ες ως εξής:

1^{ος} ΚΩΔΙΚΟΣ: Πρόσληψη και ρόλος του αθλητικού περιεχομένου

2^{ος} ΚΩΔΙΚΟΣ: Βελτίωση του αθλητικού περιεχομένου της ΕΡΤ

3^{ος} ΚΩΔΙΚΟΣ: Περιεχόμενο, ρόλος και διαδικασία αλλαγής του

4^{ος} ΚΩΔΙΚΟΣ: Διαφορές δημόσιας και ιδιωτικής/εμπορικής τηλεόρασης

5^{ος} ΚΩΔΙΚΟΣ: Απήχηση του περιεχομένου

6^{ος} ΚΩΔΙΚΟΣ: Πιθανές παρεμβάσεις στο περιεχόμενο

7^{ος} ΚΩΔΙΚΟΣ: Δέοντα για βελτίωση

8^{ος} ΚΩΔΙΚΟΣ: Γενικές εντυπώσεις

Οι διατυπώσεις για κάθε κωδικό αναφέρονται επακριβώς στα περιεχόμενά τους. Είναι τα πιο ειδικά σημεία που αναφέρονται συγκεκριμένα σε τι συνίσταται πχ το εκάστοτε «περιεχόμενο»

Παρατηρώντας τα περιεχόμενα των κωδικών διαπιστώνουμε συσχετίσεις μεταξύ τους έτσι ώστε να παραχθούν πιο ενιαίες ενότητες θεμάτων. Οι Θεματικές Ενότητες που προέκυψαν είναι:

1^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Εκτίμηση του ρόλου του αθλητικού περιεχομένου της ΕΡΤ, μεθοδεύσεις βελτιώσεων και αθέμιτων παρεμβάσεων

2^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Εκτίμηση της απήχησης του αθλητικού περιεχομένου της ΕΡΤ συγκρινόμενης με την ανάλογη της ιδιωτικής

3^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Προτάσεις βελτίωσης κρίνοντας την γενική εικόνα

Η επανεξέταση της πρώτης διαμόρφωσης των Θεματικών Ενοτήτων δεν διαφοροποίησε τα ιδιαίτερα περιεχόμενά τους, αλλά τις συγκεκριμενοποίησε με τίτλο που συνόψιζε τα περιεχόμενα ως ακολούθως:

1. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΕΡΤ
2. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΗΧΗΣΗΣ ΕΡΤ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ
3. ΤΕΛΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Στο ακόλουθο στάδιο σταχυολογούνται τα κρίνόμενα ως πιο ενδιαφέροντα σημεία των απαντήσεων για κάθε ενότητα και σχολιάζονται αξιολογικά στο τέλος της κάθε μίας.

6.2. ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ. ΕΚΘΕΣΗ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

6.2.1 ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Οι παρακάτω πίνακες περιέχουν στοιχεία με ποσοστά μεριδίων και μέσο αριθμό τηλεθεατών για Ελληνικό Πρωτάθλημα Ποδοσφαίρου (2002-2012 & 2018-19), Formula 1 (2007-18) και Euroleague (2007-16), από τις μεταδόσεις των «ελεύθερων» καναλιών. Επίσης περιέχουν στοιχεία για την εξέλιξη της αξίας των

δικαιωμάτων μετάδοσης της Premier League, της Euroleague και του Ελληνικού Πρωταθλήματος Ποδοσφαίρου, κατά τη διάρκεια των ετών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.SPORTS TV RATINGS AND VALUE EVOLUTION

Season	Description	Channel	Total Individuals	Total Individuals
2018-19	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ	EPT	14,35%	449.957
2011-12	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ	EPT	11,55%	356.230
2010-11	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ	EPT	18,94%	662.959
2009-10	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ	EPT & SKAI	16,63%	537.258
2008-09	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ	EPT & ALPHA	19,75%	663.123
2007-08	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ	EPT & ALPHA	20,58%	629.059
2006-07	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ	EPT & ALPHA	20,24%	612.021
2005-06	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ	ALPHA	17,80%	589.313
2004-05	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ	ALPHA	18,63%	550.525
2003-04	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ	EPT	14,52%	397.873
2002-03	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ	ALPHA	23,48%	688.182

Πηγή: ogilvy.gr

Με ανώτερη μέση τηλεθέαση στην περίοδο 2002 – 03 από τον Alpha, η οποία δεν προσεγγίζεται στα επόμενα χρόνια, οι αναμεταδόσεις της EPT ξεκινούν χαμηλά την επόμενη χρονιά, φθάνουν σε ικανοποιητικά ποσοστά έως το 2008 – 09 μοιραζόμενα με Alpha και SKAI, παρουσιάζουν ικανοποιητικούς δείκτες κατά τη μονοπώληση το 2010 – 11, ισορροπούν σχετικά ικανοποιητικά στην περίοδο της κρίσης μέχρι το κλείσιμο του οργανισμού και φαίνεται να επανέρχεται ανοδικά κατά την επανέναρξη μεταδόσεων της Ελληνικής Super League το 2018 – 19.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.SPORTS TV RATINGS AND VALUE EVOLUTION

YEAR	Description	Channel	Total Individuals	Total Individuals
2018	F1 Races only-Summary	ERT	8,45%	224.620
2017	F1 Races only-Summary	ERT	7,31%	185.624
2016	F1 Races only-Summary	ERT	8,34%	207.825
2015	F1 Races only-Summary	ALPHA	9,39%	254.324
2014	F1 Races only-Summary	ALPHA	11,48%	275.384
2013	F1 Races only-Summary	ET / ALPHA / EDT	9,64%	228.595
2012	F1 Races only-Summary	ALPHA	11,96%	285.201
2011	F1 Races only-Summary	ALPHA	14,10%	316.711
2010	F1 Races only-Summary	ALPHA	14,05%	276.166
2009	F1 Races only-Summary	ANT-1	15,63%	325.474
2008	F1 Races only-Summary	ALPHA	15,17%	287.973
2007	F1 Races only-Summary	ALPHA	15,69%	251.658
2006	F1 Races only-Summary	ALPHA	16,00%	281.191
2005	F1 Races only-Summary	ALPHA	17,89%	308.040
2004	F1 Races only-Summary	ALPHA	16,31%	268.389
2003	F1 Races only-Summary	ALPHA	17,36%	289.459
2002	F1 Races only-Summary	ALPHA	17,80%	286.097

Πηγή: ogilvy.gr

Στους αγώνες Formula 1 παρατηρείται σταθερή μείωση τηλεθέασης ανεξαρτήτως καναλιού (ισχυρή πρωτοπορία Alpha) όσο πλησιάζεται η κρίσιμη περίοδος των οικονομικών προβλημάτων από το 2008 και μετά, με μικρή εξαίρεση το 2014.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.SPORTS TV RATINGS AND VALUE EVOLUTION

2016-17	TOTAL EUROLEAGUE	EPT	10,04%	406.353
2015-16	TOTAL EUROLEAGUE	EPT	8,10%	327.776

2014-15	TOTAL EUROLEAGUE	NEPIT	9,28%	377.585
2013-14	TOTAL EUROLEAGUE	ΕΔΤ	10,82%	461.499
2012-13	TOTAL EUROLEAGUE	EPT	10,62%	434.372
2011-12	TOTAL EUROLEAGUE	EPT	9,72%	405.117
2010-11	TOTAL EUROLEAGUE	EPT	9,11%	382.458
2009-10	TOTAL EUROLEAGUE	ΣΚΑΙ	7,29%	312.655
2008-09	TOTAL EUROLEAGUE	ΣΚΑΙ	10,55%	453.534
2007-08	TOTAL EUROLEAGUE	ΣΚΑΙ	5,76%	217.825

Πηγή: ogilvy.gr

Στην τηλεθέαση της Euro League η EPT παρουσιάζεται με σαφή υπεροχή ποσοστών συγκριτικά με τον ανταγωνιστή ΣΚΑΙ και με σχετικά ανεπηρέαστο βαθμό από την οικονομική κρίση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.SPORTS TV RATINGS AND VALUE EVOLUTION

Premier League

Year(s)	Broadcaster	Fee
2004-2007	NOVA	?
2007-2010	NOVA	?
2010-2013	NOVA	22 M
2013-2016	COSMOTE TV	25 M
2016-2019	COSMOTE TV	29 M
2019-2022	COSMOTE TV	31 M

Euroleague

Year(s)	Broadcaster	Fee
2004-2007	NOVA	1,2 M
2007-2010	SKAI+NOVA	2,2 M
2010-2014	ERT+NOVA	4,5 M
2014-2017	ERT+NOVA	5 M

2017-2020	NOVA	8 M
-----------	------	-----

SuperLeague

Year(s)	Broadcaster	Fee
2006-07	ERT+ALPHA+NOVA	29.000.000
2007-08	ERT+ALPHA+NOVA	31.000.000
2008-09	ERT+ALPHA+NOVA	35.000.000
2009-10	ERT+SKAI+NOVA	54.000.000
2010-11	ERT+NOVA	54.000.000
2011-12	ERT+NOVA	47.000.000
2012-13	NOVA	42.000.000
2013-14	NOVA	39.000.000
2014-15	NOVA	41.000.000
2015-16	NOVA	40.000.000
2016-17	NOVA	39.000.000
2017-18	NOVA	37.000.000
2018-19	ERT+NOVA	45.000.000

Πηγή: ogilvy.gr

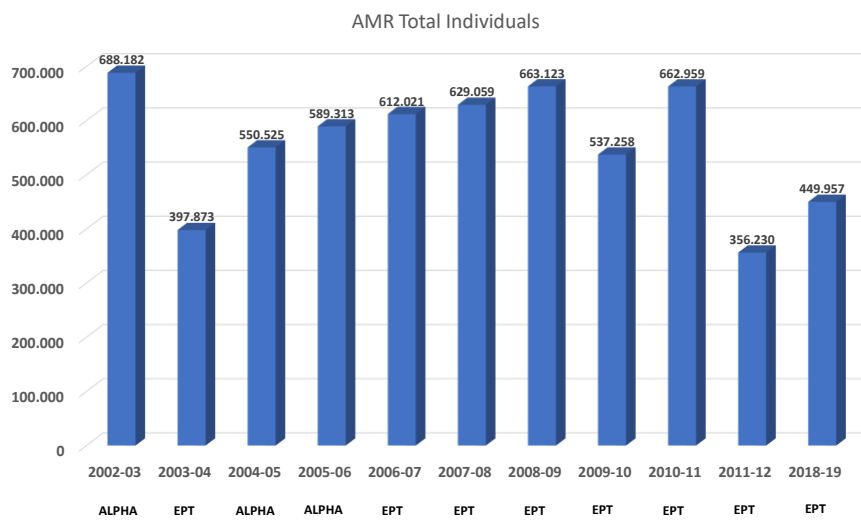
Για τις μεταδόσεις της Premier League παρατηρείται σημαντική και σταθερά αυξητική τάση τιμήματος των δικαιωμάτων στην COSMOTE.

Παρόμοια αυξητική είναι η τάση στα δικαιώματα της Euro League παρά μια κάποια σταθεροποίηση μεταξύ 2010 – 2020.

Θεαματική είναι η απόσταση των τιμημάτων στην αρχή και στο τέλος των μετρήσεων για την Super League, ωστόσο παραδόξως αυτά εκτινάσσονται μέσα στην κρίση κατά τη διαμοίραση μεταξύ καναλιών με το τρέχον τίμημα της EPT να είναι εμφανώς κατώτερο εκείνης της περιόδου, αλλά αξιόλογα αυξημένο συγκριτικά με την τελευταία πενταετία.

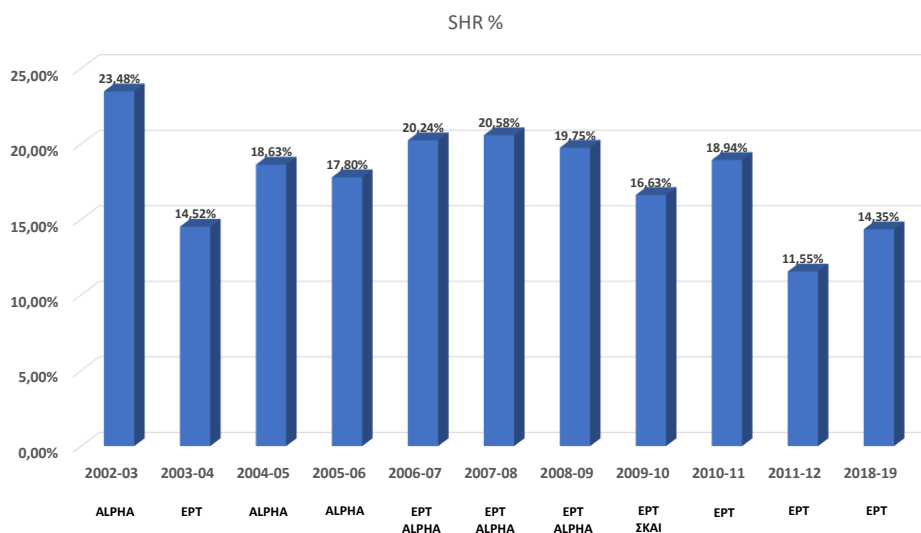
ΓΡΑΦΗΜΑ 1. FTA TV RATINGS – ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ

FTA TV Ratings – Ελληνικό Πρωτάθλημα Ποδοσφαίρου

Πηγή: ogilvy.gr

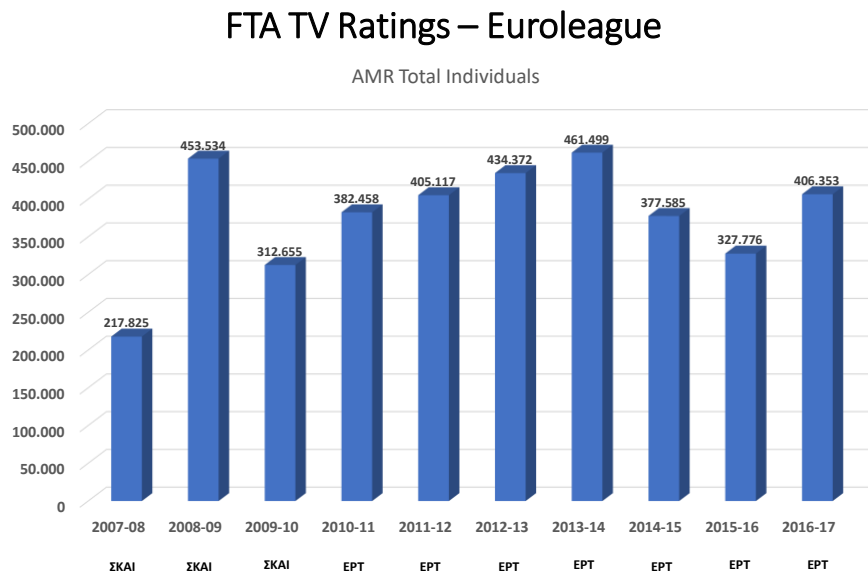
FTA TV Ratings – Ελληνικό Πρωτάθλημα Ποδοσφαίρου

Πηγή: ogilvy.gr

Τα ποσοστά τηλεθέασης του Ελληνικού Πρωταθλήματος Ποδοσφαίρου δείχνουν κορύφωση στην έναρξη των μεταδόσεων το 2002 – 03 επί Alpha, ο οποίος διατηρεί αξιοπρόσεκτο προβάδισμα, παρότι μειωμένο, στις επόμενες χρήσεις με κοινή χρήση με την EPT, η οποία αυτόνομα κατέχει υψηλό ποσοστό το 2010 – 11, μειώνεται σημαντικά στο κέντρο της κρίσης και επανέρχεται ανοδικά στην πρώτη μετάδοση μετά την επαναλειτουργία της.

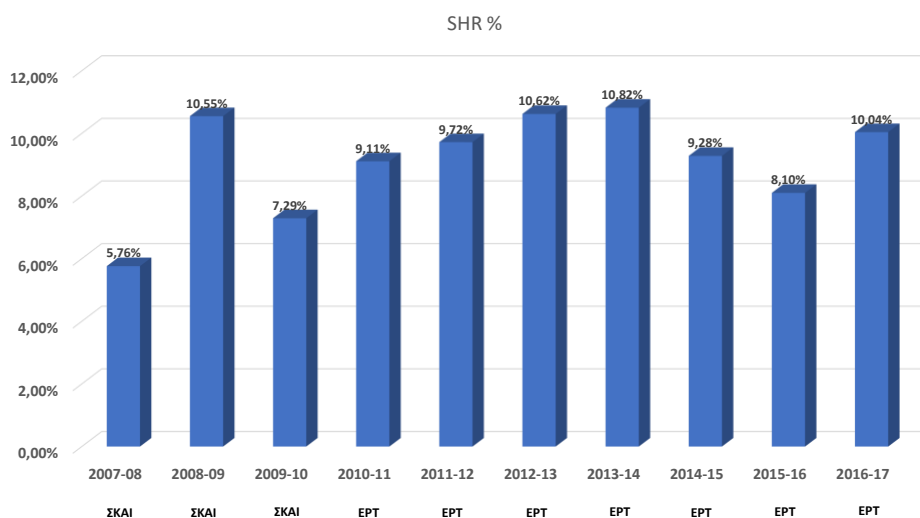
ΓΡΑΦΗΜΑ 2. FTA TV RATINGS – EUROLEAGUE

Πηγή: ogilvy.gr

ΓΡΑΦΗΜΑ 3. FTA TV RATINGS – EUROLEAGUE

FTA TV Ratings – Euroleague

Πηγή: ogilvy.gr

Μετά από την εξαίρεση πρωτοπορίας του ΣΚΑΙ στην τηλεθέαση της Euroleague το 2008 – 09, η ΕΡΤ αναλαμβάνει σταθερά την πρωτιά για μια επταετία με αυξομειώσεις των ποσοστών, αλλά καλή τελευταία μέτρηση το 2016 – 17.

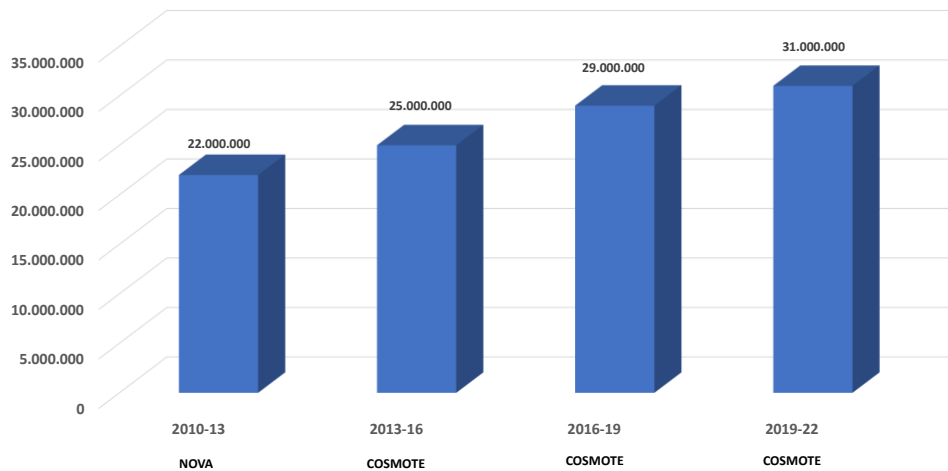
ΓΡΑΦΗΜΑ 4. TV VALUE – ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ

ΓΡΑΦΗΜΑ 5. TV VALUE – PREMIER LEAGUE

TV Value – Premier League

Αξία Τηλεοπτικών Δικαιωμάτων

Πηγή: ogilvy.gr

Το κόστος δικαιωμάτων μετάδοσης για το ελληνικό πρωτάθλημα έχει ανοδική τάση από την έναρξη το 2006 και εκτινάσσεται την περίοδο 2009 – 11 στο κέντρο της κρίσης πάντα σε συνθήκη κοινής μοιρασμένης ανάληψης μεταξύ EPT, Alpha, NOVA, SKAI. Σταθεροποιείται χαμηλότερα μεταξύ 2012 – 18 και ανεβαίνει αξιοπρόσεκτα στην τρέχουσα χρήση τους από την EPT.

Θεαματικά ανερχόμενο είναι το κόστος δικαιωμάτων για την Premier League με έναρξη το 2010 από τη NOVA και σταθερά στη χρήση της COSMOTE έως το 2022.

ΓΡΑΦΗΜΑ 6. TV VALUE – EUROLEAGUE

TV Value – Euroleague

Πηγή: ogilvy.gr

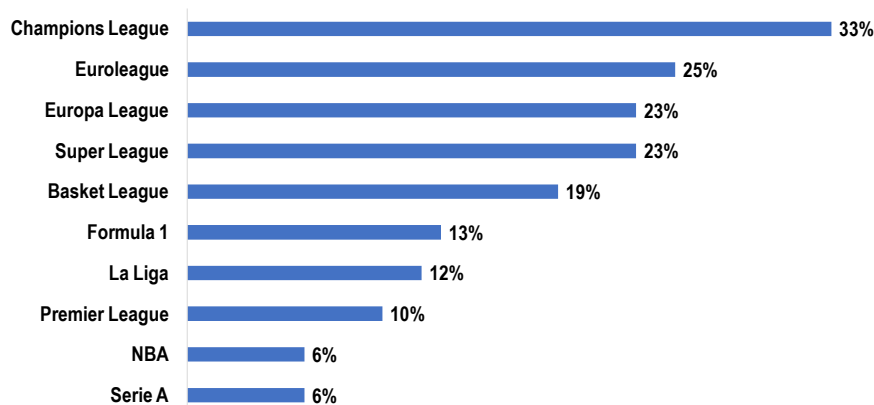
Για την Euroleague επίσης παρατηρείται θεαματική άνοδος του τιμήματος για τα δικαιώματα από το 2004 με τη NOVA και στις μετέπειτα κοινές αναλήψεις με SKAI και ERT και απογείωση την τριετία 2017 – 20.

ΓΡΑΦΗΜΑ 7. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

"Παρακολουθείτε αγώνες από τις παρακάτω αθλητικές διοργανώσεις στην τηλεόραση;
Εάν ναι, πόσο συχνά;"

TOP 10 αθλητικών διοργανώσεων βάση «τακτικής» παρακολούθησης

Πηγή: KAPARESEARCH

Ισχυρή πρωτιά παρακολούθησης για το Champions League και ικανοποιητικά ποσοστά για τα άλλα πρωταθλήματα, περιλαμβανομένης της Formula 1 και ενδεχόμενα εκπλήξεις χαμηλών ποσοστών για την Premier League που το υποσκελίζει το ισπανικό πρωτάθλημα και το NBA.

6.2.2. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΕΡΤ

1^Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ.

Το αθλητικό περιεχόμενο ήταν βασικό συστατικό στοιχείο της Δημόσιας Τηλεόρασης... κάλυπτε και μικρότερα αθλητικά γεγονότα με γνώμονα την πλήρη ενημέρωση των Ελλήνων ... Πάντα προηγούνταν οι σχετικές οικονομικές διαπραγματεύσεις... Η οικονομική ένδεια...δεν επιτρέπει στην ελληνική τηλεόραση να εφαρμόσει τις τελευταίες τεχνολογικές εξελίξεις..

(επιρροή από ιδιωτική) Όχι, έχει επηρεαστεί όμως από τη συνδρομητική τηλεόραση...

(παρεμβάσεις) όχι σε μεγαλύτερο βαθμό από ιδιωτικής...οι κατά καιρούς κυβερνήσεις, χρησιμοποιούν τη δημόσια τηλεόραση ρουσφετολογικά μέσω των αθλητικών γεγονότων

2^Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Το αθλητικό περιεχόμενο ήταν κυρίαρχο αίτιο ζεστής και στενής σχέσης τηλεθεατών με την ΕΡΤ...

(κυριότερες αποφάσεις) Όλες εκείνες οι οποίες ικανοποίησαν της απαιτήσεις του ελληνικού λαού από την ΕΡΤ... οι όποιες ποιοτικές βελτιώσεις πάντως, οφείλονται κατά κανόνα στους εργαζόμενους δημοσιογράφους και τεχνικούς

(στρατηγική διείσδυση) κυρίαρχη προτεραιότητα της Διοίκησης. Υποστηριζόταν...από την πολιτική ηγεσία της ΕΡΤ...

(διαβούλευση)... πάντοτε..με τα ικανότερα στελέχη της Διεύθυνσης Αθλητικών Προγραμμάτων...απόλυτα επωφελής!...

Το περιεχόμενο είναι πλουσιότατο... Μόνον στο μπάσκετ όμως, η Δημόσια Τηλεόραση παρακολουθεί διεθνείς τάσεις και νεωτερισμούς... Ανάλογα με την παρεχόμενη τεχνική υποστήριξη το «πακέτο» είναι ανταγωνιστικό κι εκτός συνόρων!.. (παρεμβάσεις) εκφράσθηκαν απλά και διακριτικά κάποιες... παρακλήσεις!

3^Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Η επιλογή της θέσης γινόταν από την Διοίκηση και υπήρχαν ως κριτήρια η γνώση των επιλεγμένων από την επαγγελματική τους δραστηριότητα και πορεία...

(αποφάσεις) Η κυριάρχηση του αθλητισμού στην ζωή των ανθρώπων σε συνδυασμό με την εξέλιξη των τεχνικών μέσων... ασκούν πίεση στις σκέψεις των έμπειρων διοικούντων...και διεύρυναν την αθλητική εκροή.

χρειάζεται εκσυγχρονισμός...αύξηση προσωπικού, οργανόγραμμα λειτουργίας, προϋπολογισμοί...μεγαλύτερη ανεξαρτησία η Διεύθυνση Αθλητικών Προγραμμάτων σημαντικότερη θεσμική απόφαση εκείνη που επέτρεψε την λειτουργία αθλητικού καναλιού».... ισχύει η διοίκηση να επιλαμβάνεται απόκτηση τηλεοπτικών προγραμμάτων και διαπραγματεύσεις τιμών..η διεύθυνση κρίνεται για την ποιότητα

Η στρατηγική...ήταν η μετάδοση αθλητικών διοργανώσεων σε όλα τα σπορ για την ευαισθητοποίηση και γνώση των Ελλήνων πολιτών...«Η ΕΡΤ είναι μέλος του συνεταιρισμού της Ένωσης Ευρωπαϊκών Τηλεοπτικών Καναλιών (EBU),

Επίσης η αδιαφορία στην απόκτηση τηλεοπτικού προγράμματος μέσω της EBU μας απομακρύνει από την υγιή αγορά... Θεωρώ άριστη την ενημέρωση στα δημοφιλή σπορ όπως είναι στην Ελλάδα το ποδόσφαιρο και το μπάσκετ... Υπάρχουν όμως και πολλές ελλείψεις και κυρίως στα χειμερινά σπορ, στο διεθνές τένις και στην ποδηλασία, που ασχολείται όλη η Ευρώπη...γγιγνώνεται το δρομικό κίνημα...απαιτείται μια προβολή όπως Ευρωπαϊκά και Παγκόσμια Πρωταθλήματα ανωμάλου δρόμου....

με παρεμβάσεις καλείτο η ΕΡΤ να καλύψει διοργανώσεις Ευρωπαϊκού επιπέδου μικρών ηλικιακά κατηγοριών στην περιφέρεια με πολύ μεγάλο κόστος».

4^Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

διατήρηση των τακτικών εβδομαδιαίων αθλητικών εκπομπών και τις μεταδόσεις αγώνων διαφόρων αθλημάτων...λ.χ. Αθλητική Κυριακή είναι γενικά καλές όσον

αφορά το υλικό, αλλά θεωρώ ότι είναι υπερβολικές σε διάρκεια και λόγο-σχόλια γιατί «πατάνε» σε μοντέλο αντίστοιχων προγραμμάτων της ιταλικής τηλεόρασης, αλλά χωρίς τα σημαντικά πρόσωπα και τις δυνατότητες σόου εκείνων

(αποφάσεις) Ο σταθερός προσανατολισμός να μετέχει η EPT σε συμβόλαια μακράς διάρκειας της EBU για να έχει τα δικαιώματα μετάδοσης των κορυφαίων αθλητικών γεγονότων κάθε χρονιάς...τα συμβόλαια για την μετάδοση των πρωταθλημάτων μπάσκετ (σε μεγάλα χρονικά διαστήματα) και ποδοσφαίρου (σε μικρότερα)...η κάλυψη γεγονότων άλλων σπορ στο εσωτερικό ή εξωτερικό με διμερείς συμφωνίες με τις Ομοσπονδίες κ.α....η επιλογή να έχει η EPT αναλογικά μεγάλης διάρκειας αθλητικό πρόγραμμα στο εκπεμπόμενο κατ' έτος συνολικό πρόγραμμά της, αξιοποιώντας φυσικά και τα τρία κανάλια της...

(βελτίωση) Από πλευράς τεχνολογίας και εμπειρίας των στελεχών της η EPT διαχρονικά πλεονεκτούσε στην τηλεοπτική κάλυψη αθλητικών γεγονότων είτε με δική της παραγωγή στο εσωτερικό είτε σε συνδυασμό της διεθνούς παραγωγής με δική της από το εξωτερικό...Γενικά όμως η Δημόσια Τηλεόραση είχε μεγάλο εύρος θεματολογίας και προσκεκλημένων στις εκπομπές της, απέφευγε κραυγαλέα πράγματα για εντυπωσιασμό των τηλεθεατών...πολλά περισσότερα ή καλύτερα μπορούσαν κατά καιρούς να έχουν επιτευχθεί, αλλά οι αντιλήψεις και ο τρόπος λειτουργίας ή οι οικονομικές συνθήκες δεν το επέτρεψαν...

(επιρροή ιδιωτικής) θετικά γιατί έδωσε τη δυνατότητα μεγαλύτερο τμήμα του κοινού να παρακολουθεί αθλητικό πρόγραμμα με διαφορετικό τρόπο αλλά και αύξησε τη δυνατότητα προσφοράς αθλητικού προγράμματος από την EPT...

(στρατηγική) η EPT υστερούσε κατά περιόδους στο να καθορίσει έγκαιρα πολιτική/στρατηγική...είτε καθυστερημένα είτε υπό την πίεση εξωγενών παραγόντων ...υστερούσε στη συστηματική επεξεργασία και διατήρηση των στοιχείων (κόστος απόκτησης δικαιωμάτων, τηλεθέαση, έξοδα παραγωγής κ.α)

(στρατηγική τηλεοπτικών) Όχι σε μόνιμη βάση και όχι με σταθερά πρόσωπα στο χειρισμό του θέματος.

(διαβούλευση) όχι σε μόνιμη βάση, αλλά ανάλογα με τη βαρύτητα του γεγονότος και τυχόν υποχρεώσεις...αδυναμία να κατανοήσει η ηγεσία σε πλήρη βαθμό τις απαιτήσεις μιας σύγχρονης και διεθνούς επιπέδου τηλεοπτικής δουλειάς,

(επιρροή στρατηγικής) Σε μεγάλο βαθμό, ειδικά την περίοδο της οικονομικής κρίσης. Εξακολουθεί όμως να καλύπτει πολλά γεγονότα μη εμπορικής προτεραιότητας, ακριβώς γιατί κατανοεί ότι ο σκοπός και ο ρόλος της δεν είναι αποκλειστικά η εμπορική επιτυχία, αλλά και να παρέχει τη δυνατότητα προβολής περισσότερων σπορ...

(παρεμβάσεις) με την μορφή διαμαρτυρίας υπήρχαν και πριν πολλά χρόνια... Δεν έβρισκαν εύκολα πεδίο παρέμβασης... Κατά περίπτωση και περίοδο κάποια πολιτικά ή ισχυρά πρόσωπα του αθλητισμού εξασφάλιζαν συχνότερη παρουσία σε αθλητικά προγράμματα ή επιδίωκαν να εξυπηρετήσουν κάποιες ομάδες...είχα την σοβαρή αίσθηση ότι ισχυροί παράγοντες (οικονομικοί/αθλητικοί) είχαν επίδραση /παρέμβαση στα πρόσωπα που μετέδιδαν ή έκαναν ρεπορτάζ σε αγώνες ή παρουσίαζαν τις εκπομπές, επιχειρώντας να αποτρέψουν δυσάρεστα σχόλια για τις ομάδες, τη διαιτησία κ.α.

5^Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Η επιρροή της Αθλητικής Διεύθυνσης είναι απολύτως καθορισμένη και περισσότερο έχει να κάνει με την προσωπικότητα του επικεφαλής, τις γνωριμίες του στα κέντρα λήψης αποφάσεων και την ικανότητά του να αναλύει και να εξηγεί το όραμα

(αποφάσεις) θεωρώ τη διαχρονική βούληση των στελεχών της εταιρείας για απόκτηση και προβολή ποιοτικού αθλητικού προγράμματος υψηλής τηλεθέασης και εθνικού ενδιαφέροντος...

(βελτίωση) θα είναι περισσότερο άρρηκτα συνδεδεμένη με την εξασφάλιση σύγχρονου τεχνολογικού εξοπλισμού και αντίστοιχα καταρτισμένων στελεχών όλων των ειδικοτήτων...

(παρέμβαση) συνήθως...στελεχιακής παρέμβασης στην Δημόσια Τηλεόραση δεν ήταν, ευτυχώς, ανάλογη και αντίστοιχη στην Αθλητική Διεύθυνση, με άλλες Διευθύνσεις... ελάχιστες φορές απόπειρα παρέμβασης στο περιεχόμενο των αθλητικών εκπομπών και...η Διοίκηση υπήρξε αρωγός στην προσπάθεια επίλυσης

(πέραςμα σε πολυκαναλικό) τα πρώτα χρόνια ήταν δύσκολα. Στη συνέχεια έγιναν οι απαραίτητες “διορθώσεις” σε ακραία φαινόμενα, κυρίως στον τομέα της απόκτησης υψηλού επιπέδου αθλητικών τηλεοπτικών δικαιωμάτων

(στρατηγική) εσωτερικά όλα ξεκινούσαν από τα στιγμιότυπα...της Αθλητικής Κυριακής που ήταν -και είναι- η αδιαπραγμάτευτη σταθερά του αθλητικού περιεχομένου της EPT... Στα εξωτερικού, από τη μια ήταν το Champions League..και η Ευρωλίγκα για το μπάσκετ..ενώ για το καλοκαίρι, οι μεγάλες διοργανώσεις των δύο σπορ, συν τους Ολυμπιακούς Αγώνες και τους μεγάλους αγώνες του στίβου

(στρατηγική διεκδίκησης) για τηλεοπτικά δικαιώματα...στο εξωτερικό, είχε να κάνει αποκλειστικά με το ποσοστό αγοράς που μας αναλογούσε από τα συμβόλαια της EBU... Κάποια στιγμή η EBU έχασε την κυρίαρχη θέση στην αγορά... Δημιουργήθηκε τότε η ανάγκη για στελέχη με γνώσεις στο αθλητικό, τηλεοπτικό, νομικό και οικονομικό κομμάτι του αντικειμένου

(διαβούλευση) Δεν θυμάμαι ποτέ στέλεχος της Διοίκησης να περνάει την κόκκινη γραμμή της επιβολής σε κάτι που είχε να κάνει με το περιεχόμενο και τα στελέχη... το θέμα της ποιότητας σπανίως συζητιέται...είχε –και έχει- να κάνει με την ατομική διάθεση και επαγγελματική ποιότητα του καθενός

(σημερινό πρόγραμμα) θα γίνεται πιο απαιτητικό και η διαρκής επιμόρφωση των στελεχών... η ψαλίδα υφίσταται και θα μεγαλώσει κι άλλο σε σχέση με τα σύγχρονα διεθνή δεδομένα, εκτός κι αν αποφασιστεί μια γενναία επένδυση

6^H ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Το αθλητικό περιεχόμενο...ήταν από τα σημαντικότερα, αν όχι ΤΟ σημαντικότερο στη σύσταση του προγράμματος...ραχοκοκαλιά τηλεθέασης του υπολοίπου προγράμματος...με εξαίρεση τα δελτία ειδήσεων

(αποφάσεις) αφορούσαν την περιορισμένη διεκδίκηση δικαιωμάτων μετάδοσης αγώνων ομάδων της Superleague, την παραχώρηση δημοσίου βήματος σε αθλήματα εκτός κεντρικής τηλεοπτικής σκηνής και την αξιοποίηση των λεγομένων Drivers (αθλητικά τηλεοπτικά προϊόντα που φέρνουν είτε τηλεθέαση είτε συνδρομές) με εκπομπές ανάλυσης και με τηλεοπτική παραγωγή υψηλής ποιότητας.

(βελτίωση) προϋποθέτει πολιτική βούληση για την υλοποίηση του προβλεπόμενου προϋπολογισμού, γνώση από τα διευθυντικά στελέχη... αξιοποίηση των αρίστων και όχι των ημετέρων... συμβαίνει μόνο όποτε αυτή εξαναγκάζεται προς τούτο από την προφανή υπεροχή κάποιων εργαζομένων στον τομέα τους ή στις σπάνιες περιπτώσεις που πράγματι η συμβολή των στελεχών αξιολογήθηκε αξιοκρατικά

(επιρροή από ιδιωτική) κορυφώθηκε, οδηγώντας την EPT σε μία στρατηγική..περιορισμένης συμμετοχής σε πλειοδοτικούς διαγωνισμούς. Αργότερα ..με την ωρίμανση της αγοράς πολλά από τα αθλητικά γεγονότα που αρχικά θεωρούντο prime property εξέπεσαν και δημιουργήθηκε χώρος παρέμβασης για την Δημόσια Τηλεόραση... με τον σχηματισμό της περίφημης Λίστας Προστατευομένων Αθλητικών Γεγονότων, προϊόντα όπως Ολυμπιακοί αγώνες, Ευρωπαϊκά πρωταθλήματα δημοφιλών αθλημάτων αποτελούν εν τω συνόλω τους η εν μέρει πεδία προνομιακής δραστηριοποίησης της EPT....

η (ψηφιακή) επίδραση αφορά την δυνατότητα παρουσίασης ενός προϊόντος τόσο κεντρικά, όσο και σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό των επί μέρους συστατικών του προϊόντος αυτού. Τυπικό παράδειγμα μιας τέτοιας παρουσίασης αποτελεί η αξιοποίηση του τηλεοπτικού αθλητικού θεάματος της Basket League, με την κεντρική παρουσίαση από μια εκπομπή αποσπασμάτων και σχολιασμού από τους περισσότερους αγώνες μιας αγωνιστικής ημέρας, αλλά και την πλήρη προβολή μεμονωμένων αγώνων από τα διαδικτυακά κανάλια ERTPLAY1 και ERTPLAY2.

(στρατηγική) η EPT δεν μπορούσε να λείπει από τις μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις, όφειλε να δίνει την δυνατότητα και στους οικονομικά ασθενέστερους, έπρεπε να δίνει βήμα σε όλα (κατά το δυνατόν) τα αθλήματα...

(στρατηγική δικαιωμάτων) η απόκτηση μεγάλων αγώνων από την EPT φάνταζε λίγο-πολύ ως μονόδρομος και το μόνο σημείο που έπρεπε να διευκρινισθεί αλλά και να διαφυλαχθεί ήταν το ύψος της προβλεπόμενης επένδυσης..συμμετείχε στην διαδικασία προσπάθειας απόκτησης των δικαιωμάτων...με γνώμονα την τρέχουσα οικονομική συγκυρία του ευρύτερου Δημοσίου Τομέα

(διαβούλευση) αφορούσε τρία στάδια: τον προγραμματισμό, την επιλογή συνεργατών και την διάθεση των σχετικών μέσων παραγωγής. Εν συνεχεία –και όπου κρινόταν αναγκαίο- ακολουθούσε περαιτέρω διαβούλευση

(βελτίωση) μπορούσε να είναι πολύ πιο πλήρης εάν η εταιρεία αποφάσιζε να διεκδικήσει αποτελεσματικά κάποια προϊόντα που στην ουσία αποτελούν σήμερα τον μόνο λόγο ύπαρξης μίας εκ των δύο συνδρομητικών πλατφορμών, πχ. την Euroleague... ο τηλεθεατής περιμένει σήμερα από τον σχολιαστή μιας μετάδοσης να κρίνει υπεύθυνα αυτό που βλέπει, να μην διστάζει να πει ξεκάθαρα την άποψη του...

Κατά την διάρκεια προβολής τους (μεγάλων αγώνων) η εταιρεία αναπτύσσει την εικόνας της «ισχυρής και μεγάλης»..η εικόνα αυτή παύει να υπάρχει αμέσως με την ολοκλήρωση των μεταδόσεων των γεγονότων αυτών, γεγονός που πολλές φορές οδηγεί στην γνωστή ρήση ότι η EPT είναι ένας «κοιμώμενος γίγαντας»

(παρεμβάσεις) παρέμβαση... με τον τρόπο που έχει παρουσιασθεί ένα αθλητικό ζήτημα και ο οποίος θίγει τον «μεγαλομέτοχο-ιδιοκτήτη» είτε την διαιτησία ομαδικών αθλημάτων

7^H ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Η φιλοσοφία που πρεσβεύω υποβάλλει την υποχρέωση του δημόσιου φορέα να προσφέρει, ακόμη και με λελογισμένη οικονομική απώλεια

(αποφάσεις) η έμπρακτη ανάδειξη της εταιρείας ως μέρους του μηντιακού οικοσυστήματος... οι καμπάνιες στα «νέα Μέσα», κυρίως στα λεγόμενα «κοινωνικής δικτύωσης»... παράδοση πολλαπλών δεξιοτήτων... Η διοίκηση...στήριζε την προσωπική παρουσία στελεχών.

(στρατηγική) ..υποχρέωση προσφοράς σημαντικών αθλητικών γεγονότων... εξ αρχής διαβούλευση επί των ιστορικών επιδόσεων πωλήσεων διαφήμισης, (β) διερεύνηση εναλλακτικών πηγών προμήθειας δικαιωμάτων (συχνά, πρώτα γίνεται η πώληση και μετά η απόκτηση αποκλειστικότητας από τον πωλητή-αντιπρόσωπο), (γ) ενίσχυση των περιοχών στις οποίες έχει ήδη γίνει «επένδυση».

(διαβούλευση) Τα στελέχη του αθλητικού τμήματος ήταν σε όλες τις φάσεις μέρος της διαβούλευσης

(στρατηγική δικαιωμάτων) μη συνεκτική στρατηγική... μάλλον προσπάθεια πλήρωσης τηλεοπτικού προγράμματος και κυβερνητικής εξυπηρέτησης αθλητικών παραγόντων...δεν ανταποκρίνεται στις νεωτερικές τάσεις...Ούτε καν η χρήση γραφικών έχει βελτιωθεί...η πρόσφατη συμφωνία με τις επτά ομάδες Super League, είναι πρόδηλο αποτέλεσμα πολιτικής παρέμβασης...παρεμβάσεις αθλητικών παραγόντων με εξόφθαλμα οπαδική οπτική.

8^H ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

κορυφαίο περιεχόμενο, υψηλότατου επιπέδου τηλεοπτικό προϊόν και στις πρώτες θέσεις προτιμήσεις των τηλεθεατών, αισθητική, ποιότητα εικόνας, διασκέδαση..

(αποφάσεις) τα μεγάλα συμβόλαια απόκτησης δικαιωμάτων των σπουδαιότερων διεθνών αθλητικών... η unilateral κάλυψη των αγώνων από την EPT. Όλα τα feed, dedicated mixed zone, studio etc... οι προσλήψεις εξειδικευμένων αλλά και εξελίξιμων αθλητικών συντακτών... η ειδική και εκτεταμένη ενασχόληση διευθυνόντων και εντεταλμένων συμβούλων με τον τομέα... Η δημιουργία του θεματικού sport+

(πολυκαναλική επιρροή) Ανταγωνισμός, απώλεια τηλεοπτικών δικαιωμάτων, οικονομικά, διαφορετικές προσεγγίσεις

(στρατηγική) κατά περιόδους.

(διαβούλευση) Κατά περιόδους. Λειτουργούσε πολλαπλασιαστικά ...όταν γινόταν.

(παρεμβάσεις) Δεν ήμουν σε θέση τέτοιων διαπιστώσεων

9^Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Ποιότητα διαχρονικά γενικά καλή...είχε την αποκλειστικότητα κορυφαίων αθλητικών γεγονότων εκμεταλλευόμενη την συμμετοχή της στα ομαδικά συμβόλαια της EBU.

(αποφάσεις) Η συμμετοχή στα μεγάλα συμβόλαια της EBU... η πλήρης ανεξαρτοποίηση της Διεύθυνσης Αθλητικών Προγραμμάτων

(βελτιώσεις) στην φιλότιμη προσπάθεια των δημοσιογράφων και των συνεργατών τους... Η EPT δίνει την εντύπωση του φοβισμένου ουραγού των συγκλονιστικών αρνητικών εξελίξεων στο ποδόσφαιρο... 2005 η παγκόσμια πρωτοτυπία να μην επιτρέπεται στους σχολιαστές ποδοσφαίρου των ελληνικών αγώνων να παίρνουν θέση στις επίμαχες φάσεις

(επιρροή πολυκαναλική) Σαφώς όχι!... ο ανταγωνισμός δεν ήταν υγιής... Της έκλεβαν την εικόνα στον αέρα ιδιωτικοί σταθμοί... στις περισσότερες οι ιδιωτικοί σταθμοί αθωώθηκαν!!!

(στρατηγική) ανάλογα με την προσωπική πολιτική της Διοίκησης... οι περισσότερες διοικήσεις αντιμετώπιζαν τα αθλητικά προγράμματα ως.... Αναγκαίο κακό!...

(διαβούλευση) ήταν υποχρεωτική... Μετά αυτο καταργήθηκε στην πράξη..τα συμβόλαια γίνονταν με προσωπική πρωτοβουλία και απόφαση του προέδρου και του διευθύνοντος συμβούλου....

καταφέρνει να κρατάει τα μεγάλα γεγονότα κατ' αποκλειστικότητα... Νεωτερισμούς, δεν παρακολουθεί.... Την δεκαετία του 80 και του 90 η EPT συγκαταλεγόταν στους κορυφαίους σταθμούς της Ευρώπης σε ποιότητα παραγωγής αθλητικού προγράμματος. Τώρα κάνει τα τυπικά. Το μόνο θετικό είναι ότι δεν παίρνει ρίσκα για να κάνει πρωτοποριακά πράγματα και έτσι έχει σχεδόν εκμηδενίσει την πιθανότητα αστοχιών και λαθών.

(παρεμβάσεις) με κάθε τρόπο... όλο και πιο πολύ ευδοκιμεί το “φρούτο” της αυτολογοκρισίας και στα αθλητικά γεγονότα

10^H ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

το αθλητικό ήταν ένα από τα πιο σημαντικά και πιο βαριά χαρτιά μας, για να επιπλεύσουμε στον ανταγωνισμό

(αποφάσεις) το 2008, να δημιουργήσει το μονοθεματικό αθλητικό κανάλι sport+. σημαντική και η απόφαση δημιουργίας του NEPIT Sports το 2014».

(βήματα βελτίωσης) «Όχι.. έλλειψη εξοπλισμού.. ποιότητα του δημοσιογραφικού λόγου.. δεν αξιοποιεί τους καλύτερους

(επιρροή πολυκαναλική) «Ναι! καλύτερη έναντι του ανταγωνισμού..Για να θωρακιστεί με καλύτερα προγράμματα...δικαιώματα μεγάλων αθλητικών γεγονότων».

(στρατηγική) Την πρώτη περίοδο 89-91 , αλλά και το 2014 , υπήρχε σχεδιασμός και στρατηγική...Μετά...δεν υπήρχε καμία στρατηγική. Ούτε στο πρόγραμμα , ούτε στην κατανομή του...αρχικά είχε ξεκαθαρισθεί ποιο κανάλι θα είναι ενημερωτικό και ποιο θα είναι ψυχαγωγικό , στη συνέχεια όλα έγιναν ένας κουβάς... η στρατηγική ήταν ότι η EPT έχει συνδυαστεί με τα μεγάλα αθλητικά γεγονότα και ουδείς μπορούσε να διανοιηθεί ότι δεν θα δείχναμε τις μεγάλες διοργανώσεις.

(διαβούλευση) Πάντοτε. Αυτή ήταν μία από τις βασικές αρχές

Είναι ρουτινιάρικο λείπει φαντασία...πρωτοτυπία...λείπει και ο καλός δημοσιογραφικός λόγος... Δεν βλέπω καλή ποιότητα εικόνας για παράδειγμα , επειδή οι καλύψεις δεν γίνονται με βαν υψηλής ευκρίνειας

(παρεμβάσεις) «Στις δικές μου θητείες , όχι... Σήμερα...Λένε «σώστε τους άστεγους» (Super League). Αυτό από πολιτικής πλευράς μπορεί να έχει κάποια λογική , αλλά δεν παύει να είναι παρέμβαση στο έργο και το ρόλο της EPT».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΕΡΤ

Ουσιώδη σημεία των συνεντεύξεων που αναλογούν σε αυτή τη Θεματική Ενότητα παρατηρούνται:

Ως προς το καθαυτό αθλητικό περιεχόμενο:

Κατέχει κεντρική θέση στην ΕΡΤ με γνώμονα την πλήρη ενημερωτική κάλυψη των τηλεθεατών και την οικονομική διαπραγμάτευση. Διαμορφώνει ζεστή σχέση με το κοινό με το μπάσκει σε πρωτοπόρα θέση, αν και οι σχολιαστές «φλυαρούν» χρονικά και λεκτικά. Αποτελεί στήριγμα των δελτίων ειδήσεων διαθέτοντας αισθητική και ποιότητα εικόνας σαν «βαρύ χαρτί», αξιοποιώντας την παρουσία της ΕΡΤ στα ομαδικά συμβόλαια της EBU.

Ως προς τη Διοίκηση

Λειτουργούν γνωστικά κριτήρια πρόσληψης, υπάρχει ανάγκη προσλήψεων, οργανογράμματος και ανεξαρτησίας της Διεύθυνσης Αθλητικού. Περιορισμένη η επιρροή της ΕΡΤ από τη συνδρομητική (1^η). Ενέτεινε όμως προς όφελός της τον ανταγωνισμό στο μέτρο που μπορούσε να αυξάνει τις προσφορές αγνοώντας την οικονομική κρίση υπέρ του δημόσιου σκοπού της (4^η). Βοηθήθηκε στα prime properties με τη δημιουργία Λίστας Προστατευόμενων Γεγονότων, όπως και ψηφιακά δημιουργώντας προγράμματα από μεταδόσεις στα ERTPLAY1 και 2. Υπέστη εκμετάλλευση από την πολυκαναλική κατάσταση με κλοπή υλικού (9^η), αλλά ωφελήθηκε σε δεύτερο χρόνο επειδή ανταποκρίθηκε στον ανταγωνισμό.

Ως προς τη στρατηγική:

Κυρίαρχη ήταν η υπηρετήση του δημόσιου χαρακτήρα της ΕΡΤ ωθούμενη πολιτικά, τεχνικά και κυρίως από προσπάθεια των εργαζομένων, από τη συμμετοχή της στην Ένωση Ευρωπαϊκών Καναλιών (EBU) (2^η 3^η). Επιλογές μακρών συμβολαίων για χρόνια διασφάλιση μεταδόσεων αν και με οργανωτικές καθυστερήσεις εξαρτώμενες και από τα εκάστοτε πρόσωπα (4^η 9^η). Άξονας οι σταθερές εκπομπές και μεγάλοι αγώνες συν αλλαγή στρατηγικής δικαιωμάτων με πρόσληψη έμπειρου προσωπικού (5^η). Ιδιαίτερη προσοχή στα οικονομικά (6^η) μεθοδευμένη από έγκαιρη διαπραγμάτευση και εναλλακτικές προμηθειών παρότι συχνά χωρίς συνοχή (7^η) με μόνη σταθερά τους μεγάλους αγώνες.

Ως προς τις παρεμβάσεις:

Όλοι λίγο ή πολύ αναγνωρίζουν ότι συνέβαιναν αν και με διαφορετικό τρόπο ή εξήγηση. Εντοπίζονται η κλασική ρουσφετολογία (1^η), με οικεία διακριτικότητα (2^η), για λόγους επιπλέον στήριξης στις επιλογές μετάδοσης κοστοβόρων διοργανώσεων (3^η). Επίσης, για εξυπηρετήσεις ομάδων μεροληπτώντας σε συζητήσεις ή υπέρ προέδρων (4^η, 6^η), λιγότερο στην αθλητική διεύθυνση και στο περιεχόμενό της με καλή αντιμετώπιση από την τελευταία (5^η). Καθώς και ως νεοφανής δημοσιογραφική αυτολογοκρισία (9^η) και πολιτικά «χαριστική» στην τηλεοπτική στέγαση ομάδων.

Ως προς τις διαδικασίες διαβούλευσης:

Υπήρξε καθολική αναγνώριση εφαρμογής τους σε επίπεδο των ικανών στελεχών της αθλητικής διεύθυνσης (2^η), ανάλογα με τη σημαντικότητα θεμάτων χωρίς όμως κατανόηση του ρόλου της (4^η) και για ατομικά και όχι θέματα περιεχομένου. Ωστόσο, με δημοκρατικότητα (5^η), αρκετά διεξοδική για οργανωτικά θέματα (6^η), με καθολική συμμετοχή (7^η) και αποδοτική στην αποσπασματική εφαρμογή της (8^η). Επίσης, προοδευτικά καταργούμενη και εξατομικευμένη για τα συμβόλαια (9^η) και σταθερά από θέση αρχής (10^η).

Ως προς το αν έχουν γίνει ή τι βελτιώσεις χρειάζονται:

Σημειώθηκαν οι δυνατότητες ανάλογα με την τεχνική υποστήριξη (2^η), η ανάγκη εκσυγχρονισμού και η δημοσιότητα σε άλλα σπορ (3^η), η αξιοποίηση των τεχνικών δυνατοτήτων με αλλαγή νοοτροπίας ή/και ακόμα πιο καταρτισμένα στελέχη (4^η, 5^η). Βελτιώσεις οφείλονται σε θέματα υπεύθυνου σχολιασμού (6^η, 9^η), συγκεκριμένων διεκδικήσεων και πολιτικής βούλησης για αξιοκρατία (6^η), ανανέωσης γραφικών (7^η). Επίσης σε πρωτοβουλίες κριτικής στο ποδόσφαιρο (9^η) και στην έκφραση λόγου και στελεχιακή αξιοποίηση

Άλλες γενικές παρατηρήσεις:

Η οικονομική ένδεια ειδικά στην κρίση (1^η, 4^η), η συνήθης πολιτική πρόσληψης βάσει επαγγελματισμού και η σημαντικότητα ίδρυσης αθλητικού καναλιού (3^η). Ακόμη, η ύπαρξη εύρους θεματολογίας και η προσεκτική διαχείρισή του (4^η), ο οραματισμός της ηγετικής προσωπικότητας και των σχέσεων στα κέντρα αποφάσεων (5^η) και η λελογισμένη σχέση κόστους – οφέλους (7^η). Τέλος, η εντατική εργασία

διευθυντών/συμβούλων (8^η), η καθυστέρηση σε νεωτερισμούς (9^η) και η ρουτινιάρικη νοοτροπία (10^η).

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Οι κρίσεις επί του περιεχομένου εκφέρονται σχετικά με το καθαυτό αθλητικό μέρος και το οργανωτικό το οποίο περιλαμβάνει την πλευρά της διοίκησης, της στρατηγικής, της διαβούλευσης και των όποιων βελτιώσεων προτείνονται. Αξιολογικά, το τμήμα αθλητικού περιεχομένου υπερτερεί σε λειτουργικότητα με βάση την ποιότητα του παρεχόμενου προγράμματος, η οποία αιτιολογείται από την δημοφιλία του όπως αυτή εκφράζεται αφενός με το ευρύ φάσμα μεταδόσεων – και ιδίως των μεγάλων γεγονότων όπου έχει αδιαμφισβήτητη υπεροχή – και αφετέρου με την κεντρικότητα που διαθέτει στο όλο πρόγραμμα της EPT βάσει της κατά γενική ομολογία υπόστασής του ως «βαριού χαρτιού» του καναλιού.

Θα αναμενόταν ότι, η ποιότητα αυτή και η υπερίσχυση του αθλητικού προγράμματος – απέναντι και στα ανταγωνιστικά κανάλια – αποτελεί συνεπαγωγή μιας ορθολογικής και εμπεριστατωμένης διοικητικής οργάνωσης, ενδεχομένως στα όρια της πρότυπης. Πράγματι, στις δυο βασικότερες παραμέτρους της οργανωτικής λειτουργίας – τη διοίκηση και τη στρατηγική – η EPT εμφανίζεται να δρα ορθολογικά με βάση συγκεκριμένες αποφάσεις που ενέχουν αυτό το στοιχείο, όπως τα κριτήρια πρόσληψης, η επιλογή μακρών συμβολαίων και η αξιοποίηση της ένταξης στην Ένωση Ευρωπαϊκών Καναλιών. Χάρη στην ικανοποιητική πρακτική συσχέτιση των τριών αυτών πτυχών στρατηγικής οργάνωσης η EPT εμφανίζεται πραγματικά ανταγωνιστική στο αθλητικό της περιεχόμενο, καθώς και οι τρεις αυτές πλευρές είναι δομικές στη διαμόρφωση μιας συγκροτημένης οργανωτικής λειτουργίας. Κατ' αυτή τη λειτουργία αποκρούονται οι υπόνοιες διασπάθισης του δημοσίου χρήματος που εκπέμπονται κατά καιρούς στο πνεύμα μιας νεοφιλελεύθερης αντίθεσης προς κάθε δημόσιο φορέα και πιστώνονται κατά κόρον και κατεδαφιστικά εναντίον τους (Fiske & Hartley, 2010).

Στον άξονα που δημιουργούν αυτές οι δομικές παράμετροι εγγράφονται επιμέρους θετικά και αρνητικά στοιχεία, η συνεκτίμηση ωστόσο των οποίων δεν αποβαίνει βλαπτική για τη συνολική εικόνα, ενόσω μάλιστα και αριθμητικά τα θετικά στοιχεία είναι περισσότερα από τα αρνητικά. Ως ιδιαίτερα θετικά κατατίθενται η επιπρόσθετη ενέργεια των εργαζομένων της EPT, η συνεχής πρόνοια να ελέγχεται σε αναμενόμενα λογικά πλαίσια η σχέση οικονομικού κέρδους – απωλειών και η

αυξανόμενη τάση επαγγελματισμού των στελεχών. Ενώ, στην πλευρά των αρνητικών στοιχείων κατατίθενται ως όντως προβληματικές οι συστηματικές παρεμβάσεις, οι ιδιοτελείς εξυπηρετήσεις, η αυτολογοκρισία και η συζητήσιμη επιλογή τηλεοπτικής στέγασης ομάδων με χαριστικό τρόπο. Όπως απαντάται στη βιβλιογραφία (Παπαθανασόπουλος, 2005), το σημείο αυτό – των έξωθεν παρεμβάσεων – συγκλίνει εκ πρώτης όψεως με την ιδιωτική τηλεόραση, αν και διαφοροποιημένα, καθώς στη δεύτερη οι παρεμβάσεις έχουν αφετηρία επιχειρηματικά συμφέροντα, ενώ στη δημόσια τηλεόραση πολιτικά

Ως εξισορροπητική αυτών των δυο πλευρών μπορεί να υποστηριχτεί η πανθομολογούμενη ύπαρξη της *διαβούλευσης* στο κανάλι. Δεδομένης της κρισιμότητας και εμβρίθειας της συγκεκριμένης έννοιας – η διαβούλευση ως κάτι περισσότερο από απλή συζήτηση που θα περιλάμβανε βαθιές στοχαστικές ανταλλαγές για δομικές δυσλειτουργίες (Χαραλάμπης, 2007) του αθλητικού τμήματος – κρίνοντας από την εμφάνιση αρκετών προβληματικών στοιχείων θα ισχυριζόμασταν ότι, αυτή (η διαβούλευση) δεν συνέδραμε ουσιαστικά στην εξάλειψη αρνητικών φαινομένων. Αυτό, μπορεί να αναζητηθεί είτε στην ουσιαστικά δύσκολη πρακτική της διαβούλευσης, είτε στην όντως αδυναμία να αντιμετωπιστούν φαινόμενα – όπως οι άνωθεν «ρουσφετολογικές» παρεμβάσεις – επειδή έχουν καταστεί ενδημικά στους οργανισμούς κάθε μορφής. Πράγματι, αυτές οι δυο εκφάνσεις είναι που υποδεικνύονται ως υπαρκτές στο είδος των διαβουλεύσεων που πραγματοποιούνται στην ΕΡΤ με κυριότερα χαρακτηριστικά την υποχώρηση από το συλλογικό στο διαπροσωπικό επίπεδο, την αποσπασματικότητα των θεμάτων της και τη μη κατανόηση του ρόλου της. Στη βιβλιογραφία η συμπεριφορά αυτή έχει εντοπιστεί ως τάση προσέλκυσης της δημόσιας τηλεόρασης από πρακτικές που προσιδιάζουν στην ιδιωτική και μάλιστα υπό την αιγίδα του νεοφιλελεύθερου οικονομικού προτύπου (Authier, 2002).

Εν κατακλείδι, το σημαντικότερο εξαγόμενο αναφορικά με το αθλητικό περιεχόμενο της ΕΡΤ είναι η πάγια διοικητική μέριμνα για την τήρηση ενός λελογισμένου οικονομικού προϋπολογισμού κάτω από τον μόνιμο γνώμονα που ονομάζεται *δημόσια αποστολή της κρατικής τηλεόρασης*. Όλες οι πλευρές που προσδιορίζουν το «αθλητικό περιεχόμενο» της ΕΡΤ εκδιπλώνονται ως εκφάνσεις του κύριου μοχλού λειτουργίας της, ο οποίος πρωταρχικά είναι ο *δημόσιος χαρακτήρας* και επαγόμενα η οικονομική πρόνοια που αναλογεί σε αυτόν. Το πρωτεύον στην ιδιότητα

«δημόσιος χαρακτήρας» συνίσταται στο ότι, η ΕΡΤ υποστασιοποιεί τη γενική εικόνα του κράτους στη δημόσια σφαίρα – του κράτους ως ουδέτερου επόπτη των επιμέρους πολιτικών, ιδεολογικών, αισθητικών και άλλων διαφορών (Bonefeld, & Holloway, 1994) – και υπό τη σημασία αυτή διαθέτει εγγενώς συγκεκριμένα καθήκοντα που προσιδιάζουν στην αποστολή αυτή. Καθήκοντα, τα οποία αφενός μεν οφείλουν να πληρούν τους παραπάνω όρους αφετέρου δε να το πράττουν επ' ωφελεία και των δεδομένων οικονομικών δυνατοτήτων του κράτους εν γνώσει της εξάρτησής τους από τη φορολογία των πολιτών. Ρόλος που, παρά τις όποιες παρεκβάσεις ή/και αστοχίες στο αντικείμενο του αθλητικού περιεχομένου φαίνεται πως δικαιώνεται καθόσον κινείται εντός των ορίων του συσχετισμού που παρατέθηκε ανωτέρω.

6.2.3. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΗΧΗΣΗΣ ΕΡΤ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ

1^Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Τα ιδιωτικά κανάλια...δεν παράγουν αθλητικό περιεχόμενο..είναι συνήθως φτωχότερο της δημόσιας τηλεόρασης...

(θετική συμβολή ΕΡΤ) επειδή η ΕΡΤ είναι συνεπής στην παραγωγή αθλητικού περιεχομένου από την πρώτη μέρα ίδρυσής της... Και δευτερευόντως, επειδή το αθλητικό πρόγραμμα της είναι πολύ καλύτερο και πληρέστερο από αυτό της ψυχαγωγίας...

(τα μεγάλα αθλητικά γεγονότα) Την αναβαθμίζει δραστικά και υπενθυμίζει στους Έλληνες την ύπαρξή της.

(ανταγωνισμός) την επηρέασε θετικά σε ό,τι αφορά την παραγωγή και διαχείριση του. Δεν την επηρέασε ανάλογα εμπορικά.

2^Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Η δημοσιοϋπαλληλική νοοτροπία ουκ ολίγων ήταν (κι ίσως είναι ακόμη...) η μέγιστη διαφορά. Για την Δημόσια επίσης, Ελλάδα δεν είναι μόνον η Αθήνα.

(επιρροή από ιδιωτική) Η Δημόσια Τηλεόραση επηρέασε την Ιδιωτική! Απλά, η Ιδιωτική Τηλεόραση έχει καλύτερη στρατηγική εμπορικά...Με «αποφοίτους» του ...Πανεπιστημίου της ΕΡΤ στελεχώθηκε η Ιδιωτική.

(βελτίωση απήχησης) Ναι...επειδή το φίλαθλο κοινό έχει μία σχέση αγάπης και μίσους...μαζί της...Παίζει όμως, σημαντικό ρόλο συγκριτικά με τα ιδιωτικά κανάλια η – πάντα κατά κανόνα - ουδετερότητα της

(ρόλος μεγάλων γεγονότων) οι γέφυρες για την επιστροφή της στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της κοινωνίας μας.

3Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

« Η δημόσια τηλεόραση πρέπει να ικανοποιεί τις ανάγκες όλων των πολιτών και να μην επηρεάζεται από τις «ανάγκες» του εμπορικού αθλητισμού, που αγγίζει την οικονομία του κράτους με τις τυχερές προβλέψεις ή τις κρατικές επιχορηγήσεις αθλητικών επιχειρήσεων...

(επιρροή) «Σε μεγάλο βαθμό ναι...όχι με στόχο το δικό της οικονομικό όφελος, αλλά προς όφελος των εμπορικών δραστηριοτήτων»... το ανταποδοτικό τέλος την καθιστά πανίσχυρη στην Ελληνική αγορά...η μοναδική που μπορεί να καταβάλει τα υπέρογκα ποσά που απαιτούνται

(επιρροή μεγάλων αγώνων) Η ενισχυμένη εικόνα της ΕΡΤ...δεν σημαίνει απαξίωση της καθημερινότητας...εθνικού ενδιαφέροντος...Τα μεγάλα αθλητικά γεγονότα είναι ανίκητα...εκτός αν τα κακοποιεί το κανάλι ή ο δημοσιογράφος.

4Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

οι ελεύθερης λήψης τηλεοπτικοί σταθμοί έχουν αδρανοποιηθεί στην προβολή εβδομαδιαίων αθλητικών εκπομπών ...η ΕΡΤ υπερέχει σε μεγάλο βαθμό...τα συνδρομητικά κανάλια Novasports & Cosmote TV έχουν εκπομπές που παρουσιάζουν με πολύωρο πρόγραμμα μεγάλα αθλητικά γεγονότα (κυρίως ποδόσφαιρο, όπως το πρωτάθλημα & κύπελλο Ελλάδας και το Τσάμπιονς & γιουρόπα λιγκ)...τότε υπερέχει η ιδιωτική τηλεόραση στον τομέα αυτό...η ΕΡΤ ανακτά τα πρωτεία σε κάποιες περιπτώσεις μπάσκετ ή στίβου, κυρίως από το εξωτερικό... τα αθλητικά προγράμματα είχαν ψηλότερο μέσο όρο θέασης από τον γενικό μέσο όρο του ή των καναλιών της ΕΡΤ!...

(απήχηση EPT) Η μειωμένη απήχηση οφείλεται –πέραν και από συντονισμένη για ανταγωνιστικούς-οικονομικούς λόγους δυσμενή κριτική σε βάθος χρόνου κ.α. σκοπιμότητες- στη σταδιακά διευρυνθείσα αντίληψη..ότι αποτελεί τον μηντιακό ή και προπαγανδιστικό βραχίονα της εκάστοτε Κυβέρνησης, ότι εξυπηρετεί συγκεκριμένα συμφέροντα και τάσεις της οπτικοακουστικής παραγωγής στη χώρα ή ότι αποτελεί χώρο αδιαφάνειας, φαβοριτισμού ή σκανδάλων διαφόρων μορφών...Πιθανόν έχουν παρασυρθεί στην μη ενόχληση ισχυρών ομάδων ή παραγόντων ή δεν δείχνουν όσο θα ήθελε το κοινό αποστασιοποίηση και «αντικειμενικότητα» ... Αλλά δυσκολεύομαι πολύ να θεωρήσω ότι τα ιδιωτικά κανάλια ελεύθερα ή συνδρομητικά έχουν άλλη εικόνα και προσέγγιση

5Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

σκοπός των συνδρομητικών καναλιών είναι το “γέμισμα” του τηλεοπτικού του χρόνου... σε επίπεδο δημοσιογραφικού σχολιασμού και παρουσίασης υπάρχουν άλλα όρια τα οποία δεν χρειάζεται να τα υποδείξει κανείς αλλά –ορθώς ενδεχομένως- υπάρχουν και ακολουθούνται.

(επιρροή εμπορικής) Αν σκοπός είναι τα νούμερα τηλεθέσεων και τα έσοδα από διαφημίσεις, καλά κάνουν και τα τελευταία χρόνια κάποιοι τα έχουν ως οδηγό. Αν ο χαρακτήρας πρέπει να παραμείνει αυτός που ξεκάθαρα αναφέρεται στο καταστατικό της, ας το ξανασκεφτούμε.

(συμβολή αθλ.προγράμματος στην απήχηση) Ναυαρχίδα του τηλεοπτικού προγράμματος της EPT ήταν και θα είναι οι αθλητικές της μεταδόσεις, ειδικότερα των μεγάλων διοργανώσεων... να ακολουθήσουμε το παράδειγμα των μεγάλων δημόσιων καναλιών του εξωτερικού που χτίζουν μακροχρόνιες σχέσεις με το κοινό τους, επιλέγοντας ποιοτικές παραγωγές που προβάλλονται χρόνια... πρέπει να παραμείνει...το σημείο αναφοράς της, ο διαχρονικός παράγοντας κύρους, ταυτότητας, εκπαίδευσης των στελεχών της αλλά ακόμα και εσόδων και τηλεθέασης.

6Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Η ιδιωτική τηλεόραση σήμερα δεν πρόκειται να επιλέξει ΤΙΠΟΤΑ το οποίο δεν θα αποφέρει έστω και 1 Ευρώ κέρδους... η EPT εκ της αποστολής της είναι υποχρεωμένη πάντοτε να εφαρμόζει και άλλα κριτήρια... αρκεί όμως το αθλητικό τηλεοπτικό θέαμα

αυτό να προσθέτει κάτι στην παρουσία της EPT να είναι εντός της συμπεφωνημένης (θα έπρεπε διακομματικά !) αποστολής

(επιρροή) όλες οι αθλητικές εκπομπές της ιδιωτικής τηλεόρασης είχαν ως αρχικό μοντέλο την «Αθλητική Κυριακή»... δεν θα μπορούσαν οι εκπομπές (και όχι μεταδόσεις) αθλητικού περιεχομένου της EPT να μην ακολουθήσουν τα κεντρικά σημεία ενδιαφέροντος του κοινού...

(συμβολή σε απήχηση) αναγνωρισμένοι επαγγελματίες που κατέχουν άριστα το αντικείμενο τους, δεν «μετρούν τα λόγια τους»...αντιδιαστέλλομενη με την πληθώρα ενημερωτικών εκπομπών με σκοπό την κυβερνητική στήριξη...οι περισσότεροι αντιμετωπίζουν με σκεπτικισμό, στην καλύτερη των περιπτώσεων. Οι αθλητικές εκπομπές αποτελούν μαγνήτη...τηλεοπτικού κοινού, το οποίο αναμένει να δει την πληροφορία, να ακούσει την σωστή και αχρωμάτιστη ανάλυση και κριτική

7Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

στα ιδιωτικά κανάλια ελεύθερης τηλεόρασης έχουν υποβαθμισθεί σημαντικά λόγω του υψηλού κόστους των δικαιωμάτων σε σχέση με την διαφημιστική πίτα..., τα συνδρομητικά έχουν πυλώνα της στρατηγικής τους...την προσφορά πολλών αθλητικών προϊόντων... όλων τις προτιμήσεις. Η δημόσια τηλεόραση έχει την «πολυτέλεια» της υποχρέωσης να επιλέγει τα σημαντικά αθλητικά γεγονότα και να αναβαθμίζεται στην οπτική των τηλεθεατών

(ανταγωνισμός) ενώ πληρώνει πανάκριβα τις μεταδόσεις Super League, δεν έχει διαπραγματευθεί την θέση της για τον προγραμματισμό των παιγνιδιών...Η παρουσία στα κοινωνικά δίκτυα έχει μειωθεί... πρόκειται για ένα χρησιδάνειο: Διακογιάννης-Φουντουκίδης-Συρίγος (και άλλοι) αποτέλεσαν το παράδειγμα για την εμπορική τηλεόραση, αναβαθμίστηκαν οι παρουσιάσεις

Το πρόβλημα της EPT είναι η χαμηλή ποιότητα αξιοπιστίας του ειδησεογραφικού προϊόντος...η «μιζέρια» στις επιλογές ψυχαγωγικού προγράμματος...το προσφερόμενο αθλητικό πρόγραμμα είναι σχεδόν το μόνο που συντηρεί το ενδιαφέρον το συνολικό πρόγραμμα να τα εντάξει (αθλητικά προγράμματα) ως «ειδικές περιπτώσεις», να χτίσει γύρω από αυτά με ειδικές εκπομπές και να σχεδιάσει ώστε να αφήνουν μόνιμο αποτέλεσμα. Πρόκειται για εταιρική αδυναμία η έλλειψη ενιαίας στρατηγικής προγράμματος-εμπορίας- τεχνικών-αθλητικού.

8Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

(σύγκριση ιδιωτικής – δημόσιας) Μοιάζει όταν υπάρχει ρουτίνα, διαφέρει όταν ξεχωρίζουν οι προσωπικότητες....

(επιρροή) Μερικές φορές και έκανε λάθος..

(βελτίωση απήχησης) Οφείλεται στην εγγενή ποιότητα των σπορ και στην απελευθέρωση από την σκληρή και πεζή καθημερινότητα

(ρόλος γεγονότων στην απήχηση) Επαναστατικός και μεταμορφωτικός..γίνεται μια άλλη ΕΡΤ..Ευρωπαϊκή, παγκόσμια,κοσμοπολίτισα..

9Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Η ΕΡΤ έχει συνδέσει διαχρονικά τον τίτλο της με τα σπορ, παρά τις δυσκολίες που υπάρχουν και τις βιώνουν σχεδόν καθημερινά τα στελέχη της αθλητικής διεύθυνσης

(επιρροή ιδιωτικής) Αυτό αποδείχθηκε τεράστιο στρατηγικό λάθος. Φόρτωσε την ΕΡΤ με πανάκριβα συμβόλαια

(απήχηση) Της προσδίδουν και αξιόλογη αξιοπιστία και απήχηση, ενώ αποτελεί και ουσιαστικό ανταποδοτικό προϊόν

10Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Δεν διαφέρουν σε τίποτα. Το ένα είναι αντιγραφή του άλλου...

Σε λίγο οι ξένοι θα βάλουν και κάμερα στην άκρη του ακοντίου...και εμείς στην Ελλάδα ακόμα το μόνο που εξασφαλίζουμε είναι κάποιες 6 ή 8 κάμερες , σε συγκεκριμένα σημεία.

(επιρροή ιδιωτικής) ειδικά στον τομέα των αθλητικών εκπομπών απέτυχε. Η ΕΡΤ δεν πρέπει να ακολουθεί κανέναν.

(συμβολή αθλ. προγράμματος σε απήχηση) Οι μεταδόσεις των μεγάλων αθλητικών γεγονότων, έχουν βοηθήσει πάρα πολύ ως προς την τηλεθέαση και ως προς τα έσοδα , παρότι το εμπορικό τμήμα της ΕΡΤ ποτέ δεν λειτούργησε σωστά! Στις τηλεθεάσεις , λοιπόν, βοήθησαν οι μεταδόσεις. Στην ποιότητα της εικόνας και του λόγου όμως , όχι.

(μεγάλα γεγονότα) Είναι η μόνη στιγμή που η ΕΡΤ φεύγει από το περιθώριο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΗΧΗΣΗΣ ΕΡΤ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ

Ως προς τη γενική σύγκριση αποτυπώθηκαν:

Το φτωχό αθλητικό επίπεδο των ιδιωτικών (1^η), η δημοσιούπαλληλική νοοτροπία στην ΕΡΤ (2^η), το συγκριτικό πλεονέκτημα της ΕΡΤ να καλύπτει όλα τα γεγονότα ανεξάρτητα εμπορικότητας (3^η, 6^η). Επίσης η τωρινή υπεροχή της ΕΡΤ έναντι των ιδιωτικών στις εβδομαδιαίες εκπομπές, αλλά των συνδρομητικών στην χρονική διάρκεια (4^η), ο καλύτερος σχολιασμός στα συνδρομητικά (5^η), υποβάθμιση των ιδιωτικών λόγω μείωσης διαφημίσεων αλλά και η ανταγωνιστική ποικιλία των συνδρομητικών (7^η). Ακόμη, ο ρόλος των προσωπικοτήτων (8^η), η διαχρονική ταύτιση της ΕΡΤ με τα αθλητικά (9^η) και η αμοιβαία αντιγραφή μεταξύ τους.

Ως προς τη θετική συμβολή της ΕΡΤ στο όλο πρόγραμμα της πιστώθηκαν:

Διαχρονικά ανώτερη συνέπεια και ποιότητα του αθλητικού προγράμματος (1^η), η «ολική δημόσια επαναφορά» της με τα μεγάλα γεγονότα (2^η), η επιμονή στον δημόσιο χαρακτήρα ανεξάρτητα εμπορικότητας (3^η) και η ανέκαθεν υψηλότερη θέση των αθλητικών (4^η). Επίσης, η διαχρονική εικόνα κύρους, τηλεθέσης και ποιότητας (5^η), το πλεονέκτημα επιλογής μεγάλων γεγονότων που αντισταθμίζει το μέτριο δελτίο ειδήσεων (7^η), η παρά τις καθημερινές δυσκολίες διατήρηση της ποιότητας (9^η) και οι οικονομικές ανταποδόσεις των επενδύσεων σε μεγάλα γεγονότα.

Ως προς τον καθαυτό ανταγωνισμό με την ιδιωτική:

Η ΕΡΤ βοηθήθηκε στη βελτίωση της παραγωγής (1^η), υπολείπεται εμπορικής στρατηγικής από την ιδιωτική παρότι πρώτη διδάξασα (2^η), ισχυροποιείται θεαματικά από το ανταποδοτικό τέλος (3^η) και ωφελείται από την αδρανοποίηση των ιδιωτικών (4^η). Ισορροπεί κατάλληλα ανάμεσα στο κέρδος και την ποιότητα (5^η), θα ενισχυόταν αν υπήρχε διακομματική στήριξη στην αποστολή της (6^η), υπολείπεται στους χειρισμούς κόστους, διαπραγμάτευσης, δικτυακής παρουσίας (7^η). Ενώ, υπέκυψε στα ακριβά συμβόλαια πιεζόμενη ανταγωνιστικά (9^η) και «μεγαλώνει» με τα μεγάλα γεγονότα.

Αναφορικά με την απήχυσή της η ΕΡΤ:

Την αυξάνει στα μεγάλα γεγονότα (1^η), επίσης λόγω ουδετερότητας και ανάμεικτων συναισθημάτων με το κοινό (2^η), της ισορροπίας μεγάλων/μικρών χωρίς κακομεταχείριση με κακές περιγραφές (3^η), αλλά και θυματοποιείται από συνηθισμένες κριτικές για κυβερνητισμό, αδιαφάνεια, φαβοριτισμό παρότι κοινά με την ιδιωτική (4^η). Απαιτείται χρόνιο χτίσιμο σχέσης με κοινό (5^η), παραδοσιακό πρότυπο εκπομπών και ανεμπόδιστη έκφραση από καταξιωμένους (6^η), δημιουργία «ειδικών» εκπομπών από υλικό άλλων (7^η). Μεταμορφώνεται κοσμοπολίτικα αξιοποιώντας τη διείσδυση των σπορ (8^η), εισπράττει ανταποδοτικότητα από αξιοπιστία (9^η), αλλά χάνει στην εικόνα και λόγο (10^η).

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Σε τρία γενικά αντικείμενα στρέφονται οι απαντήσεις που σχετίζονται με την απήχηση του αθλητικού περιεχομένου της EPT. Στην απήχηση καθαυτή, στην συγκριτική με τα ιδιωτικά κανάλια απήχηση και στον όποιο θετικό αντίκτυπο του αθλητικού προγράμματος στο σύνολο της απήχησης του καναλιού.

Οι τρεις αυτές πλευρές συνδέονται με συγκεκριμένες κύριες πρακτικές, η συσχέτιση των οποίων αποβαίνει προς όφελος της EPT. Κυριότερη πρακτική που παρέχει υπεραξία στο αθλητικό προϊόν είναι η μετάδοση μεγάλων αθλητικών γεγονότων, όπου η ποσοτική και ποιοτική υπεροχή της EPT της προσδίδει σαφές πλεονέκτημα απήχησης. Μια δεύτερη πρακτική μέσω της οποίας εξισορροπείται ο ανταγωνισμός με την ιδιωτική και συνδρομητική τηλεόραση είναι η οικονομική διαχείριση. Σε αυτήν οι απώλειες που καταγράφει η EPT αναφορικά με το δικό της μέτριο μάνατζμεντ, συγκριτικά με την «εμπορική» τηλεόραση, αντισταθμίζονται από την αυξημένη αποθεματική της δυνατότητα να αντλεί από το ανταποδοτικό τέλος. Σε μια τρίτη βασική πρακτική, αυτή της διαχρονικότητας με την οποία αποκτιέται η πολύτιμη για την τηλεθέαση *αναγνωρισιμότητα*, η EPT έχει το κατεξοχήν προβάδισμα ευνοημένη και από την χρονική της παλαιότητα. Συνεπώς, σε δυο από τις τρεις κύριες πρακτικές που συνθέτουν το πλαίσιο της τηλεοπτικής αθλητικής απήχησης η EPT έχει σαφές προβάδισμα τουλάχιστον στα κεντρικά σημεία αυτών των λειτουργιών. Η υπεροχή αυτή αποκτά μεγαλύτερη σημασία εάν ληφθεί υπόψη η βιβλιογραφική κατάσταση πως δυο από τους παράγοντες που υποθετικά ευνοούν τη δημόσια τηλεόραση στην πράξη έχουν ακυρωθεί ή δρουν εναντίον της: αφενός η μείωση κατά 30% του ανταποδοτικού τέλους και αφετέρου η νομοθεσία για τις ΠΑΕ που ευνοεί τις

δικεκδικήσεις του ιδιώτη κατά της ΕΡΤ στην αγορά δικαιωμάτων (Νικολαΐδης, όπ. αναφ. στο Γαργαλιάνος και συν, 2002).

Παρατηρώντας τα λιγότερο κεντρικά σημεία σε αυτούς τους άξονες, ούτως ώστε να επιβεβαιωθεί ή διαψευσθεί η γενική εικόνα σημειώνουμε ότι, ενδιάμεσα αυτών των πρακτικών εμφανίζονται αντισταθμίσεις εκ μέρους των ιδιωτικών καναλιών τα οποία υπολείπονται στη γενική εικόνα. Ενώ η ΕΡΤ υπερέχει στη μετάδοση μεγάλων γεγονότων χάνει σε επίπεδο ποιότητας εικόνας και λόγου, εκεί όπου υπερτερεί σε οικονομική δυναμική χρεώνεται «φαβοριτισμό» λόγω της πλεονεκτικής της θέσης στον ανταγωνισμό δια του ανταποδοτικού τέλους και εκεί όπου η διαχρονικότητα της έχει χτίσει ιστορικό κοινό χάνει από τη λεγόμενη «δημοσιούπαλληλική νοοτροπία» των στελεχών της.

Σε ποιο βαθμό υπολογίζονται αυτές οι απώλειες δεν ήταν δυνατό να εκτιμηθεί στην έρευνά μας διότι θα απαιτούνταν ποσοτική μέτρηση με συγκεκριμένο προσδιορισμό μέσων. Ωστόσο, από το γεγονός ότι αυτές οι αντισταθμίσεις από τα ιδιωτικά κανάλια δεν είναι αρκετές, ούτε και οι σχετικές κρίσεις των συμμετεχόντων ιδιαίτερα ηχηρές κλίνουμε στην εκτίμηση ότι, δεν περιέχουν εκείνη τη βαρύτητα που θα μείωνε δραστικά την απήχηση της ΕΡΤ στις τρεις πρακτικές όπου βρέθηκε ότι υπερέχει. Στο σημείο αυτό, εντοπίζεται μια έκφανση της βιβλιογραφικής καταγραφής (Κεντρωτής, 2007), αναφορικά με τις αρκετές συγκλίσεις μεταξύ δημόσιας και ιδιωτικής τηλεόρασης εξαιτίας της ύπαρξης των οποίων η διαφοροποίηση δεν κρίνεται τόσο ριζική, ενώ βάσει μιας άλλης βιβλιογραφικής εκτίμησης (Μπασαντής & Ζαχαρόπουλος, 2008) κρίνεται πως, κάποιες από αυτές τις αντισταθμίσεις υπέρ της ιδιωτικής τηλεόρασης έχουν συρρικνωθεί σε ισχύ δεδομένης της ανόδου του δημοσιογραφικού επιτελείου της ΕΡΤ από γνωστικής άποψης και βάσει κριτηρίων αξιοκρατικής πρόσληψης.

Από την άλλη πλευρά ωστόσο, οι παρατηρήσεις αυτού του τύπου εγείρουν ένα βαθμό ανησυχίας ως προς την ουσιώδη επιτέλεση του σκοπού της δημόσιας τηλεόρασης. Με γνώμονα πάντα την εκπλήρωση του δημόσιου συμφέροντος – ως ποιότητα και οικονομία – η σχέση αυτή δεν μπορεί να καλύπτεται με μεγάλη αναντιστοιχία σε βάρος του σκέλους της οικονομίας, πολύ δε περισσότερο όταν και η ποιότητα δεν υπερτερεί τόσο θεαματικά. Οι προσπάθειες που απευθύνθηκαν στην ΕΡΤ αναφορικά με τα προβλήματα εκφοράς στις περιγραφές αγώνων εντείνονται

σημασιολογικά όταν συγκρίνονται με τα ιδιωτικά κανάλια, τα οποία ανανέωσαν την εκφραστικότητα μέσω των συνεργατών τους. Κρίνουμε πως, η βελτίωση που παρατηρήθηκε στον τομέα αυτό από τους νεότερους συνεργάτες της ΕΡΤ δεν είναι άσχετη με τον ανταγωνισμό που επήλθε στα χρόνια μετά την θεαματική είσοδο της ιδιωτικής και συνδρομητικής τηλεόρασης και στο σημείο αυτό δείχνονται καλά αντανakλαστικά από τις διοικήσεις της δημόσιας τηλεόρασης, αν και με ορισμένη καθυστέρηση. Κατά συνέπεια, έχοντας προβεί σε διορθώσεις στον τομέα που υστερούσε και με σταθερά αυξανόμενα τα λοιπά πλεονεκτήματα – οικονομικής άνεσης και χρόνιου κοινού – τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της ΕΡΤ αυξάνονται προοδευτικά βοηθούσης και της οικονομικής κρίσης, προς την οποία ο ιδιωτικός τηλεοπτικός τομέας εμφανίστηκε αδύναμος να συνεχίσει τις επενδύσεις του με δυναμικό τρόπο. Η διαπίστωση αυτή συγκλίνει με τη θεώρηση της βιβλιογραφίας (Hulten & Brants, 1992) πως, το πλεονέκτημα της ιδιωτικής τηλεόρασης που σχετίζεται με την κυριαρχία της στην ψυχαγωγία διαβρώνεται σοβαρά, τουλάχιστον στον αθλητικό τομέα.

6.2.4. ΤΕΛΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1^Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Να επενδύσει σε ανθρώπινο δυναμικό και στα τεχνικά της μέσα... Μάλλον ευχαριστημένος...

(φορμάτ) Να γίνουν πλουσιότερα ως εικόνα.

2^Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

μπορούσε να ήταν εντυπωσιακή ... Ασυναγώνιστη εάν στηριζόταν σε άριστους δημοσιογράφους και τεχνικούς με...απέχθεια στη δημοσιοϋπαλληλική νοοτροπία...εκπληκτική εάν στηρίζονταν όπως αξίζει από την Διοίκηση της ΕΡΤ...

Δυσανεστημένος ολοκληρωτικά! Ουδόλως... Να πούμε ελάχιστα αξιοποιείται πλέον, ανάλογα με τη σημασία του από την Διοίκηση της...

3Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Να έχει καταρτισμένους αλλά κυρίως καλλιεργημένους ανθρώπους...και σε θέσεις που παίρνονται αποφάσεις, οι οποίοι μάλιστα να τυγχάνουν της αποδοχής αξιόλογων συνεργατών της αθλητικής Διεύθυνσης της ΕΡΤ....

Από πλευράς παρουσίας...ναι είμαι...πολύ μεγάλη δυσανεσκεια όσον αφορά στην μετάδοση πολλών άλλων δραστηριοτήτων που δεν υπάρχουν ή αν υπάρξουν καταργούν άλλες σπουδαίες διοργανώσεις...απαραίτητη λειτουργία αθλητικού καναλιού...και ύπαρξη εκπομπών συζήτησης

(φορματ) ...η νίκη του Μαραθωνοδρόμου είναι πολύ μεγαλύτερη του τριπλουνίστα... Σήμερα σε μια περίοδο κρίσης αξιών όλα έχουν την ίδια αξία

4Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

αναγκαίο να περάσει η αντίληψη ότι είναι σταθερά κοντά στα μεγάλα γεγονότα και σε πολλά αθλήματα...να έχει ποιοτικές παραγωγές με φρέσκιες ιδέες σε κάθε σημαντικό γεγονός που καλύπτει...να επιδιώκει...να εμπεδώνει την πεποίθηση ότι στέκεται στο μέσο των ανταγωνισμών ομάδων, παραγόντων.

γενικά πρέπει κανείς να μένει αρκετά ικανοποιημένος...παρά τις επί μέρους ενστάσεις

(φορματ) πρωτεύοντα ρόλο παίζουν η οικονομική δυνατότητα και τα μέσα παραγωγής που μπορεί να διαθέσει κάθε φορά η ΕΡΤ... καλό θα είναι να παρακολουθήσουν οι άμεσα υπεύθυνοι προγράμματα μεγάλων ευρωπαϊκών σταθμών ώστε να είναι ενήμεροι για τυχόν νέες τάσεις ή καινοτομίες

5Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Να επενδύσει σε ανθρώπινο δυναμικό και σύγχρονο τεχνολογικό εξοπλισμό, να προωθήσει άριστους και ανήσυχους επαγγελματίες... να ξαναποκτήσει τηλεοπτικά δικαιώματα...Champions League, Ευρωλίγκα, να διατηρήσει τις εμβληματικές διοργανώσεις του καλοκαιριού, να ξαναεντάξει ποιοτικές, διαχρονικές παραγωγές ακολουθώντας τη διεθνή τάση...να δημιουργηθούν ομάδες εργασίας όλων των εμπλεκόμενων ειδικοτήτων στην οργάνωση παραγωγής των μεγάλων διοργανώσεων και την απόκτηση των τηλεοπτικών δικαιωμάτων.

το αθλητικό πρόγραμμα στην EPT είναι το πλέον ανταποδοτικό στην συνείδηση των τηλεθεατών, οι παράμετροι όμως που προανέφερα θα ανεβάσουν επίπεδο την όλη προσπάθεια.

(φορματ) Πιο διαδραστικές, πιο γρήγορες, με ποιοτικό περιεχόμενο. Τεχνολογία αιχμής, συμμετοχή του τηλεθεατή, αξιοποίηση του αρχείου, εμβληματικές συνεντεύξεις, διαχρονικά ντοκιμαντέρ

6Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

να βλέπουμε την παρουσίαση των εκπομπών από ειδικά διαμορφωμένα studios στους αγωνιστικούς χώρους... ελευθερία στους συντελεστές να επιλέγουν συνεργάτες, αξιολόγηση εκπομπών μόνο βάσει αποτελέσματος... καμιά δέσμευση τύπου « δεν ακουμπάμε τον τάδε η τον δείνα»... οι παρουσιαστές πρέπει να γνωρίζουν ότι το κεντρικό στοιχείο του προγράμματος είναι το αθλητικό θέαμα και όχι οι ίδιοι.

τα αθλητικά προγράμματα της δημόσιας τηλεόρασης σήμερα είναι ο κύριος λόγος παρακολούθησης της EPT... οι προσδοκίες είναι υψηλότερες.

(φορματ) κρίσιμο για το μέλλον η διαδραστικότητα... βελτιώνεται σημαντικά η «πιστότητα» του, η αφοσίωση του στο πρόγραμμα... δημιουργία αμιγώς αθλητικής συχνότητας της EPT... να παράγει κανείς και ειδικές εκπομπές (πχ ωριαία μονόλεπτα δελτία αθλητικών ειδήσεων-τίτλοι)

7Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

σε κάποιο βαθμό σώζει τα προσχήματα... κυρίως διοικήσεις... κατατείνουν στην απαξίωση πολυετούς παράδοσης...

μικρή επένδυση (OBI VAN HD, tapeless studio) αποσβένεται εντός έτους με την κατάργηση της σχετικής σύμβασης παραγωγής των μεταδόσεων ποδοσφαίρου, η εταιρεία θα κερδίσει άμεσα οικονομικά και μακροπρόθεσμα με την αναβάθμιση των τεχνικών δυνατοτήτων.

(φορματ) διασύνδεση των μέσων (τηλεόραση και διαδίκτυο) για υψηλότερη διαδραστικότητα, περιορισμό της παρέμβασης από το στούντιο και ρεπορτάζ από τον αθλητικό χώρο, απομάκρυνση από την πατροπαράδοτη παθογένεια της ανακάλυψης του φταίχτη – συνήθως στο πρόσωπο ενός διαιτητή, με τις φοβερές αλλά άχρηστες αναλύσεις «ειδικών».

8Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Αλλαγή στρατηγικής αγοράς, μακροχρόνιος σχεδιασμός, κινήσεις σε βάθος πχ έρευνα για την αθλητική κουλτούρα, άλλα σπορ, επιστημονικές προσεγγίσεις/ συνεργασίες, αισθητικές, πολιτισμικός ρόλος αθλητισμού, επανάκτηση μεγάλων συμβολαίων..

πολύ ευχαριστημένος αλλά βίωσα και απόλυτη δυσαρέσκεια..

(φορματ) Πλήρης αναθεώρηση και νέες αντιλήψεις. Αύξηση εικόνας/δράσης, μείωση ομιλίας. Ανάδειξη πρωταγωνιστών. Έρευνα και προεκτάσεις..

μέσα στους αγώνες ιστορίες που δεν έχουν ειπωθεί..συνέχειες που δεν δόθηκαν.

9Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Να πάψουν οι Διευθυντές να απαντούν σε τηλέφωνα ισχυρών οικονομικών και πολιτικών παραγόντων...επηρεασμός της δουλειάς στην αθλητική Διεύθυνση...να πάψουν οι Διευθυντές να παρεμβαίνουν στην δουλειά της αθλητικής Διεύθυνσης... Η Διοίκηση να συμφωνεί στην βασική πολιτική με τους επικεφαλής της αθλητικής διεύθυνσης και οι τελευταίοι θα πρέπει στην συνέχεια να υλοποιούν αδέσμευτοι...να κρίνονται για τα αποτελέσματα στόχων.

(φορματ) Εξαρτάται από τις βουλές και τις ορέξεις...επαϊόντων και μη

10Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

θα πρέπει να αγοράσει εξοπλισμό για...καλύτερη εικόνα...να βάλει φαντασία...καλύτερη επιλογή δημοσιογράφων..εκφορά του αθλητικού δημοσιογραφικού λόγου....είναι απαράδεκτη στις περισσότερες των περιπτώσεων

για μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις...είμαι ικανοποιημένος... Από πλευράς όγκου διοργανώσεων, επίσης...Από τις καλύψεις δεν είμαι...Και από τον δημοσιογραφικό λόγο δεν είμαι...επικαλύπτεται το ένα πρόγραμμα από το άλλο.

(φορματ) Η εικόνα...σε υψηλή ευκρίνεια... Οι εκπομπές...διαδραστικές. οι παραγωγές ποιοτικές σε υψηλά στάνταρ...φαντασία...Ιντερνέτ/Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης...καλό δημοσιογραφικό λόγο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΤΕΛΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ»

Κύριες προτάσεις και άλλες κρίσεις υπήρξαν:

Η τεχνική επένδυση και εμπλουτισμός φορμάτ (1^η), οι εξαιρετικές προοπτικές με επικράτηση αξιοκρατίας και διευθυντική στήριξης (2^η), η ανάγκη καλλιεργημένων ανθρώπων σε θέσεις, δημιουργίας εκπομπών συζητήσεων και επαναζήωση φορμάτ (3^η). Επίσης το φρεσκάρισμα ποιότητας, η ουδετερότητα, η ευρωπαϊκή αναβάθμιση φορμάτ (4^η), η επένδυση σε ανθρώπινο και τεχνικό εξοπλισμό, η αξιοκρατία, η διατήρηση εμβληματικών διοργανώσεων, οι ομάδες εργασίας όλων των ειδικοτήτων, η διαδραστικότητα τηλεθεατών, το γρήγορο φορμάτ, η αξιοποίηση αρχείου και οιεμβληματικές συνεντεύξεις (5^η).

Στη συνέχεια, η αξιολόγηση βάσει αποτελεσμάτων, η ελευθερία κριτικής και επιλογής συνεργατών, τα studios στα γήπεδα, το διαδραστικό φορμάτ, οι ειδικές παραγωγές, η αθλητική συχνότητα ως «δέσμευση» του (6^η), οι μικρές ανταποδοτικές επενδύσεις (tapeless studios), η λιγότερη παρέμβαση από studio, η κατάργηση ατέρμωνων αναλύσεων και το διαδραστικό φορμάτ επίσης (7^η). Ακόμη, μια νέα μακροχρόνια στρατηγική, η καλλιέργεια αθλητικής κουλτούρας, τα νέα σπορ, οι επιστημονικές προσεγγίσεις (8^η), οι διευθυντές να είναι ανεπηρέαστοι από παράγοντες, η αρμονική εσωτερική συνεργασία (9^η) και τέλος ο καλύτερος εξοπλισμός, η βελτίωση της εκφοράς λόγου, τα φορμάτ υψηλής ευκρίνειας και η επαφή με ΜΚΔ.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Οι προτάσεις βελτίωσης για το αθλητικό πρόγραμμα της ΕΡΤ είναι εντυπωσιακά ποικίλες γεγονός που υποδεικνύει ότι, τα στελέχη που επιτέλεσαν ρόλους εκεί δεν διακατέχονταν από μηχανιστική νοοτροπία υπαλλήλου, αλλά από παρατήρηση και προβληματισμούς. Εύρημα, το οποίο αντιστρατεύεται την τακτική σπερμολογία περί υποβαθμισμένων δημόσιων υπηρεσιών γενικά και ειδικά κατά του ρόλου της εθνικής ραδιοτηλεόρασης και επ' αυτού επικυρώνει τη σχετική θεωρητική βιβλιογραφική κατάθεση (Tsaliki, 1997). Στο επίπεδο της παρατήρησης η προεξάρχουσα είναι αυτή που αφορά την ποιότητα του φορμάτ, όπου τίθεται επαναληπτικά το θέμα της βελτίωσής του και με εισαγωγή διαδραστικών επιλογών, καθώς και άλλα τεχνικά θέματα όπως τα tapeless studios, η διαμόρφωση studios στα γήπεδα και γενικότερες επενδύσεις σε υλικοτεχνικό εξοπλισμό. Μέρος των οποίων αιτημάτων πιθανότατα εντάσσεται στις νεότερες πρωτοβουλίες τεχνικού εκσυγχρονισμού που άπτονται και

του νέου διαδικτυακού καναλιού ERTPLAY, αλλά και του ERTSPORTS, όπως ήδη επισημάνθηκε στην ανασκοπηθείσα βιβλιογραφία (ERT, 2018,b).

Περισσότερο ενδιαφέρον είναι το επίπεδο παρατηρήσεων που προδίδει βαθύτερες σκέψεις που αφορούν την εικόνα της EPT με όρους σύγχρονης επικοινωνίας του αθλητικού προϊόντος. Βασική προϋπόθεση κάθε τέτοιας επίτευξης είναι η αξιοκρατική αναβάθμιση που οφείλει να πράττει ο οργανισμός ως πάγια πρακτική. Στο μέτρο που αυτή επιτυγχάνεται προκύπτουν ενδιαφέρουσες ιδέες τις οποίες, εύλογα, μόνο ένα ποιοτικό προσωπικό μπορεί να διεξέλθει. Ορισμένες από αυτές είναι αληθινά πρωτότυπες – ίσως και σε διεθνές επίπεδο – όπως η εισαγωγή *επιστημονικών προσεγγίσεων* στην αθλητική θεματολογία, ιδέα η οποία ακούγεται καινοτόμα, αλλά και ουσιαστική λόγω της τεράστιας σύγχρονης επίδρασης του αθλητισμού και του πολύπλευρου κοινωνικού του αντίκτυπου, ώστε επιστημονικές κατανοήσεις να προσδίδουν σοβαρή επιμόρφωση στο μεγάλο κοινό πέρα από την απλή κατανάλωση θεάματος. Σε παρόμοιο κλίμα ανήκει και η πρόταση για συγκρότηση *ομάδων εργασίας* ανά ειδικότητα, η οποία κρίνεται ως ωφέλιμη επίσης για λόγους αναλυτικής εμβάθυνσης. Απουσιάζει, εν τούτοις, ως παρατήρηση/πρόταση κάτι που θα υπενθύμιζε ένα ισχυρό όπλο της EPT, το αθλητικό αρχειακό υλικό, η ευρεία χρήση του οποίου θα της προσέδιδε αυξημένο συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με τα ιδιωτικά και συνδρομητικά κανάλια, στοιχείο το οποίο επισημάνθηκε και στη βιβλιογραφική επισκόπηση (Γερωνυμάκη & Νάνου, 2014).

Σε αυτές τις δυο κύριες και δομικές παρατηρήσεις περί αναβάθμισης της ποιότητας εγγράφονται προτάσεις (αυτονόητες εφόσον έχει ήδη προϋπάρξει η πολιτική προσλήψεων με γνωστικά κριτήρια), όπως η βελτιωμένη εκφορά λόγου και με κριτική έκφραση άποψης, στάσεις οι οποίες θα ήταν άκρως ριζοσπαστικές, όσο και ευρύτατα επιθυμητές από το κοινό, για το παραδοσιακό πλαίσιο «αυτολογοκρισίας» που μαστιάζει τον αθλητικό δημοσιογραφικό χώρο. Θα αποτελούσε μια από τις πιο γόνιμες υπερβάσεις στην προσπάθεια ορθής επικοινωνίας με το κοινό και με ενδεχόμενα πολύ ευεργετικά αποτελέσματα στο ζήτημα της βίας, εάν και εφόσον υποτεθεί πως, η ατολμία κρίσεων και το «θάψιμο» της υπεύθυνης άποψης συντελούν στη στρέβλωση της εικόνας και κατ' επέκταση δημιουργούν όρους βίαιης εκτόνωσης. Ο βαθμός στον οποίο πράγματι ανταποκρίνεται η τρέχουσα στελέχωση της EPT στις επίκαιρες απαιτήσεις σύγχρονου με την εικόνα και σύνθετου σχολιασμού ως η πιο επίκαιρη

δεξιότητα του σημερινού ρεπόρτερ, όπως υποδεικνύει η βιβλιογραφία (Delaney & Madigan, 2015) παραμένει πάντως προς αναζήτηση.

Στην ίδια γραμμή λογίζονται και οι προτάσεις περί *καλλιέργειας αθλητικής κουλτούρας, κατάργησης ατέρμονων αναλύσεων και εμβληματικών συνεντεύξεων*, οι οποίες αποτελούν τα οχήματα πρόσβασης σε εμπιστευτική σχέση με τον τηλεθεατή που είναι και το απώτερο ζητούμενο. Και οι τρεις εντάσσονται στην επιθυμία ανάπτυξης ενός καλύτερου τηλεοπτικού λόγου, ο τονισμός του οποίου ερμηνεύεται ως εκδήλωση μιας βαθιάς και διαχρονικής απαίτησης σε ένα περιβάλλον για το οποίο υπάρχουν χρόνιες επικρίσεις για ανεπαρκές επίπεδο λεκτικής διαχείρισης της αθλητικής εικόνας. Ειδικότερα στο βαθμό που, η εικόνα των αθλητικών θεαμάτων πληθαίνει σε όγκο και σε σύνθεση περιεχομένου, η απαίτηση για συντονισμό της περιγραφής με το γίνεσθαι της εικόνας αυξάνεται προοδευτικά και εντείνεται μέσω άμεσων συγκρίσεων με την εύκολη πλέον πρόσβαση στα διεθνώς ανάλογα. Στο πλαίσιο αυτό η συνεχιζόμενη πολιτική ανανέωσης προσώπων, με ορατά τις περισσότερες φορές θετικά αποτελέσματα, αποτελεί ενδεχομένως την απάντηση στο συγκεκριμένο ζήτημα σύμφωνα και με τη σχετική βιβλιογραφία (Μπασαντής & Ζαχαρόπουλος, 2008).

Η συζήτηση επί των ευρημάτων των συνεντεύξεων υπέδειξε, σε γενικές γραμμές, μια ορισμένη συμβατότητα των επιθυμούμενων τάσεων με τις ισχύοντα δεδομένα. Η σχέση αυτή δεν είναι παράδοξη με την υπόθεση ότι, έχει συσσωρευθεί αρκετή και σημαντική εμπειρία από το πιο απώτερο παρελθόν, ούτως ώστε οι εκείθε κινήσεις να έχουν θέσει σε τροχιά επιλύσεις ή μέριμνες που – κατά βάση – καλύπτουν ως κεντρικό σκεπτικό τα μεγάλα κενά εκείνης της πρώτης και αμήχανης περιόδου της ΕΡΤ. Οι τρέχουσες προτάσεις που κατατέθηκαν εμφανίζονται περισσότερο ως επικαιροποιήσεις σε δομικές αποφάσεις που λήφθηκαν σε νωρίτερη φάση και έκτοτε χαρακτηρίζουν την πορεία της δημόσιας τηλεόρασης. Υπό αυτή την έννοια τοποθετούνται σε ένα συνεχές, το οποίο απλώς εκσυγχρονίζεται σύμφωνα με τις εκάστοτε τεχνικές ή/και κοινωνιολογικές αλλαγές που επισυμβαίνουν στον όλο χώρο της τηλεοπτικής επικοινωνίας σε παγκόσμια κλίμακα. Συνεχές που, θα προσδιορίζονταν με τη μόνιμη θέσπιση της δημόσιας τηλεόρασης ως του ειδικού φορέα δημόσιας πολιτικής, ενημερωτικής και ψυχαγωγικής επικοινωνίας που εκπληροί έργο αντικειμενικής και πλήρους κάλυψης των γεγονότων αυτών σε πλαίσιο τήρησης δεδομένων οικονομικών συντεταγμένων του κράτους. Παρότι δε στο έργο αυτό διαιωνίζονται παραδοσιακές στάσεις παρεμβάσεων ή/και φαβοριτισμών στον αθλητικό

τομέα, καθώς και παραλείψεις στον απόλυτο οικονομικό ορθολογισμό, η γενική τάση καταγράφεται ως προοδευτική με την έννοια ότι, καλύπτει τα βασικότερα αιτήματα προηγούμενων φάσεων και θέτει πιο συγκροτημένα τα αναδυόμενα νέα.

Κεφάλαιο Έβδομο: Συμπεράσματα

Τα συμπεράσματα που ακολουθούν αποτελούν τις τελικές ερμηνείες των απόψεων που εκφράστηκαν κατά τις συζητήσεις των Θεματικών Ενοτήτων ως νοηματικές τους προεκτάσεις που αποφαίνονται εξειδικευμένα για κάθε υποερώτημα. Η συμπύκνωση των επιμέρους ερμηνειών των υποερωτημάτων κατατίθεται ως τελικό συμπέρασμα στο κύριο ερευνητικό ερώτημα στο τέλος του κεφαλαίου.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΓΙΑ ΤΟ 1^ο ΥΠΟΕΡΩΤΗΜΑ:

«Ποιες είναι οι στρατηγικές ένταξης των αθλητικών προγραμμάτων στην τηλεοπτική εκροή της ελληνικής δημόσιας τηλεόρασης;»

Οι στρατηγικές ένταξης των αθλητικών προγραμμάτων της ΕΡΤ φαίνεται να κινούνται κατά κύριο λόγο με γνώμονα την πολιτική απόφαση και λιγότερο το οικονομικό

μάνατζμεντ με την στενή έννοια του όρου. Εποπτική αρχή της πολιτικής απόφασης είναι η κίνηση εντός των ορίων που διαλαμβάνει η αποστολή της ΕΡΤ ως εκφραστή της αντίληψης περί *δημοσίου συμφέροντος*. Στην έννοια αυτή προσάπτονται – εξ αντικειμένου – περισσότερο πολιτικά παρά οικονομικά χαρακτηριστικά, στο μέτρο τουλάχιστον που, η οικονομική διάσταση παρότι βαρύνουσα δεν έχει την πρωτοκαθεδρία ακόμη και σε περιβάλλον οικονομικής κρίσης. Αυτός ο ισχυρισμός προκύπτει από την όλη διεθνή εμπειρία των σύγχρονων αστικών καθεστώτων, η δόμηση των οποίων στηρίζεται πρωτίστως στην πολιτική εποπτεία της οικονομίας και στον κατεξοχήν ιδιαίτερο ρόλο της κοινοβουλευτικής αντιπροσώπευσης (Iosifidis, 2007).

Στο πλαίσιο αυτό, η αντιπροσώπευση του δημοσίου στη σφαίρα της δημοσιογραφικής δημοσιότητας εμπεριέχει καταστατικά το ρόλο του προβαδίσματος της δημόσιας τηλεόρασης στην αποστολή εκείνου που αποτελεί την ιδιαίτερη ιδιότητα του δημοσίου/κράτους: να λειτουργεί έτσι ώστε να εκπληρώνει στη δημόσια σφαίρα τον ουδέτερο ρόλο του κράτους υπό την έννοια ότι, αυτό συγκεράζει ως επιδιαιτητής τα αντιτιθέμενα επιμέρους συμφέροντα με γνώμονα το κοινό συμφέρον (Mouffe, 2004). Επομένως, η λειτουργία της δημόσιας τηλεόρασης εμπεριέχει καταστατικά την αποστολή έκφρασης του «δημοσίου συμφέροντος» με την έννοια της κάλυψης των ενημερωτικών και ψυχαγωγικών του μεγαλύτερου φάσματος του κοινού κατά αντικειμενικό και ουδέτερο τρόπο.

Στην προκείμενη περίπτωση του αθλητικού περιεχομένου της ΕΡΤ, η αποστολή αυτή κατά τεκμήριο υλοποιείται βάσει των ενσυνείδητων πρακτικών που θέτουν τις πολιτικές επιλογές για το πρόγραμμα σε προτεραιότητα έναντι των οικονομικών. Σε γενικές γραμμές οι επιλογές αυτές εκφράζονται ως πάγια μέριμνα για τη δυναμική της ανταγωνιστικότητας της ΕΡΤ επί των δικαιωμάτων μετάδοσης των αθλητικών γεγονότων και πιο ειδικά των σημαντικότερων σε παγκόσμια εμβέλεια, όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες και το Ποδοσφαιρικό Παγκόσμιο Κύπελλο, στα οποία η μονιμότητα παρουσίας της ΕΡΤ είναι αδιαμφισβήτητη. Ταυτόχρονα, αυτή η πάγια μέριμνα δεν εμφανίστηκε να δρα πάση θυσία αναφορικά με το οικονομικό κόστος, αλλά υποστηρίχθηκε πως, η στρατηγική δεν εξήλθε από συγκεκριμένα όρια απόστασης στη σχέση κόστος – οικονομική ανταπόδοση. Πάντα με γνώμονα την κοινωνική αποστολή της ΕΡΤ, η οποία εμμέσως θα ζημιωνόταν εφόσον χρηματοδοτείται από τα δημόσια οικονομικά, η στρατηγική αυτή εμφανίζεται λελογισμένη και λειτουργική

διότι αξιοποιεί και το συγκριτικό πλεονέκτημα της ένταξής της στην Ένωση Ευρωπαϊκών Καναλιών, η οποία της προσπορίζει υπεραξία ανταγωνιστικότητας.

Συνολικά επομένως, η κύρια στρατηγική ένταξης των αθλητικών προγραμμάτων της EPT στην όλη της τηλεοπτική εκροή δεν αποκλίνει από τον προγραμματικό της στόχο να αντιπροσωπεύει το δημόσιο συμφέρον. Και αυτό, παρά την ύπαρξη αντίρροπων δυνάμεων, όπως η ιδιάζουσα διαβούλευση και οι άνωθεν παρεμβάσεις που είναι ενδεικτικές αναχρονιστικών τρόπων διευθέτησης και διαχείρισης θεμάτων ενός μεγάλου οργανισμού. Δυνάμεις, ωστόσο, οι οποίες αν και αναχρονιστικές συμβαδίζουν με εκσυγχρονιστικές τάσεις στο πλαίσιο άλλων στρατηγικών – που θα εκτιμηθούν στη συνέχεια – χωρίς να επηρεάζουν εμφανώς ανασταλτικά την ανωτέρω κεντρική στρατηγική θέση για την τήρηση μιας ισορροπημένης σχέσης οικονομικού κόστους – κοινωνικοπολιτικού οφέλους στην όλη λειτουργία της αθλητικής EPT.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΓΙΑ ΤΟ 2ο ΥΠΟΕΡΩΤΗΜΑ:

«Ποιες είναι οι τεχνικές και επικοινωνιακές διαφοροποιήσεις των φορμάτ αθλητικών εκπομπών της EPT;»

Οι διαφοροποιήσεις μεταξύ EPT και ιδιωτικών καναλιών είναι διακριτές όσον αφορά τη σχετική υπερτέρηση των ιδιωτικών καναλιών στο παρελθόν και τις επαναλαμβανόμενες προτάσεις των στελεχών της δημόσιας τηλεόρασης για ανάγκη τεχνικής βελτίωσης της εικόνας της. Η διαδραστικότητα και ο εκσυγχρονισμός του τεχνικού εξοπλισμού θεωρούνται σε κοινή βάση αμοιβαίας υποστήριξης, ωστόσο όμως, είναι η επικοινωνιακή διάσταση εκεί όπου εισφέρεται ο μείζων προβληματισμός. Στη γενική αποτύπωσή της ορίζεται ως η τροποποίηση των προσπαθειών προσέλκυσης του κοινού στην κατεύθυνση ενός συγχρονισμού μαζί του, ο οποίος υπαγορεύεται από δυο πηγές. Πρώτον την ανταγωνιστικότητα εκ μέρους των ιδιωτικών καναλιών τα οποία εισήγαγαν, με την έναρξή τους, νέα πρόσωπα δημιουργώντας έμμεσα συγκριτικές τάσεις. Και δεύτερον, της ίδιας και αυτόβουλης τάσης εσωτερικά της EPT να συντονιστεί με ένα νεοαναδυόμενο φαινόμενο, αυτό της αυξανόμενης πρόσβασης του κοινού σε διεθνείς εικόνες που αναπόφευκτα συνέγειρε και τα εγχώρια αντανακλαστικά των στελεχών της ελληνικής δημόσιας τηλεόρασης.

Ο συγχρονισμός βήματος με το περιβάλλον του *παγκόσμιου αθλητικού χωριού*, υποβλήθηκε αναγκαία ως τάση που δεσπόζει στην απεικόνιση – εικονική και λεκτική

– των αθλητικών γεγονότων και συνίσταται στη χρήση ενός λόγου με τις λιγότερες δυνατές τυποποιήσεις, με φαντασία, ποικιλία εκφορών, γρήγορη σκέψη και γρήγορη έκφραση του γίνεσθαι της εικόνας. Η μείζων επίκληση διαφοροποίησης, επομένως, κινήθηκε εύλογα στην περιοχή της αναβάθμισης του εκφερόμενου λόγου για την επίτευξη της οποίας προϋποτέθηκε ο βασικός όρος της *αξιοκρατίας*. Από αυτή τη γενική αρχή – η οποία εμπεριέχει όλες τις γνωστικές και λειτουργικές εκφάνσεις που μπορούν να υποτεθούν – εκκινεί το σκεπτικό της διαφοροποίησης ως *τομής* που θα κρίνει αποφασιστικά την προτίμηση του κοινού στην EPT.

Οι ιδέες που διατυπώνονται επ’ αυτής της διαφοροποίησης διαθέτουν το συγκριτικό πλεονέκτημα του να εκφέρονται στο πλαίσιο ενός *δημόσιου* οργανισμού, στον οποίο όπως τεκμηριώθηκε στο πρώτο υποερώτημα, διατηρείται εγγενώς η τάση διαφύλαξης του κοινού συμφέροντος. Από τη συγκεκριμένη συνθήκη επαγγελματικής λειτουργίας είναι εύλογο να ανακύψουν ιδέες αληθινά καινοτόμες, όπως των *επιστημονικών προσεγγίσεων, καλλιέργειας αθλητικής κουλτούρας ή/και θεματικών εκπομπών συζητήσεων*, οι οποίες αντικειμενικά δεν θα κυοφορούνταν στο οικονομίστικα ανταγωνιστικό περιβάλλον των ιδιωτικών καναλιών. Η ιδιοσυστασία της EPT ως μεγέθους και κοινωνικής αποστολής προδιαγράφει αντιλήψεις και ιδέες με αληθινή πρωτοτυπία και κοινωνική εξυπηρέτηση, διότι αυτής της υφής είναι τα αντικείμενα που προαναφέρθηκαν. Αντικειμενικά, και με επίγνωση του στενά οικονομικού ανταγωνισμού τον οποίο αντιλαμβάνονται οι ιδιωτικές επιχειρήσεις, ο δημόσιος χαρακτήρας της EPT είναι αυτός που ευνοεί την κυοφορία νέων και πρωτοποριακών αλλαγών που μπορούν να αποτελέσουν οδοδείκτη για μελλοντικές αποφάσεις. Οι συγκεκριμένοι προβληματισμοί αποτελούν και το μείζον διαφοροποιητικό στοιχείο που – δυνάμει – προκαλεί θεαματικό πλεονέκτημα για τη δημόσια τηλεόραση στο παρόν και μελλοντικά.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΓΙΑ ΤΟ 3^Ο ΥΠΟΕΡΩΤΗΜΑ:

«Ποιος είναι ο ρόλος των μεγάλων αθλητικών γεγονότων που πρόβαλλε η EPT στην προσέλκυση του τηλεοπτικού κοινού και οι σημερινές προοπτικές»

Όπως επισημάνθηκε στη συζήτηση για τη στρατηγική της EPT, η επιδίωξη απόκτησης δικαιωμάτων μετάδοσης των μεγάλων αθλητικών γεγονότων αποτέλεσε προμετωπίδα της πολιτικής της διεύθυνσης αθλητισμού. Υιοθετήθηκε αντικειμενικά στην έναρξή της ελλείψει αντιπάλου και υποστηρίχθηκε κατά την εμφάνιση των ιδιωτικών και

συνδρομητικών καναλιών ως *ναυαρχίδα* όχι μόνο του αθλητικού τμήματος, αλλά όλου του προγράμματος του σταθμού. Η επιλογή αυτή δεν είναι εύλογη μόνο από την οπτική της *δημόσιας αποστολής* της EPT, όπως επιχειρηματολογήθηκε παραπάνω, αλλά και από την ίδια την εμβέλεια των μεγάλων γεγονότων, τα οποία με τον παγκόσμιο ορίζοντα που διαθέτουν και σε εποχή παγκοσμιοποίησης ενισχύονται σε δυναμική και απήχηση σε βαθμό που να θεωρούνται ως και φαινόμενα *θρησκευτικής* υφής (Mullin, 2004).

Κατά συνέπεια, η συγκεκριμένη επιλογή είναι σχετικά αυτονόητη με την έννοια ότι, ως ο μεγαλύτερος τηλεοπτικός οργανισμός της χώρας θα υποβάθμιζε συνειδητά τη θέση του εάν δεν συμμετείχε αποφασιστικά στις διεκδικήσεις αυτές. Γεγονός το οποίο δείχθηκε κατά την περίοδο της παύσης λειτουργίας της, κατά την οποία το μέγεθος του αρνητικού αντίκτυπου λογίζεται ως ανάλογο της στέρησης του συγκεκριμένου ρόλου της EPT. Ωστόσο, η μέριμνα λήψης των δικαιωμάτων των μεγάλων αγώνων στο παρελθόν κινήθηκε ορισμένες φορές παράλληλα με τη μέριμνα για ήσσονος σημασίας αθλητικά γεγονότα, η μετάδοση των οποίων ερμηνεύεται θετικά στο πλαίσιο της ίδιας δημόσιας αποστολής της EPT.

Τα ευρήματα της παρούσας έρευνας κατέδειξαν τη μείζονα σημαντικότητα της αποκλειστικής μετάδοσης των μεγάλων αθλητικών γεγονότων, προς την οποία η δημιουργία μιας παράδοσης από την EPT υποστηρίζεται διαχρονικά, καθώς επιβεβαιώνεται από τα στατιστικά τηλεθέασης και εν μέρει την οικονομική ανταποδοτικότητα. Ενόσω όμως σε σχέση με τα μείζονα γεγονότα αυτή η οικονομική ανταποδοτικότητα γίνεται κατανοητή ακόμα και εάν υποστεί ορισμένη ασύμφορη χρέωση, είναι αμφίβολο εάν ισχύει το ίδιο και για τις ήσσονες διοργανώσεις. Το παράδειγμα της τρέχουσας περιόδου με το πρωτάθλημα της Football League ή/και ομάδων της Super League, οι οποίες στεγάστηκαν στην EPT υπό το σκεπτικό της οικονομικής τους ενίσχυσης με απώτερο στόχο την ενδυνάμωση ανταγωνιστικότητας του πρωταθλήματος που μεταδίδει – εμμέσως υποστηρίζοντας τη δική της ανταποδοτικότητα – αποτελεί πολιτική επιλογή η οποία εντάσσεται μεν στο γενικό περίγραμμα της γενικής *δημόσιας αποστολής* της EPT, ωστόσο απομένει να κριθεί κατά πόσο κινείται εντός των ορίων της συνολικής σχέσης *πολιτική δημοσίου συμφέροντος* – *οικονομική ανταποδοτικότητα*. Η ιστορία της EPT έχει συνδεθεί με την προβολή των μεγάλων αθλητικών γεγονότων, δηλαδή των κορυφαίων «τηλεοπτικών προϊόντων»,

τα οποία μάλιστα φέρνουν και σημαντικά έσοδα στο ταμείο της. Σε αντίθεση με την κάλυψη ήσσονος σημασίας αθλητικών διοργανώσεων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΓΙΑ ΤΟ 4ο ΥΠΟΕΡΩΤΗΜΑ:

«Ποια είναι η αποτελεσματικότητα των πολιτικών της διοίκησης της ΕΡΤ στο αθλητικό περιεχόμενο και οι επιδράσεις τους στο διαχρονικό πρόβλημα αποδοχής της δημόσιας τηλεόρασης από μέρους του κοινού»

Η αποτελεσματικότητα των πολιτικών για τις εκπομπές αθλητικού περιεχομένου στη διοίκηση της ΕΡΤ διαχρονικά είναι συνάρτηση της επίδρασης και της απήχησης που έχει στο τηλεοπτικό κοινό. Η απήχηση αυτή εκτιμάται περισσότερο με την έννοια μιας υστεροφημίας στο άκουσμα της «αθλητικής ΕΡΤ» (ελλείπει ποσοτικών δεδομένων στην έρευνά μας), υστεροφημία η οποία συνάγεται από την ποιότητα των κρίσεων και αποφάνσεων που αναφέρονται στις συγκεκριμένες επιδόσεις του αθλητικού τμήματος. Στην προκειμένη δε περίπτωση η απήχηση αυτή ορίζεται συγκριτικά με τη συνολική απήχηση του προγράμματος της ΕΡΤ, η οποία συνεκτιμάται με αυτή των αθλητικών εκπομπών της ιδιωτικής και συνδρομητικής τηλεόρασης, ώστε μια διαφορά υπέρ της ΕΡΤ να υποδείξει πως αποτελεί – το αθλητικό περιεχόμενο της – ένδειξη ιδιαίτερου κύρους που αυξάνει το γενικό κύρος του σταθμού.

Κρίνοντας την απήχηση ως «υστεροφημία» εμπλέκονται και στοιχεία του ευρύτερου προφίλ πέρα από τα ποσοστά θεαματικότητας, όπως οι διάφορες μορφές που προσάπτονται στην ΕΡΤ περί «δημοσιούπαλληλικής» αδιαφορίας, «προνομιακών» αμοιβών και συνθηκών εργασίας και εν γένει αρνητικών κρίσεων, οι οποίες μπορούν να αποδοθούν σε συγκεκριμένο κοινωνικοπολιτικό ήθος που στρέφεται εναντίον κάθε έννοιας «δημοσίου». Κεντρική στιγμή αυτής της οπτικής υπήρξε η απόφαση διακοπής λειτουργίας της ΕΡΤ, όπου η κύρια αιτιολογία αφορούσε το δημοσιονομικό της κόστος. Οι διάσπαρτες και ευρείες καταγγελίες κατά του «δημόσιου τομέα» εμπεριέχουν στοιχεία πολιτικής αντίθεσης, αλλά και ψυχολογικών ροπών μνησικακίας και φθόνου, ώστε πολλές φορές να είναι δυσδιάκριτα τα όρια μεταξύ μιας πολιτικής κριτικής και μιας εμπαθούς άποψης. (Δεμερτζής, 2002).

Ενώ στο επίπεδο της θεαματικότητας η υπεροχή της ΕΡΤ είναι εμφανής λόγω αφενός της διαχρονίας της, με την οποία έχτισε κοινό μέσω σταθερών εκπομπών και, αφετέρου, με τη μονοπώληση των μεγαλύτερων αθλητικών γεγονότων (όπου η σύγκριση των ιδιωτικών και συνδρομητικών καναλιών μαζί της ελάχιστα τα ευνοεί

όταν και εφόσον αυτά ανταγωνιστούν με την ΕΡΤ με άλλα μεγάλα γεγονότα, όπως το Champions League ή ευρωπαϊκά πρωταθλήματα), η διαδεδομένη καταγγελία του «δημοσίου» απομειώνει τη γενική καλή υστεροφημία της ΕΡΤ. Ένδειξη αυτού του μειωτικού αντίκτυπου είναι η συνεχής εγρήγορση του σταθμού αναφορικά με τον έλεγχο του ισολογισμού, ώστε να τηρείται σχολαστικά ένα λελογισμένο άνοιγμα στη σχέση κόστους – οφέλους και να μην εμπίπτει στις επικρίσεις των εκάστοτε αντιπάλων της.

Συνυπολογίζοντας την υπεροχή στη θεαματικότητα και τη δημόσια επιφυλακτικότητα (ανεξάρτητα της εγκυρότητάς της) θα κλίναμε στο συμπέρασμα ότι: αναφορικά με την καθαυτή αθλητική απήχηση του προγράμματος αυτή όντως έχει ένα αδιαμφισβήτητο προβάδισμα, το οποίο ωστόσο, είναι αμφίβολο αν συμβάλλει στη βελτίωση της γενικής εικόνας/υστεροφημίας του σταθμού. Η τελευταία αυτή υποβάλλεται στη δοκιμασία μιας αρνητικής περιρρέουσας αντίληψης, για την οποία δεν ευθύνεται απαραίτητα η ίδια η ΕΡΤ. Η αθλητική ΕΡΤ διαθέτει μεν την αξιοπιστία και θεαματικότητα, αλλά η γενική απήχηση του όλου προγράμματος δεν φαίνεται να επηρεάζεται θετικότερα στο μέτρο που, η «έξωθεν καλή μαρτυρία» δεν συντονίζεται μαζί της.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΓΙΑ ΤΟ 5ο ΥΠΟΕΡΩΤΗΜΑ:

«Ποιες είναι οι μελλοντικές προοπτικές σχετικά με το αθλητικό περιεχόμενο στο δημόσιο ραδιοτηλεοπτικό φορέα της Ελλάδας και ποιες προτάσεις διατυπώνονται για την περαιτέρω πορεία του».

Όπως συνάγεται εύλογα από το προηγούμενο συμπέρασμα, η ΕΡΤ γενικά και η αθλητική ΕΡΤ ειδικότερα βρίσκονται διαρκώς αντιμέτωπες με την υποχρέωση να διατηρούν υψηλό επίπεδο προγράμματος, καθόσον είναι ευάλωτες στη διαδεδομένη επιφυλακτικότητα του κοινού που παράγεται από συγκεκριμένες πολιτικές εκφορές. Κατ' αυτή την έννοια οι όποιες μελλοντικές προοπτικές τις οποίες προσδοκούν τα στελέχη του καναλιού συμπεριλαμβάνουν λογικά και συνεκτιμούν την αναγκαιότητα ξεπεράσματος αυτής της επιφυλακτικότητας μέσα από την περαιτέρω αναβάθμιση του προγράμματος.

Στην αθλητική ΕΡΤ οι ευελπιστούμενες αλλαγές εμφανίζονται ως προτάσεις με φαντασία, ευρηματικότητα και σύγχρονο πνεύμα κυρίως στον τομέα της επικοινωνίας. Με δεδομένη την ψηφιακή αναβάθμιση του σήματος, η οποία ανατιμά την ευκρίνεια, τα υπόλοιπα σημεία φορμάτ συνδέονται με τεχνικές καινοτομίες και αισθητικές αντιλήψεις που εμπεριέχονται έμμεσα σε ιδέες, όπως η διαδραστικότητα με το κοινό, ή οι εμβληματικές συνεντεύξεις και οι θεματικές αναλύσεις. Και ενώ στην τεχνική διαδραστικότητα η πρόταση, για παράδειγμα, της διαμόρφωσης studios στους αγωνιστικούς χώρους είναι μια χειροπιαστή ιδέα, σε ό,τι αφορά την επικοινωνία καθαυτή οι προτάσεις που αποτείνονται σε ζητήματα καλλιέργειας αθλητικής κουλτούρας ανήκουν de facto σε φορμάτ αισθητικής διαμόρφωσης.

Στο βαθμό δηλαδή που, δημιουργηθούν εκπομπές στις οποίες θα προκριθούν προσεγγίσεις των αθλητικών δρωμένων με επιστημονικούς τρόπους η αναβάθμιση της αθλητικής κουλτούρας του κοινού θα είναι αναμενόμενη. Εξίσου, εάν υλοποιηθούν οι προτάσεις για ομάδες εργασίας με συγκεκριμένα αντικείμενα όπου οι δημοσιογράφοι θα επιδοθούν σε ενασχολήσεις βάθους, ή ακόμη δημιουργηθούν εκπομπές συνεντεύξεων που θα περιβληθούν με την αίγλη εμβληματικών προσωπικοτήτων – πόσο μάλλον «ανακρινόμενοι» από το ανωτέρω ειδικευμένο προσωπικό – επίσης θα είναι κίνηση που θα συμβάλλει στην καλλιέργεια αθλητικής κουλτούρας, που τόσο είναι αναγκαία στις παρούσες συνθήκες των επαναληπτικά βίαιων επεισοδίων στους αθλητικούς χώρους.

Κινήσεις αυτού του καινοτόμου περιεχομένου θα ήταν ουσιαστικές και με σημαντική κοινωνική εμβέλεια διότι θα συνεισέφεραν ως νέο επικοινωνιακό φορμάτ στην αισθητική ανάπτυξη του χώρου του αθλητισμού. Υπό αυτή την έννοια, οι κατατεθειμένες προτάσεις αποτελούν σαφώς δείγμα προβληματισμών που όντως εξελίσσουν όχι μόνο την απήχηση της αθλητικής ΕΡΤ, αλλά του οργανισμού γενικότερα, εμπλουτίζοντας υπηρεσίες της δημόσιας αποστολής της.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΥΡΙΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ:

«Ποιες πολιτικές δημόσιας τηλεόρασης εκφράζονται στην παροχή αθλητικού περιεχομένου σε επίπεδο αποτελεσματικότητας και μελλοντικής προοπτικής;»

Επιχειρώντας συγκερασμό των ανωτέρω επιμέρους συμπερασμάτων διακρίνονται ορισμένες περισσότερο και άλλες λιγότερο καίριες συνιστώσες της αθλητικής επιρροής της ΕΡΤ. Κορωνίδα της υπάρχουσας αποτελεσματικότητας λογίζεται ευκρινώς η κατά

τεκμήριο μονοπώληση των μεγαλύτερων αθλητικών γεγονότων (Ολυμπιακοί Αγώνες – Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου- Παγκοσμίου Κυπέλλου Μπάσκετ) εκ μέρους της ΕΡΤ. Η συγκεκριμένη υπεροχή οφείλεται στη συνειδητή στρατηγική έκφρασης του *δημοσίου συμφέροντος* με την έννοια της καθολικής εκπροσώπησης των τηλεθεατών που κατά τεκμήριο αποζητούν δωρεάν τις παροχές αυτές. Στη βάση αυτού του κεντρικού άξονα εγγράφονται ιδιαίτερες πολιτικές επιδίωξης αποτελεσματικότητας, όπως:

α) η σταθερά αθλητικών εκπομπών που διατηρεί παλαιότερο και κατασκευάζει νεότερο κοινό αξιοποιώντας τη βασική αρχή του μάρκετινγκ περί *χτισίματος επιρροής*

β) το ικανοποιητικό επίπεδο δημοσιογράφων που ανανεώνεται εποικοδομητικά χάρη σε διοικητικές επιλογές αξιοκρατίας

γ) η βελτίωση του οπτικού φορμάτ στην ψηφιακή έκδοχή του και

δ) η κεφαλαιακή δυνατότητα ως σοβαρό συγκριτικό πλεονέκτημα ανταγωνιστικότητας.

Ως αντίρροπες τάσεις που διακυβεύουν την υπεροχή της αθλητικής ΕΡΤ κρίνονται:

α) ένας ορισμένος βαθμός πολιτικής και επιχειρηματικής νόθευσης του προϊόντος της εξαιτίας παρεμβάσεων

β) η δυσπιστία του κοινού λόγω διείσδυσης στο λαϊκό αίσθημα αποδοκιμαστικών κριτικών και

γ) η επικοινωνιακή δυστοκία, όπως εκφράζεται από πεπαλαιωμένες και τετριμμένες περιγραφές στο λόγο των παρουσιαστών.

Ουσιαστικά, οι δυο τελευταίοι παράγοντες καθώς αφορούν τον τομέα της επικοινωνίας υποδεικνύουν το σημείο όπου εμφανίζεται η αθλητική ΕΡΤ να χωλαίνει. Χωλαίνει στο θέμα της επικοινωνιακής μετάφρασης των θετικών της πεπραγμένων, ζήτημα το οποίο προσδιορίζεται επιγραμματικά ως *μείωση της απήχησης/υστεροφημίας*. Όπως υποστηρίχθηκε παραπάνω, η σκεπτικιστική στάση του κοινού, που προδίδει η εκ μέρους του «ισόπαλη» αποτίμηση των αθλητικών απολαύσεων από τη μια πλευρά και των κακών επιδρασιλεύσεων που προσάπτουν στην ΕΡΤ οι πολιτικοί και επιχειρηματικοί της αντίπαλοι, είναι αποτέλεσμα αδυναμίας του

οργανισμού να πείσει επικοινωνιακά για την αξιότητά του. Ωστόσο, επειδή ακριβώς οι επικοινωνιακές τακτικές είναι ευάλωτες ως ουσιαστικό αντίκρισμα της πραγματικότητας, καθότι υπόκεινται εύκολα σε χειραγώγηση, η αναστροφή της υστεροφημίας είναι εφικτή εφόσον ισχύσουν δυο προαπαιτούμενα:

α) η διατήρηση της διαχρονικής συνέπειας στα μεγάλα αθλητικά ραντεβού, διότι τα τελευταία χρόνια απώλεσε το Τσαμπιονς Λιγκ του ποδοσφαίρου και την Ευρωλίγκα του μπάσκετ, και,

β) η υλοποίηση των προοδευτικών προτάσεων βελτίωσης και ανανέωσης του αισθητικού και περιεχομενικού φορμάτ των αθλητικών εκπομπών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση

Abercrombie, N. and Longhurst, B. (1998). *Audiences*. London: Sage Publications.

Albright, J. (2017). Welcome to the era of fake news. *Media and Communication*, 5(2), 87-89

Bogen, J. (2014): "Theory and Observation in Science", In: Edward N. Zalta (ed.), *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*

Burstyn, V. (2000) *The rites of men: manhood, politics and the culture of sport*, Toronto: University of Toronto Press.

Campbell, M., (2012). Facebook, Twitter make room for growing number of niche social networks. *Toronto Star*. Available at: https://www.thestar.com/business/2012/05/22/facebook_twitter_make_room_for_growing_number_of_niche_social_networks.html

Chandler, D. & Munday, R. (2016). *Oxford Dictionary of Media and Communication. The Essential A – Z Guide to Interpersonal and Mass Communication*. Oxford University Press.

Council of Europe Campaign (2016). *Sports' Journalism, Discrimination & Diversity – Realities for the future. Speak out against discrimination*. Council of Europe.

Delaney, T. & Madigan, T. (2015). *The Sociology of Sports*. An Introduction. 2nd Edition. New York: McFarland

Glanville, B. (1967). *People in Sport*. London: Secker and Warburg.

Hargreaves J. and McDonald I. (2000). «Cultural studies and the sociology of sport», in: Coacley E. & Dunning E. (eds) *Handbook of sport studies*. London: Sage

Hulten, O. & Brants, K. (1992): 'Public service broadcasting: Reactions to competition', in Karen Siune & Wolfgang Truetzschler (ed.): *Dynamics of Media Politics: Broadcast and Electronic Media in Western Europe*. London: Sage, σσ. 116-128.

Jakubowicz, K. (2010): "PSB 3.0: Reinventing European PSB", στο Iosifidis, P. (ed.): *Reinventing Public Service Communication: European Broadcasters and Beyond*. Hampshire: Palgrave Macmillan.

Iosifidis, P. (2007): "Public television in small European countries: Challenges and strategies", *International Journal of Media and Cultural Politics*, 3 (1): 65-87.

Michalis, M. (2010). EU Broadcasting Governance and PSB: Between a Rock and a Hard Place. In: Iosifidis, P. (ed) *Reinventing Public Service Communication. European Broadcasters and Beyond*. New York: Palgrave Macmillan

- McIntyre, L. (2018). *Post Truth*. MIT Press.
- Miles, M. B., Huberman, A. M., & Saldana, J. (2014). *Qualitative Data Analysis. A Methods Sourcebooks*. 3rd Edition. Sage Publications
- Morgan, J. W. (2010). *Leftist Theories of Sport: A Critique and Reconstruction*. *Sport and Society*. University of Illinois Press
- Papathanassopoulos, S. (2002). *European Television in the Digital Age: Issues, Dynamics and Realities*. Cambridge, Oxford, Malden: Polity Press & Blackwell Publishers Ltd.
- Ramon, X. (2015). *Sports journalism ethics and quality of information. The coverage of the London 2012 Olympics in the British, North – American and Spanish press*. Barcelona: University Pompeu Fabra.
- Sears, K. (2011). *Twitter's Impact on Sports Journalism Practice: A New Medium Meets an Old Art*. Georgia State University. Department of Communication.
- Tandoc Jr, E. C., Lim, Z. W., & Ling, R. (2018). Defining “fake news” A typology of scholarly definitions. *Digital Journalism*, 6(2), 137-153
- Tsaliki, L. (1997): *The Role of Greek Television in the Construction of National Identity Since Broadcasting Deregulation*. Thesis submitted in partial fulfilment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy in the Culture and Communication Graduate Centre of Sussex University. Sussex: University of Sussex.
- Tomlinson J. (1991). *Cultural Imperialism*. The John Hopkins University Press.
- Turner, G. (2002). *British cultural studies: an introduction*. London: Routledge.

Ελληνική

- Achbar, M. (2005). *Κατασκευάζοντας συναίνεση: Ο Νόαμ Τσόμσκι και τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας*. Μτφ. Ν. Ράπτης. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο
- Adorno, T. (1990). *Θεωρία της ημιμόρφωσης*. Μετάφραση Λ. Αναγνώστου. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Αθανασιάδης, Η. (2011). Οι αναπαραστάσεις του ιδιωτικού στα ΜΜΕ. Αθήνα: *Επιστήμη και Κοινωνία. Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας. Τεύχος 26*

Αλεξόπουλος, Π. Δ. και Κουτρομανίδης, Χ. (2014). *Η οργάνωση του επαγγελματικού ποδοσφαίρου σε Ελλάδα και Ευρώπη*. Αθήνα: Σιδέρης.

Αντόρνο, Τ., Λόβενταλ, Λ., Μαρκούζε, Χ., & Χορκχάιμερ, Μ. (2005). *Τέχνη και μαζική κουλτούρα : Παρατηρήσεις για έναν επαναπροσδιορισμό της κουλτούρας: Τέχνη και μαζική κουλτούρα: Η βιομηχανία της κουλτούρας. Ο διαφωτισμός ως εξαπάτηση των μαζών: Τζαζ, η αιώνια μόδα: Ιστορικές προοπτικές της προοριζόμενης για το πλατύ κοινό κουλτούρας*. Μετάφραση Ζ. Σαρίκας. Αθήνα: Ύψιλον.

Αντύπας, Ν. (2004). *Η σαιζόν 2003 – 2004 στην τηλεόραση και στο ραδιόφωνο*. Αθήνα: Μύρτος.

Αντωνοπούλου, Π. (2008). *Αθλητισμός, Πολιτική και ΜΜΕ*. Αθήνα: Εκδόσεις Δρακόπουλου.

Αρκουλής, Γ. (2009). *Τριάντα χρόνια επαγγελματικό ποδόσφαιρο*. Αθήνα: Τόπος.

Αυγερινός, Θ. (2007). *Κοινωνιολογία του Αθλητισμού*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press

Αυδίκος Β. (2014) *Οι πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες στην Ελλάδα*. Αθήνα: Εκδόσεις Επίκεντρο.

Authier, C. (2002). *Ποδόσφαιρο, ο χορός των εκατομμυρίων*. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.

Βαλούκος, Σ. (2008) *Ιστορία της ελληνικής τηλεόρασης*. Αθήνα: Αιγόκερως.

Βαρβούνης, Μ.Γ., Σέργης, Μ. Γ., Δαμιανού, Δ.Μ., Μαχά - Μπιζούμη, Ν., & Θεοδωρίδου, Γ. Γ. επ. (2016). *Η διαχείριση της παράδοσης: Ο λαϊκός πολιτισμός ανάμεσα στον φολκκλωρισμό, στην πολιτιστική βιομηχανία και τις τεχνολογίες αιχμής*. Θεσσαλονίκη: Σταμούλης.

Barthes, R. (2008). *Η απόλαυση του κειμένου*. Μετάφραση Φ. Χατζιδάκη, Γ. Κρητικός. Αθήνα: Κέδρος – Ράππα.

Βασιλόπουλος, Κ. (2009). Αθλητισμός και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, στο: Σπηλιόπουλος, Π. (επ). *1^η Στρογγυλή Τράπεζα για τη Φυσική Αγωγή και την αθλητική δημοσιογραφία*. Αθήνα: Εκδόσεις Παν. Παν.

Βελονάκη, Α. (2016). *Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και Αθλητική Δημοσιογραφία: Η Περίπτωση της Ελλάδας*. Αθήνα: Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών. Τμήμα Επικοινωνίας & Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.

Bonefeld, W. & Holloway, J. επ. (1994). *Μεταφορντισμός και κοινωνική μορφή: Μια μαρξιστική συζήτηση για το μεταφορντιστικό κράτος*. Μετάφραση Γ. Αντωνίου. Αθήνα: Εξάντας.

Boniface, P. (2008). *Ποδόσφαιρο και Παγκοσμιοποίηση*. Αθήνα: Παπαζήσης

Bourdieu, P. (1998). *Για την τηλεόραση*. Μετάφραση Α. Σωτηρίου, Κ. Διαμαντάκου. Αθήνα: Πατάκης.

Bourdieu, P. (2007). *Η ανδρική κυριαρχία*. Μετάφραση Έ. Γιαννοπούλου. Αθήνα: Πατάκης.

Βρόντου, Ο. & Σταυρινούδης, Θ. (2017). *Διοργάνωση μεγάλων αθλητικών γεγονότων και αθλητικού τουρισμού*. ΕΣΠΑ. Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης.

Γαργαλιάνος, Σ. (2002). Από το Licence Fee έως το Digital Virtual Publicity: Τα Ραδιοτηλεοπτικά δικαιώματα ως μοχλός ενίσχυσης και ανάπτυξης των αθλητικών οργανισμών, στο Γαργαλιάνος, Δ., Θεοδωράκης, Ν. & Τζέτζης, Γ. *3^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ελληνικής Εταιρείας Διοίκησης Αθλητισμού. Πρακτικά Συνεδρίου*. Θεσσαλονίκη: Δημοτικό Αθλητικό Κέντρο Ευόσμου.

Γερωνυμάκη, Χ. & Νάνου, Ε. (2014): "Τηλεόραση: Μετάβαση στην Ψηφιακή Εποχή", στο: *Επικοινωνίες... εν τάχει, Ενημερωτικό Περιοδικό της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ), Τεύχος 39, σ. 6-7*.

Colodzy, J. (2015). *Δημοσιογραφία της Σύγκλισης. Μια πρακτική εισαγωγή στην αρθρογραφία για όλα τα Μέσα. Έντυπα, Οπτικοακουστικά, Ψηφιακά*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.

- Creswell, J. (2016). *Η έρευνα στην εκπαίδευση. Σχεδιασμός διεξαγωγή και αξιολόγηση της ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας*. Μτφ. Κουβαράκου Ν. Αθήνα: Ίων
- Debord, G. (2016). *Η κοινωνία του θεάματος*. Μετάφραση Γ. Ί. Μπαμπασάκης. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Δεμερτζής, Ν. (2002). *Πολιτική Επικοινωνία. Διακινδύνευση, Δημοσιότητα και Διαδίκτυο*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Δοδόπουλος, Γ. & Ντινιακός, Α. (2004). *Ολυμπιακοί Αγώνες Αθήνα 2004*. Αθήνα: Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων Αθήνα 2002, Κοινοπραξία Διεθνείς Αθλητικές Εκδόσεις
- Ευσταθόπουλος, Γ. και Σμυρναίος, Ν. (2018). *Η Δημόσια & Ιδιωτική Ραδιοτηλεόραση στον 21^ο Αιώνα: Παρελθόν, Υφιστάμενη Κατάσταση και Προοπτικές*. Αθήνα: Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών.
- Fiske, J. και Hartley, J. (2010). *Η γλώσσα της τηλεόρασης*. Μετάφραση Ρ. Αστρινάκη. Αθήνα: Αιγόκερως.
- Fiske, J. (2011). *TV: Η ανατομία του τηλεοπτικού λόγου*. Μετάφραση Β. Σπυροπούλου. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Flick, U. (2017). *Εισαγωγή στην ποιοτική έρευνα*. Μτφ. Ν. Ζιώγας. Αθήνα: Προπομπός
- Gantheret, F., Laguillaumie, P., Berthaud, G. & Brohm, J.M. (1994). *Αθλητισμός, Κουλτούρα και Καταπίεση*. Αθήνα: Ουτοπία.
- Harvey, D. (2009). *Η κατάσταση της μετανεωτερικότητας: Διερεύνηση των απαρχών της πολιτισμικής μεταβολής*. Μετάφραση Ε. Αστερίου. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Ίσαρη, Φ. και Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας. Εφαρμογές στην Ψυχολογία και την Εκπαίδευση*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
- Καβουλάκος, Κ. (2012) *Τραγωδία και ιστορία: Η κριτική του νεωτερικού πολιτισμού στο νεανικό έργο του Γκέοργκ Λούκατς (1902-1918)*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Κεντρωτής, Γ. (2007). *Στις Κερκίδες του Λόγου*. Αθήνα: Δίαυλος.

Κόλλιας, Α. (2014). *Ανάλυση Περιεχομένου: Εξέλιξη, τεχνικές και εφαρμογές της μεθόδου στη μελέτη της επικοινωνίας*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Κυπριανός, Π. και Χουμεριανός, Μ. (2009). *Ανατομία των ποδοσφαιρικών παθών*. Αθήνα: Διόνικος.

Lasch, C. (2002). *Η κουλτούρα του ναρκισσισμού: Η αμερικανική ζωή σε μία εποχή μειούμενων προσδοκιών*. Μετάφραση Β. Τομανάς. Σκόπελος: Νησίδες.

Λεάνδρος Ν. (2000). *Πολιτική Οικονομία των ΜΜΕ. Η Αναδιάρθρωση της Βιομηχανίας των Μέσων στην Εποχή της Πληροφοριακής Επανάστασης*. Αθήνα: Καστανιώτης.

Λεκάκης, Γ. (2006). *Ολυμπιακοί αγώνες*. Θεσσαλονίκη: Ερωδός

Λιότζης, Ε. (2012). «Ηλεκτρονική κυβέρνηση» και «ηλεκτρονική διακυβέρνηση»: Μια προσπάθεια διασαφήνισης της ορολογικής σύγχυσης, στο, *Αφιέρωμα: Θεωρία και έρευνα στις δημοσιογραφικές σπουδές. Ζητήματα Επικοινωνίας, Τ. 14 - 15*. Αθήνα: Καστανιώτης.

Luhmann, N. (2003). *Η πραγματικότητα των μέσων μαζικής επικοινωνίας*. Μετάφραση Π. Ζέρη. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Μανθούλης, Ρ. (1981). *Το Κράτος της Τηλεόρασης*. Αθήνα: Θεμέλιο.

Mason, J. (2011). *Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας*. Μτφ. Ε. Δημητριάδου. Αθήνα: Πεδίο.

McQuail, D. (2003). *Η θεωρία της μαζικής επικοινωνίας για τον 21ο αιώνα*. Μετάφραση Κ. Μεταξά. Αθήνα: Καστανιώτης.

Mouffe, C. (2004). *Το δημοκρατικό παράδοξο*. Μετάφραση Α. Κιουπκιολής. Αθήνα: Πόλις

Μπασαντής, Δ. & Ζαχαρόπουλος, Θ. (2008). *Σπορ και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας*. Αθήνα: Οδυσσέας.

Mullin, B. (2004). *Αθλητικό μάρκετινγκ*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Π.Χ. Πασχαλίδης

Νικολαΐδης, Δ., Τζέτζης, Γ., & Αντωνιάδου, Σ. (2002). Τα ΜΜΕ στην εξέλιξη των Σπορ: Επιδράσεις και προκλήσεις, στο: Γαργαλιάνος, Δ., Θεοδωράκης, Ν. και Τζέτζης, Γ. *Πρακτικά Συνεδρίου. Θεσσαλονίκη: Δημοτικό Αθλητικό Κέντρο Ευόσμου*. 3^ο Συνέδριο Ελληνικής Εταιρείας Διοίκησης Αθλητισμού.

Papadakis, A. (2015). *Ψηφιακή Τηλεόραση*. Athens: Hellenic Academic Libraries.

Πανούσης, Γ. (2010). Οπαδική βία, στο: Ρούσης, Γ. (επ). *Οπαδική βία και άλλες πτυχές βίας στον αθλητισμό: θρησκευόμενοι κόκκινοι επιστήμονες*. Αθήνα: Νόβολι

Παπαδόπουλος, Χ. (2018). *Η επιστροφή της ΕΡΤ και τα Μέσα Ενημέρωσης*. Διπλωματική Εργασία. Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών. Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών. Τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.

Παπαθανασόπουλος, Σ. & Κομνηνού, Μ. επ. (2000). *Ζητήματα δημοσιογραφικής δεοντολογίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

Παπαθανασόπουλος, Σ. (2000). *Η τηλεόραση και το κοινό της*. Αθήνα: Καστανιώτης.

Παπαθανασόπουλος, Σ. (2003). Αθλητισμός και ΜΜΕ: Ευρώπη και Ελλάδα. Στο: Βένερ, Λ., επ., *Αθλητισμός και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

Παπαθανασόπουλος, Σ. (2005). *Η τηλεόραση στον 21ο αιώνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

Πασχαλίδης, Γ. (2005). «Η ελληνική τηλεόραση». Στο: Βερνίκος, Ν., Δασκαλοπούλου, Σ., Μπαντιμαρούδης, Φ., επιμ. *Πολιτιστικές βιομηχανίες: διαδικασίες, υπηρεσίες και αγαθά*. Αθήνα: Κριτική.

Payne, M. (2005). *Ολυμπιακό χρυσάφι: Πώς οι Ολυμπιακοί Αγώνες ξέφυγαν από το χείλος της καταστροφής και μετατράπηκαν στο πιο γνωστό εμπορικό σήμα και σε ένα πανάκριβο παγκόσμιο φραντσάιζ*. Μετάφραση Κ. Κιγιτζή. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Πελαγίδης, Σ. (2008). *Η ευρυζωνικότητα και η σύγκλιση των μέσων: Προοπτικές στρατηγικής ανάπτυξης της ψηφιακής τηλεόρασης στον ελληνικό χώρο*. Αθήνα: Οικονομικό Πανεπιστήμιο

- Πετρίδης, Σ. (2018). *Τηλεοπτικό σενάριο: Δομές και τεχνικές συγγραφής μακράς οπτικοακουστικής αφήγησης*. Αθήνα: Εκδόσεις Σεναριογράφων Ελλάδος.
- Πεχλιβανίδης, Χ. Α. (2013). *Αριστοτέλης και Erman McMullin: Ιχνηλατώντας τις καταβολές του σύγχρονου επιστημονικού ρεαλισμού*. Θεσσαλονίκη: Ζήτη.
- Real, M. (2003). Η σύζευξη αθλητισμού και MME: Η τεχνολογία και η εμπορευματοποίηση του αθλητισμού στην εποχή της μετανεωτερικότητας. Στο: Βένερ, Λ., επ., *Αθλητισμός και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
- Schatz, T. G. (2013). *Τα είδη ταινιών του Χόλιγουντ: Φόρμουλες, κινηματογραφία και σύστημα παραγωγής των στούντιο*. Μετάφραση Μ. Τσούμαρη. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Shanahan, J. & Morgan, M. (2006). *Η τηλεόραση, η πραγματικότητα και το κοινό*. Μετάφραση Γ. Καραμπίνη. Αθήνα : Πολύτροπον.
- Σιαπέρα, Ε. & Δημητρακοπούλου, Δ. (2012). Διαδίκτυο και δημοσιογραφία: Παραδοσιακές και εναλλακτικές μορφές, στο: *Αφιέρωμα: Θεωρία και έρευνα στις δημοσιογραφικές σπουδές. Ζητήματα Επικοινωνίας, Τ. 14 - 15*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Σκοπετέας, Ι. (2015). *Η δημιουργία της μυθοπλαστικής αφήγησης και τα Είδη των κινηματογραφικών ταινιών. Με παραδείγματα από τον Ελληνικό Κινηματογράφο*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
- Σκοπετέας, Γ. (2017). *Κάμερα, φως και εικόνα: Κινηματογράφος, τηλεόραση, νέα Μέσα*. Αθήνα: Εκδοτικός Όμιλος Ίων.
- Thompson, J. (2004). *Πολιτικά σκάνδαλα στην εποχή της εικόνας*. Αθήνα: Καστανιώτης
- Τσενέ, Λ. (2012). *Από την κρίση των MME στα social media*. Αθήνα: Αιώρα
- Τσουρβάκας, Ε. Γ. (1996). *Μορφή και Περιεχόμενο της Τηλεοπτικής Επικοινωνίας*. Αθήνα: Κορφή.
- Wenner, L. (2003). Το Πεδίο της Σύζευξης Αθλητισμού και MME. Στο: Βένερ, Λ., επ., *Αθλητισμός και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

Williams J. (2013). Είμαστε παράξενοι και το ξέρουμε: αθλητικός οπαδισμός στον 21ο αιώνα, στο: Ζαϊμάκης, Γ. και Κοταρίδης, Ν., *Ποδόσφαιρο και κοινότητες οπαδών: αντιπαλότητες και πολιτικές της ταυτότητας*, Αθήνα: Πλέθρον.

Χαιρετάκης, Μ. (2014). *MME, Διαφήμιση & Κατανάλωση – Η ελληνική περίπτωση 2000-2010*. Τόμος Ι. Αθήνα: Ελληνική Εταιρεία Πολιτικής Επιστήμης.

Πηγές Διαδικτύου

Αρωνιάδης, Π. (2013). *EPT και αθλητισμός. Μια σχέση πάθους και αμοιβαίας εξάρτησης*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://www.iefimerida.gr/news/111321/%CE%B5%CF%81%CF%84->

Αθλητική Κυριακή (2018). *Ιστοσελίδα*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: http://www.retrodb.gr/wiki/index.php/%CE%91%CE%B8%CE%BB%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%9A%CF%85%CF%81%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE

Βασιλόπουλος, Β. (2018). *Κώδικας δεοντολογίας ψηφιακών μέσων ενημέρωσης*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://webtv.ert.gr/ert1/themata/kodikas-deontologias-psifiakon-meson-enimerosis/>

ΕΝΕΔ (2018). *Κώδικας Δεοντολογίας*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.ened.gr/i-enosi/kodikas-deontologias/>

ΕΠΟ (2012). *Κανονισμός Αδειοδότησης*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: http://www.epo.gr/media/files/ADEIODOTHSK/KANONISMOS_ADEIODOTHSK_S_EDITION_

ΕΡΤ (2011). *Οργανωτική Δομή*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.ert.gr/company/index.php/home/2011-03-22-14-53-33/2011-03-23-17-53-33.html>

ΕΡΤ (2018α). *Πρακτικό αριθμ. 163 Διοικητικού Συμβουλίου της 11 – 06 – 2018*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://company.ert.gr/wp-content/uploads.pdf>

EPT (2018β). *Απάντηση της EPT στο Βήμα για τα δικαιώματα της Football League*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://ert.gr/eidiseis/ellada/kinonia/apantisi-tis-ert-sto-vima-gia-ta-dikeomawwwta-tis-football-league-video/>

EPT (2018γ). *Υψηλή τηλεθέαση για τα αθλητικά και τις ειδήσεις της EPT*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://press.ert.gr/2018/10/01/%CF%85%CF%88%CE%B7%CE%>

ΕΣΗΕΑ (2018). *Αρχές δεοντολογίας του δημοσιογραφικού επαγγέλματος*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://www.esiea.gr/arxes-deontologias/>

Euro2day (2018). *Κρέτσος: Προγραμματίζεται η δημιουργία αθλητικού καναλιού ERT Sports*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://www.euro2day.gr/news/economy/article/1641924/kretsos-programmatizetai-h-dhmioyrgia-athlhtikoy-k.html>

www.gazetta.gr (2018). *Πάνω από 14 εκατ. Το «καθαρό» ποσό στις 7 ΠΑΕ*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.gazzetta.gr/football/superleague/article/1258020/pano-apo-14-ekat-katharo-poso-stis-7-pae>

Κρέτσος, Λ. (2018). *Γιατί η τηλεόραση παραμένει ο...βασιλιάς*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.avgi.gr/article/10838/8354194/l-kretsos-giati-e-teleorase-paramenei-o-basilias>

Κρέτσος (2018β). *Προγραμματίζεται η δημιουργία αθλητικού καναλιού ERT Sports*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: file:///C:/Users/User/Desktop/Κρέτσος_%20Προγραμματίζεται%20η%20δημιουργία%20αθλητικού%20καναλιού%20ERT%20Sports.htm

Κωβαίος, Α. (2017). *Πάρτι στην EPT στην υγεία των φορολογουμένων*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://www.tovima.gr/2017/04/08/society/parti-stin-ert-stin-ygeia-twn-forologoymenwn/>

Παπαθανασόπουλος, Σ. (2005β). *Τηλεοπτική «φούσκα» ο βασιλιάς των σπορ*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο:

<http://www.kathimerini.gr/113285/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/thleoptikh-foyska-o-vasilias-twn-spor>

Πασακυριάκος, Κ. (2004). *Ολυμπιακοί Αγώνες και κέρδη χορηγών*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.rizospastis.gr/story.do?=2483418>

Πελεβάνη, Μ. (2017). *Πως θα είναι η δημοσιογραφία και το διαδίκτυο το 2025*; Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://tvxs.gr/news/kosmos/pos-tha-einai-i-dimosiografia-kai-diadiktyo-2025>

www.tovivlio.gr (2018). *Γιάννης Διακογιάννης: Ο κορυφαίος και μακροβιότερος παρουσιαστής αθλητικών εκπομπών. Η πρώτη μετάδοση αγώνων στίβου από ελληνικό τηλεοπτικό συνεργείο*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.tovivlio.gr/index.php?article=302>

ΦΕΚ (1987). *N.1730/1987 – ΦΕΚ 145/A/18-8-1987. Ελληνική Ραδιοφωνία – Τηλεόραση, Ανώνυμη Εταιρεία (EPT – Α.Ε.)*

Χαραλάμης, Δ. (2007). 'Η προστασία της προσωπικότητας και η έννοια της ποιότητας των προγραμμάτων'. *Βήμα Ιδεών*, 7 Σεπτεμβρίου. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.vimaideon.gr>

Χασάνδρα, Μ. Γούδας, Μ. (2003). *Κριτήρια εγκυρότητας και αξιοπιστίας στην ποιοτική – ερμηνευτική έρευνα*. Επιστημονική Επετηρίδα της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδος, τόμος 2, 31 – 48. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: http://www.pe.uth.gr/portal/psych/pdf/Varius/kritiria_egyrotitas_kai_aksiopistias_stin_poiotiki_ereyna.pdf

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Λειτουργικός Οδηγός Ημι-δομημένης Συνέντευξης με πρώην και νυν στελέχη της EPT

1. Γενικά χαρακτηριστικά της θέσης του ερωτώμενου και της θητείας του στην EPT:

- Από ποια θέση υπηρετήσατε / υπηρετείτε τη δημόσια τηλεόραση και σε ποιες χρονικές περιόδους;
- Στην διάρκεια της θητείας σας πώς προσλαμβάνατε/ετε τη θέση, τη σημασία και την ποιότητα του αθλητικού περιεχομένου στην γενικότερη τηλεοπτική εκροή του φορέα;

2. Ο ρόλος του αθλητικού περιεχομένου της δημόσιας τηλεόρασης στη γενικότερη τηλεοπτική εκροή του φορέα κατά τη διάρκεια της θητείας του ερωτώμενου

- Ποιες θεωρείτε ως κυριότερες αποφάσεις που πάρθηκαν θεσμικά σχετικά με την αθλητική εκροή των δημόσιων καναλιών;
- Θεωρείτε ότι στο πέρασμα των χρόνων η διοίκηση του δημόσιου τηλεοπτικού φορέα έχει πραγματοποιήσει βήματα ποιοτικής βελτίωσης των αθλητικών εκπομπών και εάν ναι με ποιους τρόπους που να συνάδουν με την αποστολή του;

- Επηρέασε και αν ναι με ποιο τρόπο την εκροή αθλητικού προγράμματος στην EPT το πέρασμα στο πολυκαναλικό περιβάλλον;

3. Τα χαρακτηριστικά του αθλητικού προγράμματος της EPT και της εφαρμοσθείσας πολιτικής για τις αθλητικές εκπομπές κατά τη διάρκεια της θητείας του ερωτώμενου

- Διαπιστώσατε κάποια πολιτική/στρατηγική προγράμματος στον φορέα για το αθλητικό περιεχόμενο και την εξέλιξή του;
- Διακρίνατε κάποια στρατηγική διεκδίκησης των τηλεοπτικών δικαιωμάτων που αφορούν στα μεγάλα αθλητικά γεγονότα;
- Υπήρχε διαβούλευση με τα στελέχη του αθλητικού τμήματος αναφορικά με προτεινόμενη ποιότητα και πως λειτουργούσε αυτή;
- Πώς κρίνετε το σημερινό αθλητικό πρόγραμμα της EPT; Θεωρείτε ότι παρακολουθεί σύγχρονες διεθνείς τάσεις και νεωτερισμούς και αν ναι ποιες/οι είναι αυτές/οι;
- Που θεωρείτε ότι ομοιάζει και που διαφέρει η δημόσια με την ιδιωτική τηλεόραση στο περιεχόμενο των αθλητικών εκπομπών;
- Θεωρείτε ότι η δημόσια τηλεόραση ως προς τη στρατηγική προγράμματος που έχει εφαρμόσει στον τομέα των αθλητικών εκπομπών έχει επηρεαστεί από την εμπορική τηλεόραση;

4. Η συμβολή του αθλητικού περιεχομένου στο διαχρονικό πρόβλημα της περιορισμένης απήχησης της ελληνικής δημόσιας τηλεόρασης

- Θεωρείτε ότι οι σημερινές αθλητικές εκπομπές της EPT έχουν βοηθήσει στο να βελτιωθεί η ευρύτερη εικόνα της περιορισμένης απήχησης της δημόσιας τηλεόρασης; Εάν ναι, που πιστεύετε ότι οφείλεται αυτό;
- Ποιος ο ρόλος των μεγάλων αθλητικών γεγονότων απέναντι στην εικόνα της περιθωριοποιημένης EPT;
- Διαπιστώσατε ποτέ παρεμβάσεις ισχυρών οικονομικών ή πολιτικών παραγόντων στο περιεχόμενο των αθλητικών εκπομπών, αν ναι πόσο συχνά και με ποιους τρόπους;

- Τι θα μπορούσε να κάνει η ΕΡΤ για να βελτιώσει τον τομέα του αθλητικού περιεχομένου

5. Επίλογος

- Είστε ευχαριστημένος ή δυσαρεστημένος με τη μέχρι τώρα πορεία της δημόσιας τηλεόρασης της Ελλάδας στον τομέα του αθλητικού προγράμματος;
- Ποια θεωρείτε ότι θα μπορούσε να είναι η εξέλιξη των φορμάτ των αθλητικών εκπομπών της ελληνικής δημόσιας τηλεόρασης;